

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Kaçak yayın

2.5 YTL

ilki 2.500.000 TL, kdv dahil
mart 2005 sayı:23

PAULO COELHO

TANJA DÜCKERS

KÜÇÜK İSKENDER

CEZMİ ERSÖZ

Hilmi Yavuz: Şair gemileri yakan adamdır

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

DEUTSCHLAND 3.40 EUR - ÖSTERREICH 3.50 EUR - SCHWEIZ 6.50 CHF
NEDERLAND 3.50 EUR - BELGIQUE 3.50 EUR - FRANCE 3.50 EUR - GB 2.70 GBP

Arthur Miller öldü

ABD'nin efsanevi oyun yazarı Arthur Miller'in kanser, zatürreeve kalp hastalıklarıyla savaşmakla geçen yılları artık sona erdi; Pulitzer ödüllü Miller 89 yaşında hayata gözlerini yumdu. "Satıcının Ölümleri" ile belleklerde sarsılmaz bir yere sahip olan çağdaş Amerikan edebiyatı yazarı Arthur Miller, birden evli kaldığı Marilyn Monroe için de 1961'de "The Misfits: Uyumsuzlar" filminin senaryosunu yazmıştı. Clark Gable ile başlayan paylaştığı bu yapımla, intihar edereye yaşamaveda eden Monroe'nun oynadığı son film olmuştu. İlginçtir, Clark Gable'in filmografisinde son filmi oldu "Uyumsuzlar".

MUSA KART'IN KEDİLİ BAŞBAKAN KARIKATÜRÜNE CEZA YABANCI BASINDA

Musa Kart'ın, kedi şeklinde çizilmiş Tayyip Erdoğan karikatürü, başbakan tarafından cezalandırılmasının yankıları sürüyor. Aralarında Turhan Selçuk, Ferit Öngören, Bedri Koraman, Mehmet Çiğdem, Musa Kart'a destek ve ceza yınamak için bir basın toplantısı yaparken, Karikatürcüler derneği ve ülkenin önde gelen çizerleri de Kart'a destek için yanındaydı. Türk basınında geniş yankı bulan cezalandırma olayı, dünya basınına da harekete geçirdi. "Los Angeles Times" da Amberlin Zaman imzalı habere şu satırlara yer verdi: "Kart Erdoğan'a hakaret ettiği reddediyor. Kart, perşembe günü kendisiyle telefonla yapılan röportajda: 'Ben sadece Erdoğan'ın kendi sözleri tarafından kışkırtıldığını göstermek istemişim.' dedi ve temize gideceğini belirtti.

Erdoğan ülkenin sol kesim gazetesi Evrensel'de çalışan Sefer Selvi'yi de, kendisinin danışmanlarından biri tarafından çekilen bir at olarak çizildiği için suçlamıştı. Selvi de dava edildi ve benzer bir cezaya çarptırıldı.

Leman dergisinden Tuncay Akgün ise bu konu hakkındaki görüşlerini şöyle açıkladı: "Düşünce özgürlüğü karşısındaki baskının bir kurbanı olarak, Erdoğan arkadaşlarımız hakkında dava açacak son lider gibi gözüktüyordu."

Akgün ekliyor: "Bu olay daha çok onun mizahtan anlamamasından kaynaklanıyor."

Gelibolu 18 Mart'ta sinemada

Atatürk, Nemrut ve Hititler belgesellerinin yönetmeni Tolga Örnek'in son filmi 'Gelbolu' Çanakkale Savaşı'nın 90. yıl dönümünde, 18 Mart 2005'te vizyona giriyor. 18 Mart'ta Türkiye'de, Nisa'nın yanında da Yeni Zelanda ve Avustralya sinemalarında vizyona girecek olan film, sadece Türk askerlerinin değil, dil, din, ırk, uyruk gözetmeksizin siperdeki askerlerin yaşadıkları acıları ve duygularını anlatan insan hikâyelerinden oluşuyor. Örneğin inönüettiği Hititler belgeselini seslendiren Jeremy Irons; senaryoyu okur okumaz filmi çok merak ettiğini ve 13 Nisan'da İngiltere, Imperial War Museum'da yapılacak galayakattımakistediğini belirtti Sam Neil, iki sene önce Çanakkale'yi gezerek bölgeyi incelediği sırada gördüğü her şeyi gözünde de canlandırdığını ve etkilendiğini belirtti.

- İbrahim Baştuğ, Sabahattin Ali'nin Kuyucaklı Yusuf adlı romanındaki kahramanı "kaymakamın", evini keşfetmeye Edremit'e gitti. Rastlantı eseri, kaymakamın eviyle birlikte Sabahattin Ali'nin yaşadığı evide buldu.
- Nena Çalidis, Cem Karaca'nın vefatının ardından, sanatçının müzik hayatı boyunca yaşadıklarını yazdı.
- 54. Berlin Film Festivali gerçekleşti ve Fatih Akın, Gegen die Wand (Duvara Karşı) adlı filmiyle Altın Ayı Ödülü'nü kazandı. Gültekin Emre, Almanya'da denildi.
- Ramize Erer, "Evlilik" adlı karikatür albümünü ve içindeki kahramanları Şebnem Atılın'a anlattı. "Aşk insanın gözünü kör eder, evliliği kördürür" dedi.
- Oktay Taftalı, "Hümanizmin Eleştirisine Doğru" serisini başlattı.
- Atilla Birkiye, karşılıksız aşkı anlattı.
- Adnan Özer, XIII. Uluslararası Havana Kitap Fuarı'nı ve Julio Cortazar için yapılan anıma etkinliklerini yazdı.
- Hakan Şenocak, Çilacı Mehmet Usta'yı ve kendi çiraklığını anlattı.
- Kaçak Sineması: Düşler Tutkular & Suçlar. Bir Bernardo Bertolucci filmi.
- Korsan Kitapdosyası açıldı. Bülent Karakaş ve Utku Zekka, 1000 kuyucaklı Korsan kitaplarını yazdı. Korsan kitapçıları da konuşmasıyla, haberi geniş yankı buldu.
- Dünyanın önde gelen yazarları, "İnci yarırsunuz" sorusuna yanıt verdi, Salih Balal aktardı.
- Savaş Ünlü, İzmir'den habere verdi
- Hasine Şen, "Sofya'nın Kafka'sı" Yordan Rodičkov'un dünyasını anlattı.
- Maeve Binchy, "aşkı mutfakta pişirdi", Şebnem Atılın değerlendirdi.
- Divan Şiiri üzerine keder ve şevk doludur söyleşi. İskender Pala anlattı.
- Paul Auster, saplantı, karamsarlık, yalnızlık ve edebiyat üzerine konuştu.
- Sabri Özdemir, Düzce'de ne var ne yok, hepsini yazdı.
- Şenol Yazıcı, Bursa Notları'ndan aktardı.
- Ali Ergül, Batman'daki kitapçıları gezide oralarda birçok okunan kitapları listeledi.
- Kaçak Öykü: Transilvanya'da Savaş Esiri. Björn Kern yazdı.
- Oktay Taftalı, Kaçak Şiir Atölyesi'nde Yeniden Üretim'i (Reproduktion) anlattı.
- Yaşar Kemal'den Kirk Kitap Kirk Resim' projesi üzerine Serhat Bayşan ile bir söyleşi.
- Altın Kitaplar'ın Dan Brown'un Da Vinci Şifresi'ni keşfetme tanıtım çalışmaları üzerine bir söyleşi.
- Alman ekolünden bir la: Zeynep Selimoğlu. Necati Güngör yazdı.
- Parasızlırdın doktoru Ercan Kesal'la, Beyoğlu Belediye Başkanlığı'na talipliği ve Beyoğlu'ndaki sorunları üzerine bir söyleşi.
- Metin Fidan, "Vapurun kucakındakimirdi"ni yazdı.
- Edebiyat gerçeği üzerine Baron Barış halk röportajları.
- Kürşad Özü, "Bir Hayat Bir Yazar'da Herman Melville'i anlattı.
- Aslan Özdemir, Alp Tamer Ulukılıç ile resim ve karikatür üzerine konuştu.
- Yahya Kibiri, edebiyat dünyasında yaşananları tersten anlattı.
- Faruk Kaya Tozlu Rıfat'ı tanıttı ve kitapları anlattı.

Söyleşi

Hilmi Yavuz

"Şair gemileri yakan
adamdır"

4

32

Kürşad Oğuz

ALBERT CAMUS

PIYASTOSTAKİ DİLİN EKONOMİK KULLANIMI

FOTO/ROMAN

24

Mehmet Ergün

12

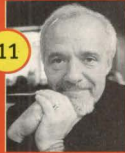
Sait Faik ile
Reşad Ekrem Koçu

Paulo
Coelho

11

Farklı olma
arayışı

Cezmi Ersöz

36

Tanja Dückers

Konuk

Bütün İzzetler Oralarda Saklıydı

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranney.org>

KAKAK

Sayı 13
Mart 2005

AYLIK YEREL
SÜREKLİ YAYINDIR

Sahibi

LM Basın Yayın
Ltd. Şti. adına
Tuncay Akgün

Yayın Yönetmeni
Tuncay Akgün

Yayın Danışmanı
Adnan Özer

Editor

Aslan Özdemir
aslanozdemir@ileman.com.tr

Sorumlu

Yazışları Müdürü
Ayhan Erdoğan

Görsel Yönetmen
Reyhan Karacadağ

Fotograflar
Sinan Gökse

Dizgi

Nurgül Sedef Kıran

Düzeltili

Hüseyin Kıran

Müessese Müdürü
Ali Yavuz

Satış Müdürü
Cengiz Kocali

Baskı Sorumlusu
Ali Polat

Abone-Reklam

Sevinç Selvi
0212 - 292 94 50/119

E-Mail

kacak@ileman.com.tr

Telefon

0212 - 292 94 50
292 95 51 (4 Hat)

Fax

0212 - 292 44 91

Adres

Firuzpaşa Mahallesi
Defterdar Yokuşu No: 47
Beyoğlu / İstanbul

Baskı

LeMan Matbaası

Telefon

0212 - 858 00 93 (Pbx)

Dağıtım

BBD Merkez

Tüm "ZAMAN"ların şairi; Hilmi Yavuz: "Şair gemileri yakan adamdır"

Aslan Özdemir

Hilmi Yavuz iki yeni kitapla "okurları"yla buluştu. Bir di yazılardan oluşan "Bulanık Defterler", diğeri ise bir şiir kitabı: "Hurufi Şiirler". Hilmi Yavuz, "Bulanık Defterler"de geçmişe dönerek bugününü sorguluyor. Buna "Anılarla vicdan muhasebesi" diyor. Şiir kitaplarına seçtiği adlarda bir "ara kesit" yapan, bir bakıma tümünü niteleyen Yavuz, bu geleneğini yeni şiir kitabında da bozmamış: "Hurufi Şiirler". Kitapta anlamdan çok görsellik ön plana çıkıyor ve diğeri şiir kitaplarında yaptığı gibi yine kendini yenilemiş bir Hilmi Yavuz şiir sunuyor okuruna. Şiirde kendini tekrar etmekten sakınan Yavuz ile yeni kitapları, günümüz Türk şiiri, popüler kültür üzerine yaptığımız

uzunca sohbeti sunuyoruz.

A.Ö: İlk kitabınız "Bakış Kuşu" bir yana, şiir kitaplarınıza seçtiğiniz adlardadır 'ara kesit' var. Tümünü nitelemeli: "Bedreddin Üzerine Şiirler", "Doğu Şiirleri", "Yaz Şiirleri", "Gizemli Şiirler", "Zaman Şiirleri", "Söylen Şiirleri", "Ayna Şiirleri", "Çöl Şiirleri", "Akşam Şiirleri", "Yolculuk Şiirleri". Hangi iklimde dolaşacağını dair bir tiple uyan sanki okura. Son kitabınızın da böyle, geleneğinizi bozmamışsınız, yine nitelemeli: "Hurufi Şiirler".

H.Y: Dedğiniz gibi "Bakış Kuşu" dışındaki bütün kitaplarım öyle. Bundan şunu amaçlıyorum; belli bir tema çevresinde şiirler yazıyorum ve bu temanın bir tek şiirle ya da iki şiirle ya da üç şiirle yazılamayacağını düşünüyorum. Benim seçtiğim temalar çok geniş kapsamlı temalar, dolayısıyla o temaları ancak bir kitap boyutunda, bir kitap oylumunda işlemek ve ancak o bağlamda bir şiirsel meseleye dönüştürmek söz konusu oluyor o yüzden. Yoksa bir zaman meselesi bir tek şiirle bitirilemez, ya da Doğumeselesi bir tek şiirle ya da iki şiirle anlatılamaz, o yüzden böyle bir tema seçiyorsanız, mutlaka o kitabın söz konusu temayı bütün kuşatımıyla içermesigerekir, o yüzden böyle bir yol tuttum.

A.Ö: Hurufilikortodoks değil heterodoks bireğilimdeğilmi?

H.Y: Bu tamamendogru.

A.Ö: Dolayısıyla muhalif bir eğilim olduğu için sormak istiyorum. Seyyid Nesimi'nin, ki "Hurufi Şiirler" in üçüncü bölümü onun bir dördüğü ile başlıyor, yazgısı ortada. Doğal karşılamanızı dileyerek sorarım: Uyanılan okur ne'ye "muhalif" bir iklime çağılıyor? Başka bir soruşla: "Hurufi Şiirler" in Hilmi Yavuz'u ne'ye karşı konulanıyor?

H.Y: Doğru ta bi, Hurufilik heterodoks bir tarikat. Tarikat olup olmadığı konusunda da uzmanlar arasında birtakım anlaşmazlıklar var. Elbette bu kitap Hurufiliğe ve Serabatlı Fadullah'la başlayan ve Nesimi'yilesüregiden o geleneğe birğöndermeyapıyorki ama "Hurufi Şiirler" sadece Hurufilikle ilgili bir kitap değil, sadece Hurufilik bağlamında o temayı şiirselletiren bir kitap değil. Genel olarak harfler üzerine yazılmış şiirlerdesekdahadoğru birşey söylemiş oluruz. Hurufilik üzerinden değil de genel olarak harfler üzerine. O yüzden sadece Sera batlı ve Nesimi değil, amaharfleri şuya da bu biçimde kullanan şairyada nasır, düzyazyazarı beni ilgilendiren boyutlarıyla bu kitaba girdiler. Diyelim ki Roland Barthes'ın S/Z'si bir harf. Tabii o harf Balzac'ın bir romanına gönderme yapıyor, onu irdeliyor ama nihayet kitabının başlığı S/Z'dir. Ya da Lacanörneğin kendi sistemini kurarken "küçük nesne a" diye bir kavram, "obje petita" diye bir kavram üretiyor, oradaki a dolayısıyla Lacan'ın "obje petita" kavramı benim diyelim "Harflere Kin" şiirime gire biliyor. Burada daha çok ağırlıklı olarak harfler öne çıkmıştır.

A.Ö: Resimgibi; anlam biraz dahamı geridekalyor?

H.Y: Anlamin zaten modern şiirde geriye itilmesi gerekir. Anlamin öne çıktığı şiirler, çok uzun bir süredir, biranlamdasembolistlerle birlikte, 19. yüzyıl şiiriyle birlikte kadük oldu. Onun için çok anlamlılık ancak şiirde bir belirsizlik ya da müphemiyetin yaratılmasıyla mümkündür. O yüzden anlam elbette geriye itilmiştir. Bu kitapta öyle. Yeni bir şey değil bu benim şiirimde.

A.Ö: Hilmi Yavuz Hurufi mi diye bir soru sormaya gerek var mı?

H.Y: Yok, hayır. Böyle bir şey yok. Bediüzzaman, Zaten Hurufiliğe atıflar var elbette. Ama bu kitap bütünüyle Hurufilik üzerine inşa edilmemiş. Yanısırla Hurufiliğe birhe-

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranney.org>

teredoks tarikat olarak kabul edilir; ama heteredoks tarikat olarak Hurufiliğe göndermeyip şiirlerden oluşmuyor. Rimbaud'dan da söz ediliyor, Rimbaud'nun harflerlenekler arasında kurduğu ilişkiden de söz ediliyor, S/Z'den de söz ediliyor, Alef'ten de, Alfa'dan Beta'dan söz ediliyor vs. Üstelik sadece Arap harfleri değil Latin alfabesinin harfleri, Grek alfabesinin harfleri, hatta İbrani alfabesinin harfleri... Alef gibi mesela, bu kitapta dile getiriliyor. Bu yüzden sadece Hurufilik bağlamında düşünmek lazım. Benimzaten bütün bu meselelerde hem doğunun hem batının, ikisinin birden temellük edilmesi gibi bir problemimolduğuvar.

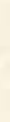
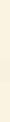
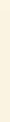
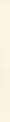
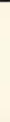
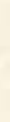
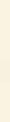
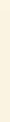
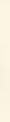
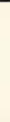
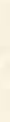
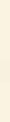
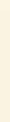
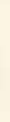
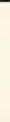
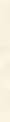
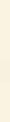
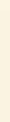
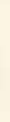
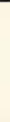
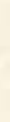
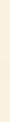
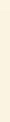
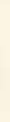
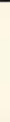
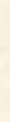
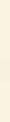
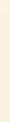
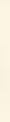
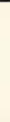
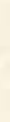
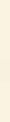
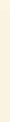
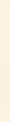
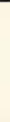
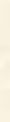
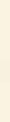
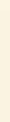
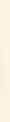
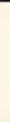
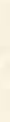
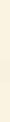
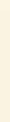
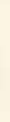
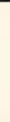
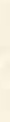
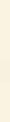
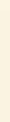
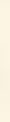
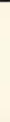
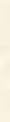
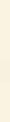
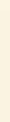
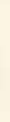
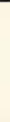
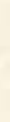
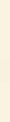
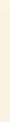
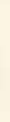
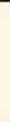
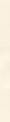
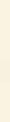
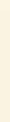
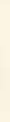
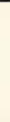
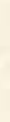
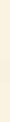
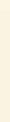
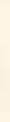
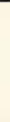
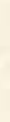
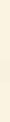
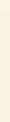
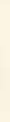
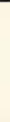
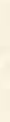
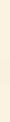
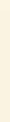
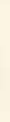
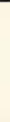
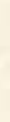
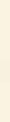
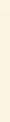
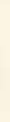
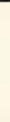
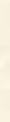
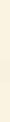
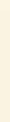
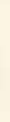
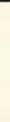
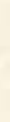
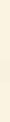
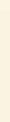
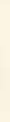
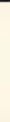
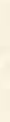
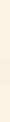
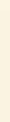
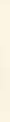
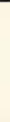
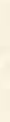
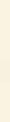
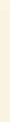
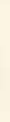
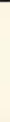
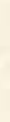
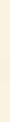
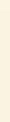
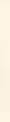
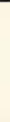
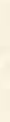
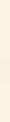
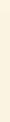
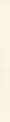
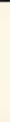
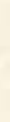
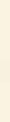
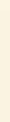
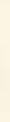
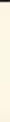
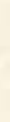
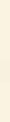
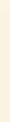
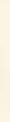
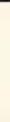
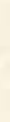
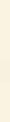
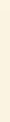
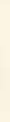
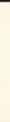
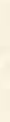
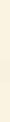
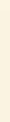
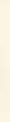
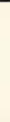
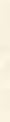
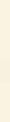
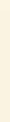
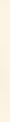
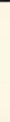
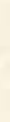
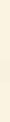
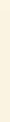
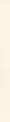
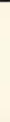
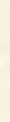
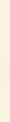
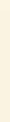
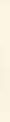
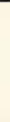
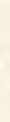
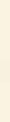
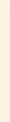
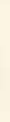
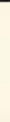
“YILMAZ ERDOĞAN’IN YAZINSAL DEĞERLERİ DOLAYISIYLA OKUNDUĞUNU SANMIYORUM”

A.Ö: Biraz magazinel bir soru soralım; bir röportajınızda okudum. ‘Donanımlı okur’ a seslenmeyi seçtiğini, Yılmaz Erdoğan ve benzerlerini şairolarak görenlerle işioldmadığını söylüyor HilmiYavuz.

H.Y: Geçenlerde “Karatama Defteri” programında İhsan Yılmaz’la yaptığı konuşmada Yılmaz Erdoğan demiş ki, Hilmi Yavuz böyle bir şey söyledi, niye böyle bir şey söyledi anlamıyorum. Anlamayacak bir şey yok. Çünkü nitelikli okurla niteliksiz okur ya da senin deyiminde donanımlı okurla donanımsız okur arasında çok ciddi farklar olduğunu düşünüyorum. Nedir fark diye soracaksın. Çoğacı, nitelikli okur ya da donanımlı okur kendi beğenisiyle kitap okur. Aman niteliksiz ya da donanımsız okur üçüncü kişilerin ya da anonimlerin beğenisiyle okur. Yani medyada çok satan olduğu için okur, ya da televizyonda “Mükremin Abi” dizisinde onu görüp tanıdığı için alıpkokur. Yani Yılmaz Erdoğan’ın yazımsal değerleri dolayısıyla, şiirine de bir değeri dolayısıyla satın alıp okunduğunu sanmıyorum. Dolayısıyla, edebi değeri açısından satın almayan şiir kitabını yazan birisi, niteliksiz okurla buluşmuş kişidir, bunda anlaşılacak bir şey yok.

A.Ö: Bir incelemenizden biliyoruz: Behçet Necatigil’i en iyi anlayan ve en güzel anlatanlardan biri de sizsiniz. Ölümü üzerine sıcağı sıcağına yazdığınız ve Edebiyat Cephesi’nde yayımlanan yazı ise, “Ölüm yazılan” namodel olacak nitelikte. Necatigil, son demlerinde okurlarını şaşırtan o ünlü “Kareler”ini yazmış ve sanki şiir tekniğini şiir olarak sunmuştu. “Hurufi Şiirler”in ikinci bölümü Necatigil’in bir dizesi ile başladığı için ona gönderme yaparak soruyorum: “Sesavcısı” HilmiYavuz’dada böyle birgidiş mi var? Ses - anlam dengesini gözeterek sözcükleri seçen HilmiYavuz’un ilkinden yana bozmak, yalnızca ses olarak

Ben yakınımnda olanlara dokunmaktan çok dokunmak istediklerimin yakınımnda olmasını isterim. Dokunma duyusunun bençe çok önemli bir etkisi var insan yaşamında; bir kere her şeyden önce en güvenilir duygudur.

cekillerle de olmadı ama sonraki esleoldu. Bizden sonra gelen kuşakla benim önem- seğimşairsairler var; mesela bir **Vural Başadı** Bayrı, mesela bir **Osman Hakan A**, me- sela bir **Ercan Yılmaz**, mesela bir **Aydın Afan-** can, mesela bir **Can Bahadır Yüce**, **Betül Ta-** rıman, **Mustafa Fırat**, bunlar benim açım- dan çok değerli şairler. Dolayısıyla bunlara bakarakçağdaş Türk şiiriyokdemek düpe- düz... bir sıfat bulmaya çalışıyorum, bun- ca söyleyim. Düpedüz nankörlüktür, öyle söyleyeyim.

“BEŞ DUYUNUN İÇİNDE EN VEFALİ OLAN ORGANIMIZ DOKUNMAKTIR”

A.Ö: 21 Mart Dünya Şiir günü olarak kutla- nıyor. Siz bu tür etkinliklerde aktif bir ü- stleniyor musunuz? Mesela bu 21 Mart'ta bir programa/etkinliğekatacık mısınız? **H.Y:** Zorunlu olarak ilgiliyim. Ben Bilkent Üniversitesi'nde Öğretimüyüşeyim. Mesela Bilkent Üniversitesi Türk Edebiyatı Bölü- münde 21 Mart'ta Dünya Şiir Günü dolay- sıyla bir etkinlik yapılacak. Ayrıca Başkent Üniversitesi'nde de böyle bir etkinlik yapı- lacak. Başkent Üniversitesi'ndeki etkinliğe davetliyim. Orada şiir okumak üzere beni çağırıldı. Gidip okuyacağız. Bilkent'te ise bölüm başkanımız **Talat Halman**'ın öneri- siyle bir etkinlik yapıyoruz. Bu etkinliğin ana teması **“Şehirler ve şiirler”** olacak. Yani kentlilerine yazılmış şiirler olacak. Türk- çe ve yabancı dillerde yazılmış, Türkiye'ye çevrilmiş şiirler okunacak. **Kavafis**'in **“İs- kenderiye”**si **Baudelaire**'in **“Paris”**i, **Yahya Kemal**'in **“İstanbul”**u, **Apollinaire**'in **“Lon- dra”**sı hem Türkçe hem de İngilizce okuna- cak.

A.Ö: “Bulanık Defterler”in hemen girişinde, “Gençlik görsektiktir, yaşlılıkta dokunsal- kım... Dokunarak yaşıyoruz artık” diyorsu- nuz. Hilmi Yavuz en son neye/nasıl hisse- derek dokundu.

H.Y: Ben yaşımda olanlara dokunmaktan çok dokunmakistediklerimin yakınımadaol- masını isterim. Dokunma duyusunun bence çok önemli bir etkisi var insan yaşımda; bir kere her şeyden önce en güvenilir duy- gudur. **Samuel Johnson**'ın bir lafı var. **“Bar- dağın doluk olup olmadığını anlamak için o bardağa parmağını sokmanız gerekir”** diyor. Göz yanıltabilir. Dolayısıyla yanıltma- yan bir duygudur dokunmak. İnsanların bir- birleriyle enyakınlığıkiurma biçiminindo- kunma duygusu olduğunu düşünüyorum. **L. Morris** diye bir İngiliz Antropologvardır, onun bir kitabı da Türkçeye **“Sevmek Do- kunmaktır”** diye çevrilmişti. Yazarmı, **“Çip- lak Maymun”**, **“İnsanat Bahçesi”** gibi bazı kitapları var. Üçüncü kitabı da **“Sevmek Do- kunmaktır”**dı. Goethe'nin **“Genç Werther”**'in **“Acıları”**nda orada mesela **“Her şeyi her arasındaki ilişki ‘dokunmayla’ kurulur.**

Dokunmak çok önemli bir duygu bence.

A.Ö: İlişkilerde güven tazelemek gibi...

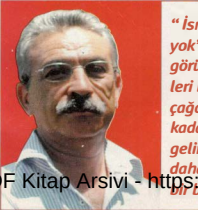
H.Y: Tabii. Bir de şu var, yaşlılıkla giderek öteki duyular epriyor bir anlamda. Yani, meselakulağışiir işitiyor, gözünün ferika- çıyor, çok şeyi görme oluyor. Dolayısıyla görme gibi, işitme gibiçoktemelli duygula- rınerini alıyordu dokunma duygusu. Dokun- mayıdokunma eskimez, dokunma duyusuep rimez, görme gibi dokunmaduyusununferi kaçmaz, ya da işitme duyusunda sesin azalması gibi birdurdumdokunmaduyusun- da yoktur. Onun için, beş duyunun içinde en vefalı olan organımız ‘dokunmak’tır.

A.Ö: “Anılar, sabahları yazılmalı” diyorsu- nuz ya, bu her anı için geçerli mi?

H.Y: Yazılması diyorum, çünkü ben anların günün yorgunluğuyla birlikte daha başka türlü yazılabileceğini gördüm de ondan. Genellikle günün yorgunluğuyla birlikte o yorgunluğu yazıyada taşıyor insan. Dolay- sıyla sabahları yazdığınız şeyler, sabahın berraklığının ve yansımasının dile geçmesi ne bir anlamda engel oluyor. Zaten **“Bulanık Defterler”** de gençlik dilive yaşlılık dili diye iki ayrı dil önerisiyle geliyor. Gençlik dili çok açık seçikve aydınlık bir dildir, her şeybütün berraklığıyla bütün netliğiyle var olur. Yaşlılık dilindeyse duyuların karışma- sı söz konusudur. Birşey söylerken başka birşeye gidilir. Ben ölümlü bedenemeyeca- lıştım. Bir tür bilinc akımı belki ama da ha farklı bir düzlemde.

A.Ö: “Bulanık Defterler”in bir bölümünde “Geçmişin şimdi’leşmesidir şiir” diyorsu- nuz.

H.Y: Heidegger’in **“dil varlığın evidir”** öner- mesinden yola çıkarak, ondan aldığım esile; şiir de varlığın evidir. Şiir varlığınıbirli, varlık şiirinin içinde barınır. Ve o barınak bi- zim yaptığımızı ve bize ait olan bir barınak değildir. Şair ya da varlık şiir barınağın içinde birtür kiracıgıbidir. Yanıgirsinizize o evde sizden önce barınmış olan kiracılar- dan - ki bunlar sizden önceyaşamışolanşai- rilerdir- izler, imler, işaretler bulursunuz. Onları kullanırsınız, o evinasıl kullanıyorsa- nız onlardan kullanırsınız ve sizden sonra o evdebarınacakolan kiracıları, yanısizden sonragelecek yeni şairlere de birtakimim- ler bırakırsınız.

A.Ö: Bu aynı zamanda, geleceğin de şimdileş- mesisayılabilir mi?

H.Y: Evet, geleceğin şimdileşmesi de sayı- la bilir. Ama geçmişin şimdileşmesinden da- ha kesinlikle söz edebiliyoruz.

A.Ö: Sanırım taşavvufi ilk tanışmanız go- cukluğunuzda başlıyor. Siz Kadiri misiniz?

H.Y: Evet. Ben ilk annemle gittim bu der- gâhlara. Babamla daha çok Sümbül Sinan Tekkesi'ne gidimişti hatırlıyorum. Koca Mustafa Paşa'daydı onu hatırlıyorum. Ama annemle da çok şı giderdik buralara. Gece- leri gidirdiler daha çok. Kizkiler yapıyorduk. Annem Kadiri'ydı benim.

A.Ö: Dini bütünbraileden geliyorsunuz, si- ze bu yöne doğru sapma konusunda bir baskı yapıldı mı?

H.Y: Hayır, asla. Şimdi **“Bulanık Defter- ler”**de bir bölüm var. **“Babam düzyazıydı, annem şiir”** diye. Babam benim için bilgi- di, düşünceydi. Bilgi ve düşünce nasıl en doğru biçimde düzyazıdadile getiriliyorsa, o anlamda babam benim için düzyazıydı. Ama annem, şiir'de ve lirikti. Sözle değil, tıpkı bir şiirde olduğu gibi imalarla, küçük göndermelerle, belki metaforlarla bazışey- leri anlatmak gibi birtavırındeydiannem. Dolayısıyla bütün bunlar, **“annem benim için şiirdi”** dedirtmeye yeterli olan argü- manlardır.

A.Ö: Dergâhların, tekkelerin çekiciliği/bü- yüsü bir daha silinmedi...

H.Y: **“Bulanık Defterler”**de beyaz tül bentli kadınların aydınlığından söz ediyorum, on- ların bir birlerine dokunmalarından söz ediyorum. Onların getirdiği, hiçbir şeyi açıkça ortaya koymayan, açıklanmayan, dergâhla- rının ogizemi havasının üzerinde bir tür bü- yü etkisi yarattığını söylüyorum. Orların kendine göre bir cazibesi, bir büyüü var- dır.

A.Ö: Hilmi Yavuz'un Allah'a yakın durması, uhrevilketin uzaklaşmaması nedenbazılar için şaşırtıcı oluyor?

H.Y: Bugün (3.05.2005) Cum huriyet'te **Ok- tay Akbal**'ın bir yazısı var. **“Eski bir dost- tan bahsediyor yazısında. “Eski bir dost”, diye beni anlatıyor. “Hurufi Şiirler”denalın- tılar yapmış da oradan alıyor. O eski dostumla “yollarımız ayrıldı” diyor, niyeay- rıldıysa, neolduysa!**

“İsmet Özel ‘Çağdaş Türk şiiri yok’, buyurdu. Bunlar kendi görüşleridir ve sadece söyleyen- leri bağlar. Türk şiiri vardır, çağdaş Türk şiiri vardır ve ne kadar inkârden ve görmezden gelinirse gelinsen giderek çok daha sağlam, çok daha açılımlı bir biçimde devam ediyor.”

A.Ö: "Hurufi Şiirler"le mi ayırmışsınız?

H.Y: Benim Zaman'da yazmamla. (Gülüyor...)

A.Ö: Şiir dışı soru: Aralarında Tuncay Akgün, Mehmet Çağçağ, Soner Günday gibi eski öğrencilerinizin de yer aldığı bir ekipçe çıkarılan "Leman" dergisini izliyor musunuz? Türkiye'nin sonon beş yılına hem sosyal hem politik anlamda hatırısayılır bir iz bırakan bu oluşumu nasıl değerlendiriyorsunuz?

H.Y: Leman'ı izliyorum. Leman için söylediğin görüşü katılıyorum. Bendaima eski öğrencilerimle birlikteyim, onlar, öğrencilikten sonra ilişkimizinkesilidiğini sanırlar amaöyle değildir. Ben hepsini izliyorum. Leman'ı da izliyorum, onun dışındakalan karikatüristleri de izliyorum. Mesela bir Ramize'yi(Erer) izliyorum, bir Çağçağ'ı(Mehmet) izliyorum, Tuncay'ı (Akgün) izliyorum, Cihan Demirci'yi izliyorum, Kemal'(Aratan) izliyorum, Soner'(Günday) izliyorum. Bunların hepsini izliyorum ve eğer onlarınıy birer karikatürist olmalarında, Akademide benden aldıkları Uygurlık Tarihi dersinin katkıları ise bu bana ancak bir bahçiyarlık verir, büyük bir keyif verir.

A.Ö: Eski öğrencileriniz bir alışkanlığınızdan sözderlerdi:Elinizde yanmayan bir sigara olduğunu söylerler. Gördüğüm kadarıyla bu alışkanlığınızdevam ediyor. Yanan ve yanmayan sigara ile olan ilişkiyanlatır mı?

H.Y: Evet, yirmi beş senedir böyle bir alışkanlığımvar. Şöyle benim için, bensigarayı bırakmadım. Genelde sigarayı bırakmak sigara içmemekanlanıma gelir Türkçe'de.Sigarayı bıraktımsa, sigarayı içmiyorsunuz demektir. Ama ben sigarayı bırakmadım, sigara içmiyorum. Bırakmak başka bir şeydir, içmemek başka bir şeydir.Sigarayı bırakmadım ama içmiyorum. Dolayısıyla buyöntemi sigara bırakma yöntemi olarak değil, sigara içme yöntemi olarak herkese salıkveririm. Çünkü bana göre sigara alışkanlığı bir fizyolojik alışkanlık değil, bir psikolojik alışkanlıktır. Elinizde tutarsınız sigarayı, içiyormuş gibi yapıyarak, yapılması gereken herşeyi yaptığınızı süreci tatminduygusasağlanıyorsa eğer-ki bençe sağlanıyor- ozaman niye yakayım ben bunu.Ama tabii biraz mahallenin delisi olmakla zım. Elinde yanmayan sigarayla halkalar çıkarmaya kalkar ya da yanmayan sigarayla kılta basına küller silkmeye kalkarsanız biraz tuhaf görünürsünüz...

A.Ö: Yirmi beş senepey uzun bir süre. Hiç yakmadınız mı, birtane bile içmediniz mi?

H.Y: 14Aralık 1980gecesi bıraktım.Hiç yakmadım. İçmedim de.Sen içtin mi hiç?

A.Ö: On beş yıl içtim ve birden bıraktım. Kötü bir espi olacak ama bendeğil sigara beni bıraktı. Spora başladıktan sonrane yaptıysam sigara içemedim kendime!

H.Y: Çokiye. Aferin.Al kokla, mesela. (Gülüyor...)

A.Ö: Eski fotoğraflara bakınca, elimdefalan sigaragörünce tuhaf bir durum oluyor. Yabancılık çekiyorum o fotoğrafa.Sanki ben değilim

fotoğraftaki, hiç görmediğim gibiyim çünkü şuan.

H.Y: Behçet Hoca(Necatigil) altmış üç yaşında öldüğünde üç paket sigara içiyordu. Fotoğraf dedinde oradan aklımageldi. Bütün fotoğraflarında hep ya elindedir ya da ağzındadır sigara. Akciğer kanserinden öldü Behçet Necatigil.

A.Ö: Sigara içmek de şairin kaderisanki. Her şairin sigaralı bir fotoğrafı vardıya, sırf bu şairaneduruşu vermek için mi acaba bütün bunlar...

H.Y: Evet, nerdeyse herşairin böyle bir fotoğrafı vardır.Ama benim yirmi beş yıldır, elimdeki ya da ağzımdakisigara, yanmayansigara dır.

A.Ö: Hocalıkyaptığınızı Üniversitelerde en keyifaldığınızı hangisiydi?

H.Y: Ben genellikle şiiri ve hocalığı çok iyi yaptığımı söylerim. Derler ki biraz mütevazıl, ben dederim ki, o kadar çok şeyi kötü yapıyorum ki hiç değilse iyi yaptığım şu iki şeyi söylemem müsaade edin. Benim için hocalık sonderece önemli bir şeydir, sevdiğim bir şeydir. Dünyaya bir daha gelisen ne olursun derlerse, gene hoca olmak isterim. Çok seve rekıyaptığım bir iştir.Hocalık benim için full time bir şeydir, full time benim için sa bahdokuzakşamaltı meselesi değil, bütün birömür boyunca süren bir iştir. O yüzden ben eski ve yeni öğrencilerimle hiçbir zaman ilişki mi koparmadım. Tabii onlar benimle ilişkiyi sürdürmek istediklerisürece. Vaktimin büyük bir bölümünü hep eski ve yeni öğrencilerimle birlikte olmaya ayırımsındır. Bundan da en küçük bir nedamet ve pişmanlık duymam. Onun için herhangi bir okul benim için farketmez, yeterli hocalık yapıyım, bu Mimar Sinan Üniversitesi olur, Boğaziçi Üniversitesi olur, Bilkent Üniversitesi olur, hiç farketmez.

A.Ö: Öğrencileriniz de sizi hep neşeli bir hoca, keyifle anlatan bir hoca olarak anlatırlar.

H.Y: Öyleyimdır. Bilim asık suratlı birşey değildir ki.Keyifli birşeydir.

A.Ö: Şiirlerinizi, kitaplarınızı ithaf ettiğiniz ikoğlunuzvar. Oğullarınızınz yapıyor?

H.Y: Hemen söyleyeyim; büyüğüm, Ali Hikmet imzasıyla şiirler yapıyor. İki tan e kitabı var, ilk kitabının adı "Kul". İkinci kitabı "Şeytan Uçurtması" ile bundan iki yıl önce Behçet Necatigil Ödülü'nü aldı. Küçük oğlum Mimar Sinan Üniversitesi Heykel Bölümü'nü bitirdi. Heykeltraş oldu, şimdi Mimar Sinan Üniversitesi Heykel Bölümü'nü'de araştırma görevlisi. O evli, ondan bir torunum var. Torunumun adı da Mercan. "Hurufi Şiirler" ona adanmıştır. "Bedreddin Üzerine Şiirler" 1975'te çıktı, ozaman Ali doğtuysındaküçük oğlum Ömer, Mercan'ın babası üç yaşındaydı, kitap onlara adanmıştır. "Canım oğullarım Ali ile Ömer" e diyerim.

A.Ö: Bu güzel sohb et için çok teşekkür ederim.

H.Y: Ne demek, ben deteşekküderim

"Ben genellikle şiiri ve hocalığı çok iyi yaptığımı söylerim. Derler ki biraz mütevazıl ol, ben de derim ki, o kadar çok şeyi kötü yapıyorum ki hiç değilse iyi yaptığım şu iki şeyi söylemem müsaade edin."

HİLMİ YAVUZ ŞİİRLERİ

DOĞUNUN KADINLARI

biz batan güne sahip çıktığımızda
ay, bitlis'te sarı bütün
ya da bir akarsu imgesi
gibi yığıt ve bütün
bir ağıttır

kadınlarımızda
onlar hüznü bir çeyiz
çileyi ince bir nergis
ve gülerken bir dağ silsilesi
taşırılar
ve birer acıdan ibarettirler
kayıtlarımızda
kadınlar ki alınlarımızda
doğuyu mavi bir nokta
ve yazgılan çok uzakta
bir nehir yoluna
kanşırlar

ölümleri duvaktan beyaz
ve ahlal, ercis, adilceva
üzerinden geçen bir kederle
yanşırlar
ve birer yazmadan ibarettirler
sevdalarımızda
biz bir yazın ayağında
en küçük bir gurbeti bile
en küçük bir gurbeti bile
içi titreyerek okuyan
ve bir güllü tersinden dokuyan
umutlarımızda

başlığı kınadan turaç
bebesi doğuştan kırık
ve bir minniyle danıp
bir türküyü barışırılar
ve birer hasretten ibarettirler
mektuplarımızda

(Doğunun Şiirleri, 1977)

NÂZİM HİKMET

hüzün ki en çok yakışandır bize
belki de en çok anladığımız

biz ki sessiz ve yağız
bir yazın yumağını çözerek
ve ölümü bir kepenek gibi örtüp üstümüze
ovayı köprüte köprüte akan küheylan
ve günleri hoyrat bir mahmuz
ya da atlastan bir çarkıfelek
gibi döndüre döndüre
bir mapustan bir mapusa yollandığımız

biz, ey sürgünlerin nâzım'ı derken
tutkulu, sevecen ve yalnız
gerek acının teleginden ve gerek
lâcivert gergefinde gecelerin
Şiiri bir kuş gibi örerek
halkımız, gülün sesini savurup
bir türkünün kekiğinden tüterken
der ki, böyle yazılır sevdamız

hüzün ki en çok yakışandır bize
belki de en çok anladığımız

(Bedreddin Üzerine Şiirler, 1975)

HARFLER VE HİLMİ

şimdi daralan odalarda
bir dal olan, dört duvarın
ve öyle gizemsin ki sen, öyle
yalnızlık aramızda kalsın...

kimse bilmedi, ben dil-i mecrüh
ser-i kuyunda itlerle... eyvah!
dokunmayın, dağ üstü bağ
yaralar gövdemde kalsın...

kendi adımı adım da ne oldu?
hüzünler: h, i, l, m, i... h, i, l, m, i...
âh, fuzulî şu harflerden
bir kurtarsam, dedim, dil'im

sözlerim gizlerde kalsın...

(Hurufi Şiirler, 2004)

Otuzdan fazla kitap bir birden okumayacak birinene denir?! İnek, manyak, entel gibiyü- ger tanımlamaları geçelim; okumahisteri- sinekapılımsı birimi, Birayran gönüllümü, Allahne verdiyeşüklümüş bir tanıtımcımı, zavallı bireleştirir mi -bizde azolan eleştirirnenlerinhalini anımsatırım-, inci avcısı gi bi dalıp dalıpçıkan bir araştırmacı mı...? Hepside ola bilir.

Buişe kalkışanı taniyorum, o benim. Hemen söyleyeyim ki benimhalim yukardakilerin hiçbirine uymuyor, uysauysa bu kadaraz kitapokunan bir ülkedeo vülgertanımla- malar dan birine uyar, o da 'manyak'tır.

İnekliliği ve entelligizininhar ka bul etmeyeceğime göre ona fit olurum.

Bu giriş sözlerime bakıp da şöyle birizlenim edinilmesini de istemem; bu adamzatençok kitapokuyordu, eh bu aralar iyiceneçoşmuş. Budoğru değil, yani zatençokkitap okuduğum. Nerde bende böyle birvakit, tam onyıldır yok, editörüm ya, der gidirkıtapır hazırla, sonra da peşinden koş, tanıtmaya, tanıtırmaya, satmaya, sattırmayaçaalış, yazar, çevirmen, grafiker, redaktör, tashihçi, diz gici peşindenkoş. Yalan olmasın, okuma var, dosyaokuyorum, biriyetenek, satacak bir konu, birini dahikağırdınıma akıbetinfut- bol antrenörlerinden kötüölür, sıfırlanırın, Türkiye'de âdet bu. Bir deşöyle sevimli haller olur; bir gazete, bir dergi soruşturma

yapmaktadır, işte bu yılın, bazen bu insafsızlık on yıl gi bi bir dönemiçin de geçer- lidir, ede biyat veriminsizdenalalım. Alda, nasıl!? Okudumdesen, yalan, okumadım desen, aa!!

Haydikoş kitapçıya, topla nevarsa, biriki günücindehızlıca koklayarakıyar gınıoluştur. Yurtdışı gezilerilaç, bavuldolu, millet eğlenirken sen otel odasında güncel Türk ede biyatını kıraatet.

Sözü uzattık, gelelim.şu otuzküsür kitap meselesine. Son ikiyadır vakit güllü pem be dudaklarıyla bana güllümsüyör, Aslan Özdemir'incen gaverliğisayesinde Kaçak Yayın'dan birazzaman arttırdım. Vakitte kiş, süpügesaçılı evler erkenden gelmemize seviniyor. Sonra o sevinç bizede yansıyor, kitaplardaerotik bir dirlime, bir kıpırtı. Böyle başladı, romanları şehvetleştiçim, kendim- ceanlı birraf yaptım, enyosma, en işveiler raftanalınıp masaya konuldular, kanepeleresiçradılar, yastıklarıaarkadaş oldular

Romanlardıyorum, ama azgınlık bu, şiir, edebiyatıkuramı, gezitürü gibi cinsi latifleri sanki bende Victor Hu go'nun o boğa gücü varmışcasınaorıye dahiletmeye çalışıyorum.

Bu arada Hincal Uluçpopülertema ekspers- ligindedoruğa varıyor; dantelaçşnıcısı boyutu, şalve gül -zıl yok-, omuzlardan

kendime savurduğum hançer

çihan oğuz

sarkandirimi diri bacaklar. Yok, ben huru- fatlarda karırtacağım gözlerimi Buyayığı değerli Nermi Uygurhocamızın "İnsan Açısından Ede biyat" adlı deneme kıta bını edinmeküzere buradakesiyyorum. Halihazırda bende olmamasınımaybı not edile. Sizde de mi yok!! Alalım, şimdivitrin lere çıkarmışlardır. 'Ben ölüncevitrinler şenlenir' demiş mi şairin biri... Türkçesi yakışıklıhocamız, düşünürümüz, dünyasizin gıbilirinuutturacak bir gö busolarak tasar- lanmamıştır umarım. Edebiyatınavukatları (deyim Almaneleştirirnen Ranitsky'nin) bir birçekildiğindehalimiznice olacak, nice. Gelecek sayıdaotuzküsür roman, ayrıca da birkaç başka iyi kitap.

ÇİHAN OĞUZ'UN ŞİİRLERİ

Önce bizden. Ve önceşir.

"Kendime Savurduğum Hançer" ismipek parlak olmasa daiyi birşir kıta bu. İsmi par- lak bulmamamın ki se bebi var: Birincisiş; şairleröteden beri böylesimarazi ifadelerle kendilerineyönelerek, 'ben burdayım' demekteler. Bu dapaetik biryığışmamey- dana getirdi. Yiğışma oluncada böyle ifadel- er beylık kaçmaya başladı. İkincisi; vaktiyle Orhan Tekelioğlu"Göveye Yazılan Şiir" adlı birdeneme yayımlamıştı. Orada, şairinkendi gövdesine karşıaşırın yönelmesinnarsıçe manzumelerevaracağına, biryerdensonra daşairin mesnetsizatıp tutmalarına kapılacağınaışaret ediliyordu. Nitekim bun- laroldu; çarpıcı İsmet Özelsiirinin deet- kişile, halka açık Gülhane konserlerindeki jilet ayını gibi göveye göveyeyevanlar, saçını başını, alını omuzunu durdukyerde övüpduranlar... Hepimizyaptık, yapmadık değil. Orlarınhatıratıyor, o bakımdan. Bütünbuşu okumeklemlerinden bir iki

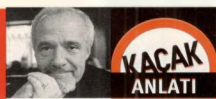
kitabı oluşturan şiirlerde devar, lakin Cihan Oğuz onları da dışarıya vurmakiçin birer basamak, gerilme noktaları, böyle desek daha doğru, yapmış. Kita bın başarısı biraz da buradan geliyor; dışarıya vurmak.

Şimdi bu "dışarıyavurmak" meselesini açalım: İnsan kendisine amansız saldıran birvarlık karşısında şayet o varlık başa çıkamayacağı birşey olarak görünüyorsa, yok kaçamıyorsa, umarsız olsa da boğuşur, boğuşmaya yeltener. Buikeldürtü birnevi panik atak hatırasıdır, insanda hep doğur. Can havliyle dışadöğru vurmak, boğuşmak, işte bunu kastedyorum. Çıhan Oğuzda, devasa ve amansızkürsel telhike karşısında kaçacak yeri kalmamışların yumruklarını savuruyor. Bu boğuşmadakiufur olcak elbet, o daküfür ediyör. Küfürneresiestetik diyenlerin, şiirdili denen, o, "insaninlik günününin ritmi"niyi anlamaları gerekir. Şairler helvadesini bildikleri gi bi, halvadesini de bilirler.Şairler, diyorım, şair bozuntuları değil.

Bu deyiş, halk dilince, halince konuşmak, danışmak anlamındadır. Halkçılık yapmıyorum, yanlış anlaşılmasın, şairlerin kavminin anadilini oluşturduğu anların sez gisine sahipolmasından bahsediyorum. Burjuva, aristokrat, kitaplarla yatıpalkakan, bohem, halktan tiksenin vs olabılır, okadar dertdeğil. (Burada İspanyolşiiirinin yaşayan ustalarından Francisco Brines'in bir sözünüanımstatayım: "Şiirin halkıyoktur, okuruvardır." Şiir i gişi ve şiir varlığını bir biriyile karıştırmadığımızıktadırde bu da doğrudur gi bi geliyor bana.) "Helva" burada dil bilgisel, semantik, ko gnitif, literoluyor. o. "Halva"ya gelince, insani dürtiye dayanıyor.

Cihan Oğuzmanifestovari bir kitapla bugünkü halimizde bir şiir söylemenin yolunu bulmuş. Yapaçağı, dürtü yüzgeşisille perçinlemek, Nazım gi bi, aman haonun edasıyadeğil, o Nazım.Yapacağı bir başkaşey de, EceAryan ve Kavafis gi bi –yineonların tarzıyladeğil- şiirlerini tarihselle ile perçinlemek, antolojisti olmak. (Eleştiri öğütüsölumuyor.) Değininizişöyle bitirelim; bu kita bi imkânolduğuhalkıakukmayanlar bizden değildi.

Paulo Coelho

Farklı olma arayışı

Şu andatam olarak nerede olduğunuzu biliyormusunuz? Bir şe hirdesiniz, tıpkıçok ködiğer insan gibi ve muhtemelen tam şu anda bir sürüfarklınsan kalplerinde, sizin kal binizde taşıdığınız aynımutlanrve endişeleri taşımakta.

Biraz da ha ileri gidelim: Siz birtopu üzerindeki mikrosko bik bir lekесiniz. Bu top bir başkatopunçevresindedönüp duruyor; çevresinde döndüğü topise kendisi gibi milyonlarca başkatopun bulunduğu bir galaksinin küçük birköşesinde yer alıyör.

Bu galaksi, içinde uçsuz bucaksızıldız kümeleri olan Evren adlışeyin bir parçası.

Ve kimse Evreninnerede başlayıp nerede bittiğini bilmiyor.

Ama budurumuzsizin hayatıönem taşımayan bir varlık olduğunuz anlamına gelmiyor; siz mücadele ediyorsunuz, çabaliyorsunuz, gelişmeye çalışıyorsunuz, sizin hayalleriniz var ve siz sev gi denen duy gu sebe biyle mutlu ya da üzgünolabiliyorsunuz. Eğervar olmasaydınız, bir şeyler eksik olurdu.

İşteşeziz olmayı hak ettiğimize dair birkaç hikaye.

Dev ağaç

Bir insan göz ve çıraklarıişleyecek malzeme bulmakamacıyla Gü kasa basında geziyorlardı. Dev birağaç gördüler, o kadar büyüktü ki, baş ademelele tutuştuğunda gövdesininancak çevreyele biliyörduve ağacın başı neredeyse bulutlaradeğiyordu.

"Zamanımızı bu ağaçla harcamayalım" dedimarangoz. "Bu ağacıkesemeyekalksaksonuzakadar sürer. Bu kadarağir bir gövdeden gemiyapacak olsak, gemi batır. Eğercatı yapmakiçin kullanırsak, evin duvarlarını fazladan güçlendirmek gerekir."

Ve grupolunadevam etti. Çıraklardan birişöyle bırıyormu yaptı:

"Bu kadar büyük bir ağaç ve hiç kimseninişine yaramıyör!"

"İşte bundayanılıyorsun" dedi maran goz ustası. "O ağaç kendi kaderini yaratmış. Eğer o da diğerağaçlar gibi olsaydı onu keserdik.Ama farklı olma cesareti olduğı içindeağaç uzun bir zamanışöyle yaşadı ve şimdi de devam edecek."

Ben bir melek olmak istiyorum

Abbot João Pequeno kendi kendine şöyledüşündü: "Sıradan bir insan olmkatan bıkıtm, Tanrı'nın görkeminseyretmekten başka hiç bir şeyyapmayan melekler gibi olmalıym."

O gece Sceta manastırını terkedipçöle doğruyola çıktı.

Bir haftasonra manastıra geri döndü ve kapıyıaçıldı. Kapıyı bekleyenkardeşikimin geldiğini sordu.

"Ben Abbot João'yum" diye cevap verdi ve ekledi "Açım."

"Bumümkün değil" dedikapidaki kardeş. "Abbot Joãokendini birmeleğe dönüştürmek içinçöle gitti. Artık açlık gi bi şeyler hissetmeyecek ve karnını doyurmak içinçalışmak zorundakalmayacak."

"Kibirini affet" dedi Abbot João.

"Meleklerinanlığayardımd eder, onların görevi budur; o yüzdenyemeğe ihtiyaçları yoktur, sadece seyrederler.Ama ben bir insanım ve aynı görkemiseyrede bilmek içinmeleklerin yaptığışeyi yapmalıym, bu dadığer insanlara yardım etmekti. Aç kalarak hiç biryere varamam."

Ve bu alçak gönüllü açıklamaydıyan kardeşimanastırınkapılarınıaçtı.

En iyi örnek hangisi

Mezeritçhli Dov Beer'esordular: "Almamız gereken en iyi örnek hangisidir?Nedendiye sormadan bütünhayatını Tanrı'na adayandınaradam mı, yoksa yaratıcının gücünüanlamaya çalışın ilim adam mı?"

"Alacağınız en iyi örnek çokuktur" diye cevapladı Dov Beer.

"Ama birçokcu hiç bir şey bilmezki. Gerçeğinin olduğunu bileanlayamaz" dediherkeshep bir ağızdan.

"İşte burada yanılıyorsunuz, çünkü bir çocuğunasla unutmamanız gerekendört özelliğı vardır. Birçokcu herzaman se bep-sizyere mutludur. Bir çocuk herzaman meş guldür. Birçokcu birşey istediğı zaman o şeyi elde ede bilmek için hertürlü ça bayı ve ısrarı gösterir. Ve son olarak bir çocuk ağlamayı anında kese bilir.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi <https://rantev.org>

Çeviren | Mine Akverdi

Sait Faik ile Reşad Ekrem Koçu

"Kiş gecelerinde mütalâahanelerdeki sobalar çabuk sönerdi. Said ile ben usulca dışarı çıkardık. Arka bahçenin dibindeki hamam küllhanına giderdik. İkimizin de küçüklerden birer talebemiz vardı. Said, bugün kendisini birbögürtlen çalısı meyvasına benzetirsem yadrganmasın. Susurluklu bir çocuğa neler okur, okutur öğretirdi bilmem; ben, bir kişi, bir küllhanın karşısında, Nelson baskısı Anna Karenin'i okuduğumu ve okuduklarımı anlatırken bazan dizimde uyuyan bu küçük dostuma şefkat denilen şeyi tattırdığımı bugün sevinilecek işlerimden biriolarak hatırlıyorum. Küçük Susurlukluyugüzideşilir kıymetlerimden biri olarak göremiyorum isek, genç üstâdın izlerini, yoksulhayat fıtnasısilmiştir."

Bu satırların altındaki imza, Reşad Ekrem Koçu'nun.¹ Yazıda "Said", "genç üstâd" diye sözü edilen kişi, Said Faik Abasıyanık. Metin, *İstanbul Ansiklopedi*'sinin "ABASIYANIK (Said Faik)" maddesinde yer alıyor. Kaynak kişi ise, Koçu'nun kendisi. Diğer bir deyişle de bilgiler, Koçu'nun "kişisel tanıklık"ına yaslanıyor. Öyle de sunuluyor: "Reşad Ekrem Koçu, Bursa hâ-tıralarını yazarken" dendikten sonra söz konusu bilgiler veriliyor ve nokta "diyor" lakonuyor. Ama Koçu'nun verdiği bilgiler, "kişisel tanıklık"la sınırlı değil. Said Faik'in öğretmeni için gittiği Avrupa'daki günlerin anlatırken de, benzer nitelikte şeyler söylüyor:

"... Said Faik'i Grenoble'a bağlayan Georges Vuagnaux adında bir küçük dost olmuştur. Bu üç yıl boyunca hemen her yaz İstanbul'a geldi, kendisinden on yaş küçük Grenoble'lu arkadaşının- zusuyla bir Paris seyahati yaptı, fakat Vuagnaux'artık Grenoble'da olmak istemedi, bir ara Paris sokaklarında gazete satan küçük arkadaş Cezayir'e gitti ve Said Faik'e yazdığı bir iki mektuptan sonra da izi tamamen kaybol- du."²

Görüldüğü gibi Said Faik'in Grenoble günlerinde de, Bursa Lisesi günlerinde olduğu gibi, "bir küçük dost" var. Öyle ki Said Faik, "kendisinden on yaş küçük Grenoble'lu arkadaşının arzusuyle bir Paris seyahati" bile yapıyor. Reşad Ekrem, çağrışım alanı geniş başka şeyler de yazıyor bu arada:

"... Said Faik'in en sevdiği yerlerden biri de Marsilya oldu. Bu büyük Akdeniz limanı, en kötü otellerinde aylarca misafir olan genç adamın üzerinde derin izler bıraktı; deniz işçilerinin mahşeri kalabalığı arasında yaşamak, Said Faik'e, iş altında ezilen insanlarda vücut yapısı ile yüz çizgilerinin güzelleştğini öğretti."³

"TANIK OLARAK" REŞAD EKREM KOÇU

Çağrışma açık bu bilgileri verirken, onları bilebilecek konumda ve dolayısıyla da güvenilir bir tanık olduğunu duyumsatmaya, dahası kanıtlamaya büyük özen gösteriyor Koçu. Şöyle yazıyor örneğin:

"... Mekteplerdeşiri yazanlara arkadaşları 'şair' diye lâkaptaklar. Said Faik, Bursa lisesinde şöylece konuştuğu bir çocuğun kendisine 'şair!' diye hitabına: ' - Yalvarırım.. Bana şair deme.. Sulu Said de, razıyım!..' demişti."⁴

Şöylesürdürüyor ardından:

"Said'in babası zengindi.. Cuma günleri, yalın ayağına giydiği tulum bacı yemenisi, yırtık pantolon, kuravatsız mınanla dolaştığı olurdu. (...) Ne kadar yazık ki küllhanı Said, o şirin pırpır halyle arabacı kahverleri ne giderdi de bir fotoğrafçıya uğramak aklından geçmezdi."⁵

Bunlar Said Faik'e ilişkin pek bilinmeyen ayrıntılar. Ama Koçu, onları layetiniyor. Güvenilirliğini göstermek için, Said Faik'in "tanıklık"ına da baş vuruyor:

"Bursa Lisesi'ndeki yıllardan bahsederken: 'Biz bir-birimizin üstünde tesirleri olan arkadaşlardık.. Adnan. Reşad Ekrem..' diyor. Adnan Ankara Barosu'nda kayıtlı

Aktardığı sözler, gerçekten de Sait Faik'in. Bir konuşmasında söylüyorları.

Ekleme gerekiyor: Koçu'nun biçiminde, en azından görünüşte, Sait Faik'i küçük düşürmeye amaçlayan bir hava yok. Nitekim söz konusu bilgilerin verildiği "madde", "Çocukluğu Birinci Cihan Harbi'ne rastlayan neslin edebiyatımızda mal olmuş eşsiz kıymetlerinden; eserlerinden, büyük şehrin, her güzöğün göremeyeceği köşeleri ve portreleriyle yaşayan, hikâyecive romancı" sözleriyle başlıyor. Öteyandan ailesine ilişkin söyledikleri de böyle. Onlar da yüceltili bir nitelik taşıyor:

"... babası Mehmed Faik Abasıyanık kerestecilik, bilhassa ceviz kü-tüğü üzerine iş yapan iffet ve namusuyla tanınmış bir tüccardı; onun babası Said Ağa, Adapazarı'nda dükkânı kasabanın şöhretlerinden, ilim ve ırfan şahiplerinin toplandığı bir yer olan, kendisi de zarafeti ile tanınmış bir kahveci imiş. Anası Makbule Adapazarı eşrafından Hacı Rıza Beylerin kızıdır."7

SAİT FAİK'İN TEPKİSİ

Reşad Ekrem Koçu'nun bu çağırışına açık sözleri yayımlandığında Sait Faik'in tepkisi ne oldu, bilmiyoruz. Konu ile ilgili olarak kamuoyu önünde söz aldığını ve Koçu'yuanıtladığını gösteren herhangi bir veri yok çünkü. Tekveri, Aziz Nesin'in dolaylı tanıklığı. Ondan da söz konusu yazı yüzünden Sait Faik'le Reşad Ekrem Koçu'nun aralarının açıldığını anlaşıyor:

"... Bir gün (...) Reşat Ekrem Koçu ile neden dargın olduğum uzun uzun anlattım. Parçapçurkçuk aklımda kalan, Reşat Ekrem'le Bursa Lisesi'nde birlikte okudukları, Reşat Ekrem'in sohradan Sait'in açıklanmasını istemediği bu yanını belirten bir yazı yazmış olmasındır."8

Evet, Reşad Ekrem Koçu'nun bu çağırışına açık sözleriyle yayımlandığında Sait Faik'intepkisi ne oldu, bilmiyoruz. Ama Sait Faik'in o satırından diremediğini gösteren veriler var. Nitekim olaydanyaklaşıkyediyil sonra, *Havada Bulut* yayımlanacağı sıralarda yazdığı ve kitabın aklamemeyi düşündüğü anlaşılan bir "mektup – yazı", o sözleri karışık sıbrakmaktistediğini gösteriyor:

"İste sevdiğim ilgi genç kız arkadaşım ve okuyucuları. Ben bu kitapta bulunduğum kadar bile Reşat Ekrem'in ansiklopedisinde yokum.

Bu bir kendimi müdafadan ziyade herhangi bir açıklama(dır). O kadar pervasız, o kadar hük ve o kadar burjuva kayıtlardan sıyrılmış yaşamımdır ki, çirkinin güzel olduğu bir çok yerlerin bilirim.

Ama alçak alçak, pis pis, yalan yalan, şerefiz şerefizdir. Katiyen, o ansiklopedide hakkmda yazılan görünüşte ve hakikatte kibar, hanım hanımıcık Reşat Ekrem'in ömründe bu çeşidini göremeyeceği, benim hayatmda gördüğüm rüyadır."9

Bu "mektup – yazı" ne tamamlıyor, ne de yayımlıyor Sait Faik. Ama aynı günlerde, ilgi duyduğu bir kadın arkadaşına yazdığı "mektup"ta, konuya tüm ayrıntıları ile değiniyor. Gönderilip gönderilmediğini bilmediğimiz "mektup"tan, Koçu'nun yazdıklarını, yıllar sonra, yaşamını etkileyecek türden sorunları yüz açtığı anlaşıyor. "Mektup"u da, o sorunları gidermek amacı ile yazıyor zaten.

"N. U. Hanım "a yazdığı "mektup", *Havada Bulut*'a eklemeyi düşündüğün anlaşılan "mektup – yazı"nın daha geliştirilmiş ve işlenmişiaslında. İşlenilenin olumsuzyönde etkilendiğini gören Sait Faik, N. U. Hanım'ı yikidenkazanmak için, Koçu'nun çağırışmalanigeniş sözleriniyayıntıllararak yanıtlama gereksinimi duyuyor:

"Sevgili N. U. Hanım, insanogluğun başına bir çok şeyler geliyor. Mesela, sizinle aramızdaki dostluğu bugünkü hale getiren Reşat Ekrem Koçu'yu ele alalım. Bu zat, bir ansiklopedide dünyanın en büyük yazarlarını yazdı. Zavallı adam! Bursa Lisesinde birbirini sevmeyen iki talebe idi. Ben, onu görünce ürperdim. O da beni sevmezdi. Sessiz, kendi halinde gibi görünün, oyun nedir bilmeyen, resimler yapan, kimin kimle konuştuğunu merak eden acayip biri. Ben, ele avuca sığmaz, mektepten kaçan, top oynayan, küfreden, dersine çalışmayan bir talebe idim. Aramızda en küçük bir rabita yoktu. Hatta, bir ilki ufak görüşmemizin sonunda en iyi arkadaşlarımızdan birinin arkasından garip şeyler söylediği için kendisine ihtar da bulunmuş, sonra da bir daha konuşmamıştık. Bu, aramızda bir gün baş başa konuşmadığımız adam, benim nasıl arkadaşım olur da kendisi çocuklara şiirden bahsederken ben ne yaparım, bilmezmiş?

Senelerden sonra üniversitede tanıştık. Bir gün bir mektepte buluştuk. Çok Avrupa'ya gittim. Dönüşümde, onu bir mektepte muallim buldum. Çok

samimiahaplılık mukabele ettim, kendisiyle samimi oldum. Karakerini çok iyi bilirim. Avrupa'da hikâyeler anlatır, belki de bir yerde iki kahed içerdi. Hikâyeler anlatırdı, birtarafında yazardım. Bu anlatıldığı şeyleri de nasıl tahrirederek kendiyasamak istediği şeklesokarak ansiklopedisine koymuş. Bir içki masasında kendinin cebinden adı defterler çıkararak gösterdiği resimlerle, namı mustearlarla yazdığı şiirleri okuyarak gülüşmüştüzdür. Ah, o çirkin resimler, bu çirkin bayağı şiirler. Hiç olmazsa ben öyle şiirler yazmadım. Yalan, hepsi yalandı. Nemin yaşayışımı ben kendim yazabilirdim, hem de hiç rüyasız.

Bu adam bunu niçin yaptı, merak ettim. Sonunda buldum. Bursa Lisesinde daha çok mektep idaresinin disiplinine yardım etmeyi arkadaşlarıylaahaplıka değışen bu zat, herhangi birkin ve kıskançlıkla bunu yapmıştı. Buna eminin. Kin ve kıskançlık insani şeylerdir.

Düşün, sevgili arkadaşım N. U. adam yalan yazıları Bursa Lisesi ar kadaşlarının hepsinin yalanlayacağı (Adnan, Sezai, Ekrem, Necdet, Tayyar, Derviş, Şinasi, Süleyman, Cevat, Orhan...) bu adam, bu yalan yazıları, çıkardığı bir ansiklopedinin sürümü, dedikodusu ve belki de biraz da Bursa Lisesinde kendisine verdiğim bir dersin, belki de unutulmuş incient kinle... Bu Reşat Ekrem, Bursa'ya, Konya Lisesinde gelmişti. Acaba, Konya Lisesinde bu kabil vakatları hakikat yapan kimler vardı? Ben, kendisine, bunu Bursa Lisesinde bir arkadaşının resmini yapmaya teşebbüs ettiği zaman soruştum. Bunu çok iyi hatırlar. İşte, sevgili N. U. ben, bu okuyacağın kitapta bir parça varım; ama, Reşat Ekrem'in ansiklopedisinde, hayır. Bu bir kendimi müdafadan ziyade herhangi bir açıklamadır. O kadar pervasız, o kadar hük, o kadar burjuva kayıtlardan sıyrılmış yaşamımdır ki, çirkinin güzel olduğu bir çok hayat tarzını bilirim. Ama alçak alçak, pis pis, yalan yalandır. O ansiklopedide hakkmda yazılanlar da görünüşte ve hakikatte kibar, hanım hanımıcık Reşat Ekrem'in ömründe bu çeşidini göremeyeceği, hayatında gördüğü bir rüyadır. Onları, isterse, kendisi anlatır. Namuslu adamlar, kendilerine gülmek için söylenilmiş şeyleri unurtulur; namussuzlar, onları not eder, bir gün istifade için saklarlar. Böylece, kaybedilmiş olan bir şeref değildir. Şerefizi adam, yalan söyleyendir. N. Hanım sizi bütün kalbime severim, siz de azıcık beni sevmey misiniz? Çünkü bir mecmuasının sürümü için benim avare hayatımı gözü önüne alarak herkesi inandırabileceğini, dünya yüzünde kendisi gibi binlerle insanın kendisine hiç olmazsa bir eş bulmak için lekelenmiş alın aradığı bir insan ortaya çıktı.

Ama, olsun N. Hanım. Ben erkek adamım, erkeğe konuşmasını isteyecek insanım. Affedersiniz, kadınlara tarihiçin değil, ama kadınca lakırdılar ve kadın taarruzlarına aldınd etmiyorum. N. Hanım, siz de bana tiraklarımızı hücum ettiniz. Reşat Ekrem'inki de erkeğe taarruz değildi. Onun için ben ne alımdın, ne de erke arkadaşlarım! O yazıları siz kıymet verdiğiniz için; size de kızıyorum. Nitekim, o yazıları yalan Reşat Ekrem'e de kızıyorum. Başka türlü yapamayacak kadar ruhunun diya-pozunu hanım hanımıcık yalpa vuruyordu.

N. Hanım, erkek adamın hasletleri, erkek kusurları vardır. Kadının da aynı. Hem erkek, hem kadın meziyetli kadınlr, dünyada bulunmaz kadınlardır. Bazı erkeklerde kadın hataları olan dedikodu, her şeyi burnunu sokma, gözetleme, yani elinin hamuru ile erkek işine karışmak meselesi.

İşte, ben, bu nevi meselelerde vurdumduymaz olmayı tercih ederim. Dalma basılınca kadar. O zaman da erkeğe dövişürüm."10

Reşad Ekrem'in Bursa Lisesigünlerini ilişkin "tanıklık"ları ile Avrupa'da geçen günlerine ilişkin sözlerinin tümünü yanıtlamaya çalışıyor Sait Faik. Ama ağırlıklı olarak, Koçu'nun Bursa Lisesi günlerine ilişkin sözleri üzerinde durduğu da gözden kaçmıyor. Onların uydurma, daha-sı yalan olduğunu kanıtlamak için uğraşıyor. Nitekim "yalan yazıları(Bursa Lisesi arkadaşlarının hepsinin yalanlayacağı bu adam)" dedikten sonra ayyaçayıyorvetanıklıklarnabaş vurulabilecek arkadaşlarının dökümlünü yapıyor: ("Adnan, Sezai, Ekrem, Necdet, Tayyar, Derviş, Şinasi, Süleyman, Cevat, Orhan...") Avrupa'da geçen günlerine de bu amaçla değiniyor. Anlaşılabiliş bir nedeni var bunun. Yalan ya da doğru, o sözlerin "tanıklık" a yaslandığı ileri sürülüyor çünkü.

Bununla birlikte Sait Faik, Koçu'nun söylediklerini çürütmeyecaşmaklayetiminin. Karşasındıryada geçiyor. Söylediklerineğünvenilemez, kişilikle de, ahlâkla da yazıldığı bir insan olduğunı belirtiyor. Bu amaçla Reşad Ekrem'in kendisiçin çizdiği portre ile karşılaştırılmasına olanak bulunmayan sertlikle bir Reşad Ekrem portresiniçiyor. Anlatıklarına bakılırsa Reşad Ekrem Kocu, "Mektep idaresinin disiplinine yardım etmeyi düşünen, kendisiyle ilgili bilgileri, namı mustearlarla yayımlanmış şeyleri (...) bir gün istifade için not eden(n); "namı mustear" larla (...) çirkin bayağı şi-

"Öykülerinden de anlaşılacağı gibi, Sait Faik'in bir eşcinsel yanı gerçekten vardı."

irler" yazan; "adi defterler(e çizilmiş) çirkin resimler"le dolaşan, onları "cebenden çıkararak göster(en)"; "ruhuñun diyaizonu hanım hanımık yalpa vurlan"/... kişilikçe de, ahlağca da zayıf ve güvensiz bir insandır. Bunca ağır söz söylemesinin gerisinde ise, böyle anlaşılıyor, yakınlık duyduğu N. Hanım'ın, Koçu'nun o satırları nedeniyle ilgisini karşılıksız bırakması yatıyor. Nitekim o ağır sözler den sonra N. Hanım'a, "O yazlara siz kıymet verdiğinizi; size de kızmıyorum." diye sitem ediyor.

Ancak Sait Faik'intutumunda gözden kaçmaması aynı nedenle ilginç bir yan var: Koçu'nun çağrışımaları geniş sözlerini tümüyle de geri çevirmemesi... "O kadar pervasız, o kadar hür, o kadar burjuva kayıtlarından sıyrılmış yaşıyordum ki, çirkinin güzel olduğu birçok hayat tarzını bilirim."; "Benim yaşıyışımı ben kendim yazabiliyordum, hem de hiç rüyâsız." diyor örneğin. Öteyandan Koçu'nun doğal olarak tanıklık yapmasına olanak bulunmayan Avrupa günleri için de "Hikâyeler anlatırdım, bir taraftan da yazardım. Bu anlatışın şeyleri de nasıl tahlil ederek kendi yaşamak istediği şekle sokarak ansiklopedisine koymuş." diyor. Bu sözleri ile de, o günlerine ilişkin olarak Koçu'ya bazı şeyler anlatılmış, ancak "gülmek içinsöylenilmiş(o)şeyleri" Koçu'nu karşıtaraştıran kullandığını belirtiyor.

KOÇU "YALANCI TANIK" MI?

Sait Faik'in "cinsel kimlik" inelişilim olarak çağrışımaya açık şeyleriyle anan Reşad Ekrem Koçu, "yalancı tanık" mı?

Sait Faik'in seçiklikten uzak, karışık ve dolambaçlı anlatımı bu soruyu sormayı gerektiriyor.

Reşad Ekrem Koçu, Sait Faik'in Grenoblegünlerini anlatırken, "Georges Vuagnaux adında bir küçük dost"tan söz ediyor. Ölümlünden sonra "terek"inden çıkan bir "kart", ilişkilerinin netliğini aydınlatmaya bile, en azından Sait Faik'in yaşamında böyle bir insan olduğunu österiyor. O "kart"ta şöyle sesleniyor Georges'a:

"Sevgili Georges,

Söz verdiğim üzere İstanbul'a gelir gelmez sana yazıyorum. Sana, Pinti demek istiyorum. Fakat senin gibi bir arkadaş bulunmuyor. Senin gibisine rastlanmıyor hatta. Bir gün bir rüzgâr beni Lyon'a atarsa, sana pinti diyeceğim.

Bana, Pinti! diye yazacağım sını?

Lyon'da sana rastlarsam, Pinti! diyeceğim ve cevap olarak belki de 'hayır!' diyeceğim. İşte, yanıtını merakla beklediğim adresim. İçten duygularla." ¹¹

Ama Sait Faik, N. U. Hanım'a yazdığı "mektup"ta Georges'dan söz etmediği gibi, Koçu'nun ona ilişkin çağrışımaya açık sözlerini de, "gülmek içinsöylenilmiş şeyler" olarak nitelendirerek geçiriyor.

Öteyandan Bursa Lisesi günlerinin Reşad Ekrem'i ile kendisinin karşılaştıran söylediği, "Ben, ele avuca sığmaz, mektepten kaçan, top oynayan, küfreden, dersine çalışmayan bir talebe idim." sözleri de, edebiyat öğretmeni Hakkı Süha Gezg'in intanlığı ile pek örtüşmüyor:

"Said Faik'i (...) sınıfta tanıdım. Çekingen, sul sormaz bir talebe idi. O vakitki hüviyetinde bugünkü varlığını belirtince herhangi bir zekâ ve ruh tezahürünü hatırlamıyorum. Kendi halinde sessiz bir çocuktu." ¹²

Bütün bunlar, Koçu'nun "yalancı tanık" olmadığını göstermeye yeter mi?

Aziz Nesin'in dolaylı tanıklığı, yetmesi gerektiğini gösteriyor. Ona göre Sait Faik'in tepkisinin gerisinde Koçu'nun "yazdıkları" değil, onları "yazması" yatıyor. Nitekim Aziz Nesin, Koçu'nun "Sait'in açıklanmasını istemediği bu yanını belirten bir yazı yaz"masını, dargınlıklarının nede-

ni olarak sunuyor. Ama doğrudantıklığı da var bu konuda:

"... Bir gün arkadaşlarla odada otururken Sait girdi içeri. Öğle ol muş, ne yiyelim diye düşünüyorduk. Sait:

– Simitle çay... dedi.

Gazeteci arkadaşımız Hüsnü Söylemezoğlu:

– Halka daha iyi... dedi.

Hüsnü böyle dermez, Sait birden elinde olanları masaya fırlatır, kapıyı çarptı gitti. Orda birkaç kişiydik. Sait'in neden böyle yaptığını hiç anlayamadık. Neden sonra içimizden biri, onun bu davranışının nedenini buldu. O zamanlar, halka, bir cinsel sapıklığı anlatmak için kullanılırdı. Hüsnü Söylemezoğlu'nun "Halka daha iyi" sözünden Sait, kendisine lâf dokunduruluyor sanıp alınmış, kızıp gitmişti. Bu konu, pek alınmadı bir yanıyla, bunun açıkça konuşulmasını istemedi. ¹³

Bu konuda yalnız değil Aziz Nesin. Mehmet Seyda da, ilk karşılaşmalarını anlatırken, dolaylı biçimde bile olsa, Sait Faik'in "cinsel kimlik" inegönderme yapıyor:

"Sait Faik'i ben Burgaz'da, ergenlik çağında, (...) yandan, patlak kurbaga gözlerini donla denizden çıkıp donla denize atlayan Rum çocuklarına dikmiş bakarken tanıdım. (...) Bu anı tuttu beni, uzun zaman hikâyelerine sokulamadım." ¹⁴

Çok daha açık konuşanlar da var bu konuda. Mine Urgan şöyle diyor örneğin:

"Sait Faik ile iletişim kurmak güçtü. Oradan oraya gezerdi. Burgaz adasındaki evinde de oturmazdı çoğu zaman. Adaya gider, gene de bulamazdın onu. Belirli bir kahveyi ya da meyhaneyi de mekân edinmezdi kendine. İçkili olunca ise, iletişim tümüyle kopardı. Bir defasında benimahlâkı öğretmen yanım tutmuştu. "On seki yaşıyand küçük çocuklara sakın satmaş; sinemaya falan götürme onları" demişti. Sait, rakı şişesini –üstelik de dolu bir rakı şişesini- havaya kaldırmış, tam ka fanda kıracakken, arkadaşlar avara girmiş, meyhaneden kaçırılmışlardı beni.

Sait'in eşcinsel eğilimleri olduğu rivayet edilirdi. Çok belirgin ahlağ-çı öğretmen yanına karşı, benim bu konuda hiçbir yobazlığı yoktu. Eşcinsellerle dostluk kurar, onları onlardan gibi kabul ederim. Tek karşı çıktığım şey, henüz yetişkin olmayan, dolayısıyla cinselleri ikarımakarsık çocukların doğal eğilimlerinden sapıtılmaları; belki eşcinsel olmayacakken, ya parasızlıkta ya da duyguları sömürülerek, eşcinselliğe yönlitilmeleri.

Öykülerinden de anlaşılacağı gibi, Sait Faik'in bir eşcinsel yanı gerçekten vardı. ¹⁵

SAIT FAİK'İN "CİNSEL KİMLİK"

Tanıklıklar, Sait Faik'in "cinsel kimlik" ininsorularıyla ilgili olduğunu gösteriyor. Daha çok da çocuklara yönelik bir "eşcinsel ilgi"yi imliyor. Ama önemli olan o değil burada. Önemli olan, "cinsel kimlik" ile kurdugu "sanatsal dünya" arasındaki ilişki; daha doğrusu da "cinsel kimlik" ininkurduğu "sanatsal dünya"yı kuşatmaktatuttuğu yer. Ne tür bir yönsemeicirinden olduğu da, "cinsel terçim" de, her insan gibi onun da kendi sorunuyoksa. Dolayısıyla da kimseyi ilgilendirmez. Ama Sait Faik'ingerek kahramanlarının "cinsellikleri"ni de ele aldı, gerekse de son yıllarda gerekçetüstüğü yakın bir anlayışa yazdığı öyküleri ile "cinsel kimlik" iarasındakomazbağlar var. Onları kuşatılmakçise, "cinsel kimlik" ini de gözünde bulundurmak gerekiyor.

1 Reşad Ekrem Koçu, "ABASIYANIK (Said Faik), İstanbul Ansiklopedisi, C. I, İstan bul 1944, İstan bul 2 Yayınevi, s. 5
2 Agy, s. 4.
3 Agy, s. 4-5.

4 Agy, s. 5.
5 Agy, s. 5.
6 Agy, s. 5.
7 Agy, s. 4.
8 Agy, s. 5.
9 Agy, s. 5.
10 Agy, s. 152-155.

gisi, S. 32, (11 Mayıs 1973), s. 10.
9 Sait Faik, Sevgiliye Mektup, 3. B., Ankara Aralık 1950-51.
10 Agy, s. 152-155.

11 Agy, s. 143.
12 Hakkı Süha (Göz gin), "Edebi Portreler: Sait Faik", Yeni Mecmua, Yıl: 2, 1940), s. 5.
13 Aziz Nesin, Agy, s. 10.

14 Mehmet Seyda, "Edebiyatımızda Sa bahat tin Ali – Sait Faik İkilemi ya da Ekme mi – Pasta mı? "Yansıma", Yansıma, Yıl: 2, C. 1, S. 15, (Mart 1973), s. 151-152
15 Agy, s. 234

küçük iskender

KAKAK
ANLATI

çok kaliteli birine mektuplar I

Paslı şehirlerde bulunduğundan dolayı bu mektubu okuyamayacağını sanırım; ünlü bir Fransız postmodernistin dediği gibi: 'Herkes kendi ikizini dürtür!' En önemli Kavşak olduğunu saklamıyorum benliğimden. K, Y ile yer değiştirse de zaman zaman, bu iki harf arasına giren bir e, sırlarının kilidini açmayacak mı? Azınlık ile Azgınlık'ı, Yerel Hükümet ile Yere Tükürme'yi birbirine karıştırırsan da sevdalara getirdiğin ortaoyunu açılımı, 'biri ezilir, biri ezer; mizah da, tutku da buradan alevlenir' şekli bakışın takdir topluyor bana bıraktığın bütün eşyalarından. Eziksin, ama nedense hep haklısın; kibir pozisyonundan sıyrılıp on sekize inme fırsatını yakalayamıyorsun. Ne defansta durup top çıkartıyorsun ihanetten ne de forvet edasıyla kaleye akıyorsun yığınlarla. Jübileni üstlenecek bir arkadaş grubun bile yok. Skorsuz yaşamışsın. Oyundan atılmayı bekliyorsun sessiz sedasız; ama ben seni attırmayacağım.

Virane SSCB'nin seni harekete geçirmek için kıpırdattığı kızıl pelerinden pek söz etmiyorsun artık. Nerde o coşkun, nerde meydanlardaki anarşist

galeyenların? Füzuli bir istikrarla kendi geleceğine kötü örnek oluyorsun. Başka başka hayatların önüne dikilip 'Merhaba asker, nasılsın!' diye sordukça daha çok ağlırsın. Seni daha çok ağlatırlar.

Biraz yakından tanıyınca seni, ciddi, sakın görünüşlü, mantığa, diyalektığe, kısa eteğe ve sert içkilere önem veren bir kişilik taşıdığın hemen belli oluyor. Son derece temiz, titiz, kunduz, duyar-sız ve düzenlisin. Temkinlisin: tarihi bilince, politik atraksiyonlara ve tüm cinsel pozisyonlara saygı ve bağlılı duyuyorsun. Girdiğin çevrelerde teatral tandansına kattığın espri ve edebiyat gücün seni sevenlerine yakınlştırıyor. Ama dikkatli davran! Sevenlerin sana döşek değil, kötek hazırlıyor. Ama ben seni dövdürmeyeceğim.

Ah benim zehirli elma yanaklım! Bir sepetinde taşralığın, bir sepetinde metropoller; kendine denge arayan işbirlikçi sevgili! Fedakârsın. Fedâ ile Kâr arasında kurduğün ilişki, o masum uyanıklık sana fayda getirmeyecek. Saz da dinlersin, caz da. Yakında gün-lüğünün altına imza olarak 'Bukale-mun' yazacaksın. Yazdıkcâ yaşadığın yerlere karasal iklim sokulacak, kap-karasal bir iklim soluyacaksın.

Bilmem ki neden her taşın altında-sın. Taşadığın o nefret, analizci ruhlara yönelik. Ama ne kadar istesen de bu iskarta duyguya kapılıp çıldıramaya-çaksın. Ben senin çıldırmana izin ver-meyeceğim.

Kendini mutluluğun üvey evladı di-ye görmen saçma. Saçları daima bigu-dili, menapozuna terbiye kaynatan orta sınıf bir ev kadını gibi yabani mec-randa, akşama çatacağın eşini bekli-yorsun. Bir elinde kepçe, bir elinde manifestolar, gerçek sevinçlere kafiye değil, kıtıpıyoz redifler düşürüyorsun. Gecele, senin balık olduğunu düşü-nüyorum. 'Bütün istavritler büyüyün-ce balına olurlar.' Akvaryumundan zip-layıp okyanuslara gideceksin de bunu arzulamıyorsun. Romantik bir balık olarak kendini tanımlama kahtırak

sın neredeyse, yani o derece hassas, ya da kibarca söylesek aptalsın. Ya aşıp kendini uzaklaşacaksın buralar-dan ya da devrileceksin yalnızlığının izgarasına. Ben senin pişirilmeni en-gelleyeceğim.

Dur ukalalık yapayım: Ressesif bir hümanist, burjuva kökenli bir sokak serserisisin. Tüm 'izm'leri bünyende muhafaza ediyör, şaşşal bir pusula misali her yönü gösteriyorsun. Sana pasif diyorlar. Ne pasifi? Tepkisizli-ğindeki bu genişleme, bu yırtılma ne-deniyse artık Pasifik olmuştun! Kalbi derin, aşkı sığ sevgili! Kendi dağında oturmış, soyacak kervan bekliyorsun. O, tozu damanı katarak gelenler, se-nin geleceğinin eşkıyaları! Ah be plas-tik çiçeğim, Viagra yetmiyör toplumcu gerçekçi overloku hatıraların izleğini sürmeye! Yakalayacak imge, sığın-acak ideoloji, sevişebilecek heyecan, atılacak slogan, çizgiroman kahra-manlarında karakter kalmamış! Ço-cukların maskarası olmuş saplantılı âşıklar; eski mutluluklarını aç aç taze-le ve o mutluluklardan çalıntı zaman-larla yaşamayı dese bir de! Ben, ben-dekileri sana hatırlatırım. Canın ister-se!

Sinirin yatmışsa benziyor; hiç de-ğilse saldırganlıkların gözle görül-me-yecek taraflarına kaymış. İçini saran o ahtapot tümörden, basitin nitelikli du-ruşunu överken basitleşmeyi ve bu-nunla tamamlanabilmeyi ayırtıramadın. Karşındakini tehdit eder gibi so-luk alıyorsun. Hangi şehirde karaya çıksan orasını memleket edinen ço-cuksu bir yanın vardı oysa ilk başlar-da. Hani kendisine saklanıp hiç görün-mediyini sanan güzel insanlar gibi. Kaç kilometrekare oyuncuymuşsun, beni kaç yüzöl bu sahte içtenliğine oyalamışsın, ben ne saf seyirciymişim: Bunu anladım. Senin anlamanı ise yasaklayacağım.

Tikandığın yerde infilâk et de bari, arkandan gelen hayatın önu açıl-sın! İri bir at penisi gibi, şaşırtıcısın ama hiç-bir işe yaramıyorsun!

Franklin Sallanan Sandalyeyi
Bulmasa Nice Olurdu
Bezgin Bekir'in Hali:
Bartleby

Bartleby isvereni ile girdiği sivil itaatsizlik savaşında hapse gir-miş, ardından şehitliğiniüşeyine buna üzülmemek için her kalamayan isverenitarafından nuricindeyatması temennisiyle topğaragörmis-tir. **İshmael Ahab**'ın ki birinde boğulmuş, çıldırtılan **Moby Dick**'in yarattığı dalgalara savrulmuş, çeşitli deniz mahsullerinde vitamin olarak dünyanın dört bir yanına dağıtılmıştır. İkisi de okunan **Fa-ti-ha**'larve okuyucuların iyidilekilerinducundacınecetneleriferasusulu ile kabul edilmislerdir.Cennetçok nezhir biryedir, hernedense**Wal-denGölü**'nin kıyılarna çok benzemektedir.

Bartle by dolurken bir kullu beyerast geldi. Kapıyı çaldı. Sesçik mayınca içeri girdi. İl ginc... Şöhine yanıyordu. Şöhimenin üzerinden davarada dolurdumşu bir tilki başı vardı. İshamel ufak ufak parçalı halinde golden çark, karada birleşti. "Aman yarabbi, ne macerayıydı dedi. Şöyle birsikildi, eklemleminikütdüretti. Ölmün kıyısında yürümeye başladı, ne de olsa yıllardır kara görmemişti. Ölelide bayayaşma malınoluştı.Ormana doğru biraz yol kat etti. Toprak ve ağaç kokusu da ne özlemişti ama... Karşınsa yavaşyavaşyürüyene görünüşüne bakıncahalinden sıkıyette ölmeyen bir adam kendikendinesöyletenerekeliyordu: "İnsanşğıl rahatlığıyla birhapsebile giremiyir şu Ülkede canım. Vergiye karşı isyan ettim, vermeyeceğim dedim. Sonra neymiş efendim alimleizin adı lekelenirmiş, halam gitmiş benim yerime ödemiş. Sanki ben parasızlıkta ödememiş. Zencil olsa böyle olmazdı ama... Evet, evet bu Ülkeden adam gölmün." Adam İshamel'in yanından geçti gibi. Şaşkınlik verici bir durumdum, "Gördemi mi acaba? Aa, sahi ya, ben öldüm. Demek ki... ta, ti ya."

Thoreau gölün kıyısında kükürlü besinevardı-
ğında halası çoktan onun için sömneyi ya-
mıştı. "Şu kadın karışmadandura-
maz zaten yaşamama." Karşı du-
vardasılı olan balığa gözü takıl-
dı. "Ben bunu ne zaman yakala-
mıştımacaba?Hmm, balıklarındağasını
çözebilirsem, belki insanlar için en uygun
yönetimicibini bulabilirim..." ve
düşüncelere daldı gitti. Karşısin-
da sömünün yakınındaki sanda-
lyede Bartleby 'memur
oturuşu'ndaydı. İshmael (biz
ona 'İsmail' diydik artık) bi-
leştirmeyi düşünüyordu. Karşısin-
arasında. Bir açığına daktı-
ğında kulu be karışında

duruyordu. Hava kararmayave soğumaya başlamıştı. Kulü be, karanlık, soğuk... Kapıyı çaldı, çalarken de "Gerçi ben ölüyüm, gereksiz bir nezaket olsagerekenimki..." diye düşünürkenkapı açıldı.

Böylelikle Bartleby ve İsmail yaşamlarında-düzeltiliyorum: düm-lerinde- ilk kezkarşı karşıya geldiler. Belki Melville'in bazı önörleri- nün karşılama esasında, belki bazenendorfin salgınında bir ben- ninucra kıvrımlarındakarşılaşmışlardır amaşahsenilikkez yüzöl- diler. Mutfakta kayıntılarını kemiren Thoreau'nunhiç birşeydenha- beri yoktu.

Şaşkınlığın bir an önce gidermek için katip Bartle by, beyefendiyi nazikçe şöminenin önünde duran sandalyenin karşısına geçiren sandalyeye buyuretti. Şaşkın balıkçıgösterilenlere oturup sıcaklık la biraz sakinlerken, içerden birisiellende gazlambasıyla yandırlatarak geliyordu. Elindeki gaz laım basını odanın göle bakan taraftaki penceresinin önünde duran genişçe, çam ağacındanmasanınüzlerine bıraktı. Masa, İrlandalı bir marangoz tarafından yapılmış olmalıydı, çünkü sol ayağının altında ufak bir dört yapraklı yonca kaktüsü vardı. Bundan Thoreau'nun da haberyoktu. Bu adam İsmail'i nağaçla rınarasındakine kendine konuşurken gördüğü beyefendiydi. Karşınaoturmuş olan Bartle by, kibar ve çekin gen bir üsluplad emişçe sine şöyle dedi:

-Benyaşamım boyunca pekinsanlarla konuşmadım, hatta çalıştığım ikiofis dışında hiç biryere çıkmadım. Burada sizi göre bilen tek kişiolduğümüçinözür dilerim.

-Sayın bayım, yaşamını denizlerle, yerkürenin birçok limanında insanlarla konuşmuş bir denizci oldukları olarsak size belirtmek isterim ki, yalnızlık bir odanın içerisinde herkesten kendini saklamak için değil, yalnızlıktır. Yalnızlık sizinle beraber geçen günlerde yaşadığınız bir ruhtur, efendim. Akşam üzeri ağaçların arasından geçerken, su karşısında oturan bayı ile karşılaştığımızda hem gök gümüşü, hem de cisimler arasında kaybolmuş hissettiğimiz o ışıkta yaşamış, işte bu yaşamın içindeki bütün duyguları ve üşüyormuşsunuz. Demek o ki, yalnızlığımız gölgelerimizde bera ber yer alır. Sanırım

biz bir birimizin yalnızlığının iki ayrı yarısıyız.

-Afinıza sığınarak sözünüzü kesiyorum, ben konuşmalarınızı duymamayı tercih ederim. Söylediklerinizin hayal gücünüz ile kendiminpek ilgili olmamasınarağmen, her kelimesi ile beni sorumluluk ve itham sahi bi duruma getirmesinden dolayı, beni anlatınızın dışında bırakmanızı rica ediyorum.

-Size birşey sormakistiyorum.Ben gemilerde yerküredeki bir çok limanı dolaşmış ve cihanda bütün insanlık içinde yalnızlığı çekmiş ve hayatımı diğer insanları inceleyerek renklendirmiş bir seyyah olarak, birkadın görmeyeliçokuzun zamanoldu. Egerzat-ialinizde benimleaynı duyguları paylaşıyorsanız bu içimdeki inanılmaz çiftleşme duy gusunu paylaşmak isterim. Bilmiyorum siz ne düşünürsünüz bu konuda ama ben gemiler üzerinde geçmişölen yaşamım boyunca gemitayfası olarakendi aramızda buhusumete birçözüm bulurduk. Ne olduğunuanlamışsınızdır umarım?

-Anlamamayı tercih ederim.

-Kim böyle birhakkınolduğunusöyledi ki?

-Kanunı hakkımdır efendim bu benim. Anlamamayı tercih ediyorum o yüzden.

-Afedersiniz sayın bayım ama biz ölüyüz efendim. Bizi bağlayan bir kanun yok, kanun gölgelerimizle beraber geridekaldı. Sizin bütün dayanaklarınız buradasızides-

tekleyemez, keza cisminiz de yok. Benim de bu dediklerimi yapmak gi bir niyetim de yok dolayısıyla.

Okuduğu kıta bi bir yana bıraktı masada oturan adam, pencereden dışarı aktı bakışları. Göle bakıyordu, balık sürüleri ne güzel yaşıyordu. Hiç biri birbirinin yoluna çıkmadan çok seri hamleler yapıyor, kimse kimsenin öz gürlüğüne en gel olmuyordu. Duvardaasılı balığa baktı. Dünyada insanları bununasıl başaracaktı? Kağıdınıönüne koydu, divitine batırdı fildişi saplı kalemını, Öündeki kağıda **"Walden Gölü Kıyısında Bir Balık"** yazdı. Bu hararetlenmeyi gören Bartleby konuyu değiştirmek adına:

- Sıcak olmadı mı biraz? Üşümeyi tercih ederim.

- Sıcak ile şeytanlık arasındaaher zaman

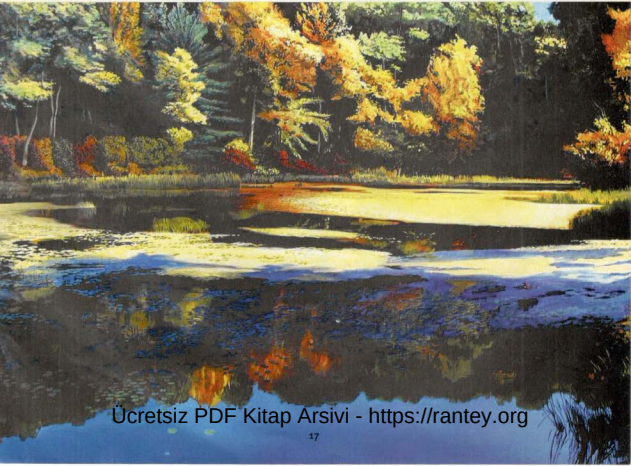
bir bağdaştırma olmuştur. Şuradaki adaminaklında birçokitliki koşutuyorsanırım şuanda. Bu ondan kaynaklanan birsinıma olsa gerek. Ayrıca şömineye yakın oturmuş olmamızdan da kaynaklanıyor ola bilira-

cismimizin olmamasınarağmensicaklık hissimizin yerinde olması sizce de garip değilmi?

-Bu konuda cevap vermeyi tercih ederim.

Adam sa baha kadar loş ışığın aydınlığında yazmaya devam etti. Bartleby, dünyada sırtını dayadığı haklarla mümkün olduğunca İsmail'i'densakındıkendini. İsmailise bin yıllar önce kaderine bağlanmışölen lanetten kurtarmadıyine kendini.

Kimsenin onu dinlemeye niyeti yoktu. Adam yazdı. Bartleby oturdu. İsmail uzun bir sessizlikten sonra kalktı, Bartleby'nin 'gözardı'nda, adamın onu göremeyen gözleriönünde, yürüdüve kapıdan çıktı. Gitti.

DÜNDEN BUGÜNE ARAP ŞİİRİ

Arap şiirine kısa ve öz bir bakış.

Arap şiirinin, bedevilikten, çöl insanından, göçün getirdiği mekân ve iktidarsavaşların esinlenerek doğduğunu şaya biliriz. Arap şiirinin anlatıma dayalı bir iskeletler içinde doğduğunu söyleye biliriz.

Arap şiirinin doğumu İslamiyet'ten çok öncesine dayanıyor. Yazıya dökülme tarihi, Cahiliye döneminde Yedi Aski (Muallakatsabe) diye bilinen şairlerle başlamıştır. Burada söylemekle yarar var. Cahiliye şiiri Yedi Aski'dan ibaret değildi kuşkusuz. Elimdekikaynaklar adanarak söylüyorum; bu şairler altmışıya yakın bir şuara tayfasından oluşuyor. Günümüze ayıklana ayıklana Yedi Aski diye bilinen yedi şairin eserinden oluşan bir kaynak kalmıştır. Yedi şairin şiir temelini oluşturan en büyük etken şarap ve kadın, bunların yanı sıra methiye ve yer giden oluşmaktadır. Bu şiire "dişil" şiir desek yeridir diye düşünüyorum Çünkü bu şiirlerde kadın her an ve her zaman baş roledir.

Cahiliye şiirinin ölümlü İslamiyet'in doğuşu ve yapılanmasıyla başlar. Şairler anletilir ve günah keçisi ilan edilirler. Bu süreçte El Marri, Tabbari, yanı sıra 19. yy kadar şiirinin etkisi hissedilen, Avrupalı şairler edahikaynak olan El Mütenebbi'dir. El Mütenebbi: Tam adı Ebu T'tay-yib Ahmed Bin Hüseyin El Mütenebbi.

(d.915 Küfe – ö. 23 Eylül 965 Deyrül' – Akül yakınları, Irak)

Arap şiirinin bu büyük ustası, yukarıda da değindiğim gibi, 19. yy. kadar Arap şiirinde hükümsürmüştür. El Mütenebbi büyük şair olduğu kadar cesaretiyle de enüli birisiydi.

Yasadığı dönem sultanıyla yakın bir dostluğu bulunmaktaydı, birbirlerine saygıları yanı sıra, sultan, El Mütenebbi'ye her şeyini payla-

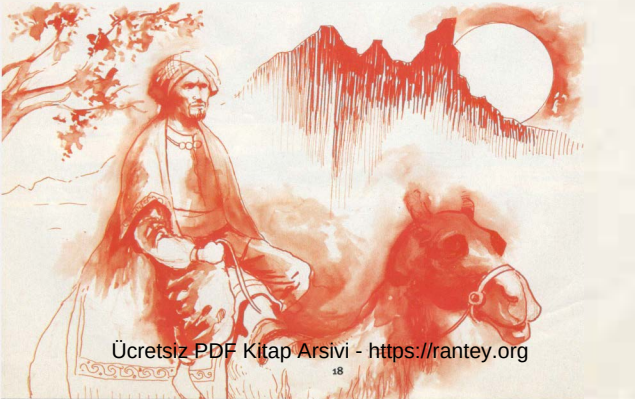
şan, danışan ve çok sevdiği bir şairdi

El Mütenebbi bu süre içinde sultanın kız kardeşine aşık olur büyük bir aşk yaşarlar. Bir süre sonra El Mütenebbi (şair ya) sultanın yaptıklarına karşı çıkmaya ve onunla ilgili yer gi şiirler yazmaya başlar. Bu böyle devam etmeyecekti, gün gelir sarayda yapamayacağını anlar ve çıkıp gider. Biryandan sultana karşı şiirler döktürürken bir yandanda sevgilisini özler ama göremez. Düşünür taşınır, bunun böyle yürümeyeceğini anlar, oturur Sultanın kız kardeşine bir özlem şiiri yazarak evin kapısına asar. Gelip geçenler okusun, sultanave kız kardeşinedu-yursundiye. Sultan duyuyormu bir tepki göstermiyor. Birsüre sonra, Irak yakınlarında bir serseri tarafından bıçaklanarak öldürülüyor. Bundan çok etkilenen sultan, cenazesini güzel bir yere gömdürerek, katilini de mezarının başında astırıyor.

Ne diye biliriz: Ah! Şu anlaşılman şairler. Yazık!

Arap şiiri uzun bir yuğudan sonra, 20. yy. başlarında, Filistin'den Fet-va Tukan, Mahmud Derviş, Irak'tan Nazik El Melaike, Suriye'den Nizar Kabbani, Lübnan'dan Adonis gibi öncü şairler çıkararak, yeniden şahlanıyor. Şimdi bu saydıklarımız şairlerin yanı sıra izlerinden giden bir çok genç şair, Mısır'dan Filistin'e, Fas'tan Irak'a kadar, Arap şiiri için uğraşiyor, üretiyor. Yani başımızda olan bu komuşu şairlerin şiirlerine yeterince uzağız.

İşte Arap Şiiridosyasını, ülkemizde yeterince tanınmadığı ve tanınmamasından bir nebze de olsa katıksaygılayacağını umarak bu şiirle rin şiirlerini sunuyoruz.

ADONİS (LÜBNAN)

Asıl adı Ali Ahmet Sait Eşber olan Adonis, 1930 yılında Suriye'de Lazkiye'nin Kassabinköyünde doğan şair, on dört yaşına kadar burada yaşadıkdan sonra üç yıl Tartus kentinde bir Fransız lisesinde okumuş. Daha sonra Lazkiye'deki devlet okulunu bitirerek 1950 yılında Şam Üniversitesi'ne girmiştir. Burada Baudeilaire ve Rilke'nin şiiriyle tanışan Adonis 1954'te buradan edebiyat ve felsefe lisans almıştır. 1960 yılında Lübnan uyruğuna geçti. Beyrut iç savaşını yaşadıkdan sonra Paris'e yerleşti. Halen Paris'te yaşamaktadır.

SÜRÇEN

Ve baveateş arasında yaşıyorum
Dilimle birlikte-birlikte bu dilsiz insanlarla
Yaşıyorum bu fîlizenen elmalarla ve gökyüzüyle
İlk mutlulukta ve mutsuzlukta
Hawa'nınelleri arasında-
Cesur yaslı ağaçlarda
Cesur meyve veren ağaçlarda;
Yağın bulutları arasında yaşıyorum
Kitapta büyüyen engellerde
Sürçengizi öğrenerek.

HAFTANIN YEDİNCİ GÜNÜ

Hangi günler büyüler şimdi
Sevgi ve nefretimi,
Sen, bu haftanın yedincigününde yaratıldın
Ufkun dalgalarından yaratıldın
Şarkıların kırıkliklerinden,
Ben haftanın yedinci günü yarave balta ağzı
Nedir bu bağlık
Beni rüzgâr ve toprak gibi?

AVUCUNDA GÖRÜYORSUN

Avucunda görüyorsun
Avucunda öldüğümü uzakta
Sarılırsintozuma
Gözlerinde söz yok, susmak da
Senden bir duman
Derin düşer, mekânda
Ve sen bu mekânda-
Avucunda yaşamın ne zamandır
Bozgundan dilim tutulurçivlenmiş gibi
Tannı alımda ıslıdır;
Avucunda ey usta
Böyle gizlenirim yok ederimsırları;
Avucunda görüyorsun
Avucunda öldüğümü uzakta.

BÜYÜLÜ TOPRAK

Kalsa-tozu yok vedüşmanlığı
Benim ve nöbetçilerin arasındagünler,
Bütün geçmiş, bulutlarlayağdı
Tarihte, herkesin uyuduğunugördüm
Soldutopragimbüyülü toprağım:
Şaşırtır rüzgân
Suyun yüzünü keser
Bir şişeniçinde yüzerimdenizde.

MAHMUD DERVİŞ (FİLISTİN)

1941 yılında Celile kentinin, küçük bir köyünde doğdu. O sessizsedasız köyü, bir fırtına savruluğuyula istemeyerek bırakırken, heniz altı yaşındaydı. Orta öğrenimini, İsrail'in Nazaret ilinde yaptığı sürede üç defa hapsedirir (1961, 1965, 1967). Dergi ve gazetelerde çıkan şiir ve yazılarıyla, daha o yıllar dahalkıyabütünleşir Kavganın, acının ve yalnızlığın çok er-

keniyaşatabilincine varmıştıartık. Şiiri de militancasöyleşiçinde gelişmektedir. Bu acıya, bunca katliama ve sürgüne rağmen, Derviş hiçbir zaman kin gütmemişirinde. 1982 yılının eylül ayında, Sabra-Şatila katliamı olur. Mahmud Derviş katliamdan hemen sonra, "Gölgeyi Yüksek-ten Övmek - Beyrut Kasidesi" ni yazar. Bu şiirle Fİlistin kavgasında, en güçlü silahlardan birisinin şiir olduğunu bütün dünyayakantılar. Bu ki tapla eski adı (Sovyetler Birliği'nde) Lenin ödülünü alır. 2003 yılında Nâzım Hikmet Uluslararası şiir ödülünü aldı.

KAMA SUTRA'DAN DERSLER

Değerli taşlarla bezenmiş şarap bardağıyla
onu bekle,
havuzunyanında akşamüstünde ve lavanta çiçekleriyle
onu bekle,
atın sabrıyla sayılıdağın engebeleriyle
onu bekle,
ince ve güzelsözün sultanın zevkiyle
onu bekle,
döşeli yedi yastıkla hafif bir bulutla
onu bekle,
mekâna dolan kadının buhur ateşiyle
onu bekle,
örtülü çiçeklerin etrafında anılardakisandalağacının kokusuyla
onu bekle,
uzun bir süre bekledikten sonra aaceletme
onu bekle,
uzun süreden sonra onu kabul ettiğin için
onu bekle,
ipin üstündeki kuşu ürkütmeden
onu bekle,
rahat oturbahçegibi parlayan zinetinle
onu bekle,
kalbi bu yabancı havada soluklanması için
onu bekle,
bulut bulut bacalarının üstünden kaldırması için giysilerini
onu bekle,
sütümsübatanayla görebileceğin yüksekliğe al
onu bekle,
şaraptan önce suyu sun, uyuyan iki keklığibigöğsüneçıkma
onu bekle,
ellerini em yavaşça bardağı rahminin üstünden kaybet
onda bir nidayıtaşığıbi
onu bekle,
amacını anlatır gibi onunla konuş
korkuyuörterek bir tanıklığıbi
tamamla yarın sana dönmekten
onu bekle,
ondan ona yüzükten yüzüye parlayarak
onu bekle,
gece sana söylediğinde:
ayak kablarda bedeninden başkabilirşey
kalmıyorsa, kalbini, bedenini, aklını
onu bekle

VEFA EL AMRANİ (FAS)

15. 04. 1960 yılında Kasr-ül Kebir'de (FAS) doğdu. Arap Dili ve Edebiyatı yüksek öğrenimini okudu. Doktorasını (Arap dilinde Adonis'in şiiri) yaptı. Fas'ta Arap Dili ve Edebiyatı fakültesinde öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır. Fas'ın en çoktanın kadın şairidir. Arap edebiyatı ve şiiriyle ilgili bir çok makalesi ve kitabının yanı sıra Batı şairlerden yaptığı şiir çevirileriyle de tanınmaktadır. Şiir kitaplarından bazıları: Kesilen 1991- Yükselen İnilti 1992- Kasidelerin Kırmızı 1997- Seslenişim Sanadır- 2001

DOĞAMIN UYANIŞI

Halkımlabeni büyölürsün bu korkuda
Nişancılarla, patlayanlarla, gecenin kollarında
Günlerin son caddelerinde yeşilin terkisinde
Durumdan duruma giren benimle yüzleşmeden
Aynalar benzerini kanımla değiştirir
Kilitli ateş kuyularında

Düş:

[Kapımı kapatıp üstümekilitledin
suyun resmimi çizdiğini gördüm
beni arzuladığını
yıldızlar gizlerini bana açtığını gördüm
ay bekçimizdi
dolaşan dalgalarımı gördü evin bana
bırakan... harflerinde]

Örümcek ağlarını beni yavaşlatır
Örümceklere benzeterek
Ey doğamın uyanışı
Sensin beni sünen kıvılcımlaradağıtan
Çimdeki akşamın hangi akşamıdır bilmem...

Uzaklardayitlen ben özürlü yapacaksın
Eykalmıle değişinyıldızlar
Eyhüznüm
Ey kanımın hançeri

Genişliğimintuzağıdır vurulan

Evler

Fethimin mücadelesidir o yollar

(...)

Rabat Aralık 1992

ZABI HAMİS (EBU DABI)

(1958 Ebu Dabi doğumlu. Indiana Üniversitesini bitirdikten sonra, Washington Üniversitesi politikave felsefe bölümünü okudu. Kahire'de yaşıyor. Mısır'da en çok tanınan kadın şair; kitaplarından bazıları şunlar: Yeryüzündeki Adımlarım, Sevgi Kasideleri, Sultan Recmeder Kadını Denizin Mürekkebiyle, Yüce Ölüm, Kırmızı ve Bu Şiirleri Seçtiğim, Romantik Düşlerde Yürüyorum. Ayrıca üç öykü kitabı ve bir çok çeviri kitabı bulunmaktadır.)

Unutulan Babil

Gizli görünüşünde
Şehirle birlikte koca binalarda birliktetadı
Asmalı Babil bahçeleriyle sisli

O yere acıyı getirdi
Ancak hiçbir zaman görmeyecek
O binaların yapılsınıyeniden

Akdaş oldu, arzuladı. Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rante.org>
Uzak seferlerden gelindi bu görkemli kapiya

Yınlıkladevreni sevmedi

Onlara yenilendi sandalyesi

Sonunda kutsal saydı insanlar

Gülüşlerini fısladılar

Güzelliğine savaştlargüzelliğine yarıştlar

Evliyanın şiddetli aşkıyla evlendiler

Havanın meyvesini yediler

Eykoca binalar

Çocuklarının kemikleriyle basıldı

O yıkılan Gılgamesh'e

Kemiklerin etrafında yemek için dolandı akbabalar

Suluklarıyla andı tanıklar

Son tanık olanlar

Denizin sümükli böcekleri insanoğluna dönlüşü.

UNSA EL HAC (LÜBNAN)

Unsa El Hac 1937 yılında Beyrut'ta doğdu. Lübnan'daki savaşların etkisinde kaldı ve çevresindeki acıların etkilenip olgunlaşarak, ilk şiir kitabını, "Ölumsuz"u yayınladı. Kitap yayımlanma Beyrutve Lübnan edebiyat çevresinde ses getirmişti. El Nahar gazetesinde sanat ve edebiyat bölümünün yönetmenliğini yaptı, ayrıca birçok dergive gazete de Arap şiirinin sorunlarını anlatan makaleler yayımladı; bu makalelerle şiir menlikte de söz sahibi oldu. Şiir ve makalelerin yanı sıra J. Prévert'den, Breton'dan, Artaud'dan E. J. Jonesco'dan çeviriler yaptı. Yusuf El Hal'ın kurduğu Şiir ve Edebiyat dergilerinde yönetmen ve yazar olarak katıldı. Unsa El Hac'ın başlıca şiir kitapları: "Ölumsuz, 1960- Kesik Baş, 1963- Gelecek Günlerin Geçmiş, 1965- Göçle Neyi Güzelleştirdin Güllerle Neyi Yaptın, 1970- Uzun Şiirle Mektuplar, 1975- Sözcükler Sözcükler Sözcükler, 1988- Mühürler, 1991 ve bu şiirleri seçtiğimiz son kitabı olan Şölen, 1994 yılında yayımlanmıştır."

KESİK BAŞ

-Bana Çin devri üfledi bunu
-Konuşuyorsun ve bakmıyorsun
-Başı araba farlarından döndü
-O beni görecekt
-Kim
-Kimim ben / Sokakta
-Denizde
-Sokakta
-Denizde
-Ne
-Denizde bir suret duruyor
-Bedenden / Benim yalnızlığım var
-Kaçarkengillenlerin gözlerini düşmanlığa
karıştıranların / gözleri ışıltısız kalkanlarınkonusu
-Çindevisoludu üstüme / Sarısı o pişmiş topraktan tek tek ufakceverler

-GÖZLERİ ŞAN

-GÖZLERİ SONSUZ

-KARTALIN YUVASINDAN YÖNETTİĞİ

-ATEŞ

-BALIK KIRMIZISI

-GÖZLERİN BUĞUSUNDA KIBIRLARIN YIKIMI BUĞDAYIN HAYALETİ

-Göçünlüklü boşalmalar ve

-Dokunmanın doğurganlığı / Ateşler / Yağmur

arıları / iniyorkesik baştan

MUHAMMED BENNIS (FAS)

Muhammed Bennis Rabat'ta doğdu. Fas'ın en çok tanınan şair veya yazarlarıdır. Ayrıca kendi ülkesi dışında, Fransa, Hollanda, İtalya ve İsviçre'de yakındantanınmaktadır ve bu ülkelerin dillerine bir çok kitabı çevrilmiştir. Başlıca kitapları Şiir- *Sözden Önce*, 1969. *Hüzün ve Sevinçin Seyirleri*, 1972. *Uzayan Zamanla Ağlayan Yüz*, 1974. *Doğunun Mevsimi*, 1980. *Esen Yapraklar*, 1988. *Boşlukta Esen*, 1992. Arap şiir ve edebiyatı hakkındaki kitapların bazıları: *Kuşatılan Şiir Fas'ta Göründü*. *Sorulan Konuşmak*. *Arap Şiirini Anlamak* (Dört cilt).

İNİLTİ

Muhtemelensuskunlukta doğar açlığılar
feda olan ışıltı yalnızlığa dökülür okşayarak
tekinin parlayışında rüzgarın kopardığı
şehir onun değil uzayan keserek
korkunun arasındadır an

İtibar kazanır seninle
ince sis tabakasında
kalabalıkları sürükleyen
facia olur gecenin dilinde toplanan
göçettirir unutanın celiyle övülen
bu mu
tatlılığı sürenin
sanılanın

ecelolan başlar vekalbi uyarı şaşırtır
zamanın iniltisi ok ovulur kör esintide
gizlilikte zayıf düşen

Nizar Kabbani (SURİYE)

Nizar Kabbani, Dörtçocuklu bir (Muazzez, Raşide, Sabah ve Hayfa) ailenin ikinci ferdi olarak, 1923 yılında Şam'da doğdu.

1998- Mayıs ayında öldü.

Nizar Kabbani'nin otuz beş yakın yayımlanmış kitabı bulunmaktadır. Bunlardan bazıları şunlardır.

"Esmer Kadın Bana Söyledi" *"Samba"* *"Güzellim"*
"Yeşil Bir Lambadır Şiir" *"Geçkin Bir Kadının Güncesi"* *"Yüz Aşk Mektubu"* *"Yasak Şiirler"*
"Ben Tanıdım Yok Senin Üstüne Bir Kadın"
"Öfkeli Şiirler" ve *"Güzel Şiirler"*

Bellek

Şimdi seni şaşırtacağım... hafızamla
Ölüm ve bağrımın arasına...
Veya defterimde yazılı şiirlerde...
Seçtiğim sevgiyi... veya sevgisizliği
Korkumdan seçemediğim...
Beni bulduğum meydanın öbeğinde bulamasın
Diye, cennet ve cehennemin arasında
Sayfaları ısıtırım tamamlansındı ya...
Hangi kararından sonra olacaksa yerim...
Söylediğimle. Yaptığımla. Şafağımla.
Bulamadım seninle yaptığım gece sohbeti gibisi...
Onsuz duramayacağım hiç bir zaman
Kuruyaprak gibi yağmur altında
Kaderimi seçtim iki şey arasında
Güç ve şiddetin...

Ve sen buluş çağında... ve korkan
Ve gerçekten uzak... bir bal kovanı
Denize daldığım... veya uzaklara
Gezindiğim bu denizden başka deniz yok...
Sevgi... büyükyüzleşmedir
Denizdeki dalgaların
sertliği... yoruculuğu... ve göz yaşını
Veya evsimler arasında gezginliğimde...

Beni öldürür bu korkun... ey kadın
Tülün ardında ararsın teselliyi...
Sevgide utanç olmaz
Ağırlığı olmazımağı geçen atların...
Kırmazlar hiç bir sorun yüksekliliğini...
Kasırgagibi savurmazlar...
Ah... beni yutan sevgin
Söküp savuran kasırga gibi...

Şimdi seçtiğim... seçtiğimde
Ölüm ve bağrımın arasına
Veya defterimde yazılı şiirlerde
Beni bulamasın bulduğum meydanın öbeğinde
Cennet ve cehennemin arasında...

Nazik El Melaïke (İRAK)

1923 yılında Bağdat'ta doğdu. Yüksek öğrenimini Bağdat Öğretmen Okulu'nda tamamladı. Şiirlerini Toplu Şiirler başlığı altında iki ciltte yayımlayan El Melaïke, Kuveyt Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak çalıştı. 1947'de Nazik El Melaïke'yle Bedri Şakir'in yayımladıkları deneysel şiirler Arap edebiyatında "serbest nazım"ın başlangıcı oldu. 1949'da yayımlanan *"Şarapnel ve Küller"* adlı ikinci kitabının önsözünde El Melaïke geleneksel biçimlerin çağdaş yaşantıyla yansıtmayacağı ileri sürdü. Arap şiiri Nazik El Melaïke'nin açtığı yoldan, yaşananları gerçekleri dile getirme ve yeni sürülenlere atılma olanağına kavuştu.

BEN

Gece kim olduğumu sorar
ben hüznün derin siyahlığındaki
ben uyanıp giden suskunluk
songibi düştüm sütkünla
sanmalarla sardım kalbimi
ve bir paygibi kaldımburada
yılların yankıları beni sorar
ben kimim?

Rüzgâr kim olduğumu sorar
ben iyiliğin ruhu zaman beni yalanlayan
ben mekân olmayan bir örnek
tükenmeyen ve parçalanmışlık tankalan
kalmadan acıylakalan
barındığımız şu dilde
yorgunluğun mühründen kalan
şu boşlukta!

Yıllar kim olduğumu sorar
kırık kemik gibi çatları büken
veyayılanlarla geri dönüp yaşayan
ben uzak geçmiş yapıtaran
dilik umudun fitnesinden
geri dönüp beni gömen
yeniden dünü bana büyüten
yarımın derisinden.

Benliğim kim olduğumu sorar
ben şaşkınlık gibi karanlıkta tomurcuklanan
selamın barındırdığı şeylerde
birsoru yanıt kalırım
gölge olarak serabi mahcup eden
gölge olup yaklaşmayı hesaplayan
eriylene ulaştığımda

seven ve uzaklaşan.

Tanja Dückers

Konuk

Erkek kardeşim beni masanın altından tekmiyor. Birşeylerlatmatmayacılanfaltsı gibi açılmış gözlerini görüyorum. Ardından kapıya doğru kayıtsızca sınıyor ve kek dolu ağzıyla mirıldanıyor: "İyi noeller."

"Ne iyi ettiniz de geldiniz" – annem ya bannının eliniskıyor, ki bu sırada, bence birazfazla a bartılı birsevinç gösteriyor. Berlin tarzı, kon bali de vasaoturmaodamıza doğru birazterdirgin birhareketle buluyor: "İşte burası ... eee, oturma odo me. Fazla bir özelliği yok. Rahatınıza bakın. Ne içersiniz?"

Önü kapalı, fitilli bir takım elbise giymiş olan ve uzun kırlaşmışsaclarınıntuhaf bir kırıklığıyüzün den bir şekilde bana köke postunu hatırlattığı adan şaşkınlıkla etrafına bakınıyor. Bizimkiler sanateserilerokelesoyuşayapara:her taraftatallolar, biblolar, kolajlar, plastik figürler, tuhafensalasyonlar, oyuncak canavarlar ve saire asıldır yada bir yerlerde duvarlara. En hafif birizgırdade bilehareketle geçenevne iriliufaklı bir süruçanı, çingırağı, düdüğü ve zili çalmaya başlayan devasa birmetal konstrüksiyon tepemizde birgürültü kopartıyor ve bu yılki konduğumuzu korkuyla tavana baktırıyor

"Busadece birsanat eseri... Norveçli bir sanatçının," diyor annem bir muhabbetkonusu ya da uyuyan birçoközü gösteren başka bir anne do ğallığıyla. Bütün çabalarını rağmen halktan biri gibi görünmekten çok uzak

"Sadece bir... bir inşaat işkesei... veçli bir ... sa natçınm," diyor mirıldanıyorkonukkendikendine benenanında şiddetli bir tekmiyeyorum.Falk gözlerindöndürerek bana bir şeyanlatmayaçaşıyor.

"Veçli nerlerde yaşıyorki?" diyesoruyorFalkersizyurtsu adama. Adan annemsanant koleksiyonuyapan bir arkadaşının kı tarafındanhayata geçirilen "Evsizler İçin Noel" organizasyonu aracılığıyla davet edildi.

"Veçli mi?" Yaşıladım tıpkı saçları gibi kırklı saçların kaldırıyor ve afallamış bir halde Falk'a bakıyor, sanki bunu o anda o uydurmuş gibi.

"Fark etmez." Falktarçıkten kestin sırsıyor ve annemrahat birnefesi alıyor, çünkükardeşim bizimkilerin iyi niyetli planlarını berbat etmeyi ve inalmazdavalereleçermeyiçösköser.

Geçen yıl ağır uyuşturucu bağımlısı bir kadınla, bizimkilerin bütün bu heykelleri ve inçik boncuğun arasında gerçekten de doğaya oldukça uygun bir şekilde yerleştirdikleri tahta yemlik yüzünden sert bir tartışmaya girmiştir. Başlangıçta konu İs'yi her zaman mavigözlüve sarışınresmetmenin ırkı olup olmadığınıydı. Derken konu birdenDavutiyıldızınave astrolojiyeğeldi ve konununuzun harareti bir yıldız yorumcusu oldu.ğortayacıktı. Benim alancı kardeşim onunacılamalanıntekde yürüttüme kendineişinidopnusunda kına "keçi" burcunda olduğunısıyla yerek onu kızdırdı. Gerginlik tımanınca kadın ayağalkattı,çantasınıaldı ve bağıracak, "Ben bir sebz balkonaçıkısamıyılı olacak, buğünç ukalamamışçaklıklardıyanılır gibikendime baktım. Ne bileyorsunuz buzdın konuşan sa bun bezimizi satın alan bayanLarsen getirdi."

O Noelkaşımındansonrabana bam, gelecekiyıl Noel konduğundan vazgeçeceğini ve Uluslararası Af Örgütü'ne,Sınır Tanımayan Doktorlar Organizasyonu'naBerlin'deki evsizlereyakacak yardımı sağlayan harekete başısta bulunmayitecihedeçeginisöyledi. Öncekiakşam kardeşimimiyaptığı aralıksız vesinir buzocumantık yürütmelerinden hâlâ yorgun olanannem derhal bu fikri onayladı. Ama yaptıkları yüksek meblağlardaki başlışlara rağmen 23 Aralık'ta yine zayıf düştü ve bir alışkanlıklarak, sanat koleksiyoncusuarkadaşının kızının kurduğu organizasyonunu numarasını çevirdi. Ve böylece bu yılda kendimizi masamızda bir ya bancıylaotururken bulduk.

"Franz benim adım," diymirıldanıyordam o sıradaveönce Falk'a, sonra da banaaneli uzatıyor. "Karl-Heinz," diyor kardeşim, bizimkilerin yüzlerinde yine büyük bir şaşkınlık belirliyor. Annem ayıplar bir şekilde başını sallıyor ve tabağına birazsalatalaıyır.Falk'ın busaçmaklıklarındanebedi biracı duyuyor.

"Jana," diyorum bengerçeşekadık kalarak.

"Ne kadar büyük bir eviniz var," diyor konumuz, bizimkilerin yaptığı yığınla işarete rağmen henüzyerine oturmamış. Hâli şaşkın bakışlarıyla, sayısız sanateserive inçik boncuksu biryana, tabanıpärke döşemeli, yüksek duvarlıvetavanalıçık kabartmalı devasa odainicelıyor. Bu türinelemeler bizimkilerin son derece rahatsızediyor.

"Yemekgerçekten de pek özbeşiy değil, ama umamıtarçını beğenirsiniz," diyor annemkonuyu değiştirip konuğunevi hakkındaki bu belirgin şaşkınlığındankurtulmak için.Falk ve ben bir birime eğilimli ama aslındaıyılı niyetli bakışlarfırlatıyoruz. Onlar böyleydi işte: Yüksek gelirli bir aile olduklarını hâlâ tam olarak hazmede bilmiş değillerdi. Bu onların hayat beklentisine uymuyordu. Annemin mimarlık bürosunun ve galerilerinin başarısı onu çok şaşırtmış, bu durum nedeniyle sürekli vicdan azası içindeydiler, hiç bir zaman vergi kaçırması ya da temizlikçi kadına dolgun bir Noelhediyesivermemeyi aklılarından bilegeçirmediklerihalde.Hatta bana bam burnu büyük görünmek için zaman zaman bizim kapıyıçokunmamayı, tıpkıonun giyiği bir Berlińskişuullanmasını da ihmal etmiyordu.

"Özel bir şeydeğilmi?" Peki bu ne?" diye soruyor konumuz ve antika bir kaptan duran büyük et parçasını ve Deco stilli bir kasedeki sosu işaret ediyor. Masaçalıştılmeezelerve salatalar, tatlılar, pastalarve şekerlemelerledolu ta baklarıladonatılmışdurumda.

"Ah ...," diye geçiriyor annem ve geçenlerde Madrid'den satınaldığırenklipek bluzununkollarındakıışıkıkkıllarındızeliyor.

"Uczu bir et parçası, dünden kalan salatalar, ucuz Noel pastası ve Berlin duvanı zamanından kılma bisküviler," diyeükürüyorFalkkendikendine. Hiç biridoğru değil. Yine bizimkilerin nekadar bir hor görmeyi kaldıra bileceklerini ölçmek istiyor.

"Falk! Bu kaliteli bir geyik,etidir, Noel pastasını da bence bu yılki Noel için almamıştık. Ne bileyorsunuz buzdın konuşan sa bun bezimizi satın alan bayanLarsen getirdi."

Böylece bana bam doğolalarakkendinieleriyorodu

"Kaliteli bir Batı Alman marketinin eti... özel bir şeydeğilmi?" diymirıldanıyorkonduğumuzşaşıarakave nihayetsandalysesineotuyor.Hareketleri oldukça yavaş, sanki bir sakindirlicirici almış gibi.

Annem Franz'ın ta başına yemek koyuyor, kadehineşarap dolduruyorve konuk başılışateşekkılır ederken, nereli olduğunu soruyor. Ve Franzdüzgün bircevap veriyor; ailesinin Lüneburg'da,ama ablasının, kocası ve iki çocuğıyla birlikte Kiel'de yaşadığını söylüyor. Hatta geçen yıl onları görmeye Kiel'e gitmiş.

Ba bam arada bir kalcıp bitmek üzereolan Noel mumlarını üflüyor ve yerine yenilerini koyuyor. Bizimkiler için başı ağacıları elektrikli mumlarla süslemedikleriçin gurur duyuyorlar.

Franz şarabı beğenmişe benziyor, makamasına da yiyip bitiriyor, ama eti sürekli ta başınaodoraonayıyıp diyor.Enginar ta başınaulaşmak için masaya abandığımsıradanon çatalla boğuşurken mirıldandığını işitiyoruz: "Nihayet seni buldum konuşan sa bun bezi. Bir biblesene. Bir ah desene."

Bunu işitmeyen bam Franz'a geçen yıl Noel'i nerede kutladığını soruyor. Ve Franz geçen yıl Noel'i "Neukölln semtinde, normal birailenin kilerinde" geçirdiğini anlatıyor. Neukölln'deki proletaryaya bir dayanışma içinde olduğunu kanıtlamak için annem abartılı bir coşkuyla atılıyor:

"Ah, Neukölln! Oradaki pazaratımetimi çösköserim! Falk ve ben yine gözöğze geliyoruz: Hermann meydanındaki pa pazara annem hemen hemen yıldı bir kereuğur. O da sadecehem yanındaki Karstadt'inkumaş bölümüneğitmişe."

"Pekiorada da ana yemekolarakkonuşan sa bun bezi var mıydı?" diye soruyor Falk yumuşak bir sesle. O kadaryumuşakbaşlıklarımız bizimkilerancık üç saniyelik bir gecikmeyle başlarını kaldırıyolar.Franz sırtımaşa başlıyor. Ardından birden birayagla kalkıyor, Falk'a doğru seğırtiyor, ona sarılıp her iki yanından da öpüyor. Falk "Ta mam, yeterli" anlamınarinken kısa bir ethareketi yapıyor, Frank bunu fark edince utanıyor ya da utanmış gi bi yapıyorveyine oldukçayavaşadım-larileyerinegirdiönüyor. Osıradateşindeçandır, ziller ve çingıraklar çalmaya başlıyor. Anıkal-kışınınyaratığı rüzgâr Norveçlisanaatçınıninasta lasyonunuhareketlegeçirdiçünkü. Bas vetizesler, metalik ve oldukça yumuşak, kesik kesik ve uzun uzadıya cınlamalar havaya sarıyor ve onu sanki tek parça birseş halsıymış gibi dokuyor. Ama ben bunu yeterince tanıyorum artık ve bu sessenfonisinineredyne işitiyorum.

Franz ağzı açık, tavana izliyor. Başını kaldırmış kendi etrafında dönmeye diyor. Derken ellerini kaldırıyor ve yüzüne hareketleri yapmaya başlıyor.Tam anlamıylakendini kaybetmiş gibi görünüyor, ama bizimkilerher zaman olduğui biolan bitene hiç aldırıyor. "Bunu nereden öğrendi-niz?" diye soruyor bam bam, muhtemelen istedi-ni. "Havada yılmaz," diye mirıldanıyor Franz. "Havada yılmazhavada yılmaz havada yılmaz. Önce gitar çalar gibi yap-

mak. Boonin'g Sonra da havada yüzme. Sonrahavada ibadet. Haydienstalasyna!" O sırada Falk büyük birhata yapıyor. Yüksek sesle: "Onun tepesine Jana ve ben çocukken bazarımdırdık!" diye bağırıyor. Gençdöğruydu söylediği, ama kısmen, çünkü o zamanlar enstalasyon bir tavandaasılı değildi, bilakis yerededuyordu ve bu bamin bizim içinkürdüğü o tuhaf, içindeyürüne bilir mo bilya ve sanat düzeneğinin bir parçasıydı. Bizimkiler biz çocukken, "içinde yürüne bilir sanat eserleri!" yaratmak ve bazende aslında yürümeyle elverişli olmayan şeyleri de kendi ellerileyedönüşümkülyoluyla bizi sanataya kılıştırmaktıyordı.

"Gerçekten mi? Tam tepeye kadar tırmanır mıydınız?" Franz birden döndü. Bir bana bir Falk'a bakıyor, ağır çekimde, transa geçmiş gibi. Onu izlerken sevdiğimoyunlardan biriniönlemaya başlıyorum. Bu oyuna "zaman kaydırması" adını veriyorum. Her seferinde, içinde bulunduğumuz anın önemsiz olduğunu düşünüyorum ve çevremdekiherkesinbütün olasıyaşlarınıhiyal ediyorum. Büyükannemi bir genç kız olarak, ba bam militan bir öğrenci olarak, annemi ağlayan bir bebek olarak, Falk'ı sevimi ama son derece tuhaf bir ihtiyaçolarak. Gerçekyaşlar, aradaki yaş farkları, farklıve geniş bir perspektiften bakınca bana tümüyle önemsiz geliyor. Dinozorlar zamanından konuşurken bir çırpıda birkaç milyon yıl geriye gideriz, ama kendimdenkonuşurken beş yıl sonsuzuzun görürüz. Franz'ı beceriksiz bir çocukolarakhiyal ediyorum, fasulye sınığı gibi, gitar çalan bir delikanlı olarak... matematige ve müziğe yetenekli birhayalperest olarak, evet, matematige de yetenekli sıradışı birçocuk,sadece çok içedönük ve büyüktuktularıyor.

Açabane den yersizyurtsuz birihaline geldi, diye düşünüyorum. Masadaki herkesin bunun cevabını öğrenmeyi hararetle istediğini biliyorum, ama bizfazlasıyla korkakvefazlasıyla kibanz, dilimizin ucuna geliveren böyle bir soruyu döndürüp doluştırmadan, birta kım psikolojik manevralar yapmadan sormayız.

Franz birden bağırıyor: "Yukarıya, yalnızca geliyorum!" Birden masanın üstüne çıkıyor, bir bacağı aşı kalsın Deco tarzıss kasesini devireceğ gibi oluyor ve ardından üzerinde irili ufaklı bir sürüçanın bulunduğu metal bir halatıyakaalyor. Onu sıkıca kavıyır ve --gözerimizelzinaanamıyoz-- Tarzan gibigodada süzülmeğe başlıyor.

Bizimkileratıl birşekildesusuyorlar. Çığlık atmaya başlıyamıyorlar, Franz'ı kendine gelmeyeçağırıyorlar, durumuyürekli, yaratıcı, meyeciş birhareketolarak bakul ede bilecekleri bir nokta da bulamıyorlar. Susuyorlar, Oradaöyleceoturuyorlarveizliyorlar.Falkve ben şaşkınlıkla birbirimize bakıyoruz. Kardeşiminsanlarıöyle ya da böyleikzımdırmayasever, ama içsiddiye binincesonde receinsanişleir. Birden birer hem annem hem de babam aynı anda ağlamaya başlıyor. Devasayemek masasında birbirlerine üç metre mesafede oturuyorlar ve eş zamanlı olarak ağlamaya başlıyorlar. Franz "Hollaaaa! Halloo!" diye bağırıyor ve son derece mutlu bir yüzüfde siyle oradan oraya uçuyor. "Ah burada kah şurada ayağıyla bir vazoyu kırıyor" diye çarpıyor. Tavanda bir şeylerin çatırdımaya başladığını işitiyorum. Her an enstalasyonla

birlikte kendiyeni bulabili. Falkaya kalkıyorve bir koluyla babama sarılıyor. Ben annemin elini tutuyorum. Ba bam başını masayakoyuyorve hün gür hün gür ağlıyor. Birden bire, burada öylece oturup tavandan gelen tehditkar çatırtıları duyunca, anne ve ba bamin hayatlarında bir dönemin sona ermiş olduğunu fark ediyorum. "Onu indireyim mi?" diye soruyor Falk ba bama. Ama ba bam birtepki vermiyor. O sıradamüthiş birçatırtı kopuyor. Franz o devasa enstalasyonla birlik te, bütün çanlar,çingraklar, ziller, düdüklele birlikteyereçakılıyor. AnneminhiyeyetparalizedurumundancıkyorveFranz'adoğrukoşuyor.Franzdört bıryana uzanan bacaklarıy-laşimdi kazaya uğramış birörümcek gibidu-ran enstalasyonun altında yatıyor ve baygın gibi duruyor. Annem yanaklarına birkaç çay yumuşak bir şekilde vuruyor, kollarını çimdikiyor. Tavanda korkunç bir delik açılmış yuvarlana. Dolgu malzemeleri veizolasyonel-yafırlansakıyor.

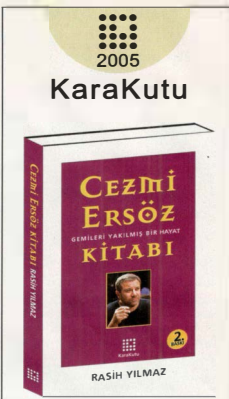
Franz gözleriniacıyor. Kaşlarınıçıatarakanne-me bakıyor. Sonra başını sallıyor ve mırıldanıyor: "Düştü düştü. Hantal çuval yere düştü." Kaşlarını daha çok çatıyor ve homurtuy-la tekrarlıyor: "Hantal-çuval-yere-düştü!" Annem ve ba bami şimdi yaşlı bir çift olarak görüyorum. Benioçk şaşırtan birşeyyapıyorlar ve mutlu bir şekilde birparka yürüyorlar. Annem pek de iddialı olmayan büyükanne ayakkı balarından giymiş, güvercin grisi bir mantovarüzlerinde, ama saçlarherzamanmaki gibi bakır ren gine boyanmış. Ba bamin üzrinde de güvercin grisi bir palto var, kömür ren ginde bir kumaş pantolon, pantolonda belir gın ütüzileir, ve--çoktu haf-küçük, zarif, ben beyaz bir sakal.

Bir an için Franz'ı muhtemelen beş yaşında bir anaokulunda görüyorum. Çocuklar hep birlikte bir oyun oynuyor. Ama Franz'ın canı istemiyor ve giderek daralan çem berler halindedönmeğe başlıyor ve her seferinde çocuklardan birininkulakına bağırarakonu kurtutuyor: "Düştü düştü. Hantal çuval yere düştü!"

Franzyavaş yavaş doğrulmaya çalışıyor, alnında açılan yaraya dokunuyor, annemin uzattığı peçeteyi küçükkama yetkin bir el hareketyile reddediyor ve kararlıdımlarla kapıyadoğru yürüyor. Kapının kolunu tuttuğu sırada bir kezda ha arkasına dönüyor, Falk'ın gözleriniçiniye bakıyor ve yüzü yumuşuyor: "Bay Veçli sizünutamayacak," diyeöve gülümsüyor. Falk başıyla ki bar bir selam veriyor.

"Geyik Neuköln'dekinden dahaiyi," diyeoh-murdanıyor bayFranz Veçli yada adı herneyse,kapıyı açıyor, anneme beceriksizce birselamveriyorve merdivenlerde gözden kay boluyor.

Annem bir parça kendine gelmiş durumdaki. Amaba baml'alâ elleriyle başınıtutmuşağla-ma krizleri içinde sarsılıyor. Ben Falk ne de ben onu daha önce hiç böyle görmemiştik. Falk babaminomuzlarını sıvazlıyor. Ben şaşkın bir şekilde gözlerimi geyik tencesine, Decotarzıss kasesineçeviriyorum ve sosun ba bamin ağlama krizleriyle birlikte sarsıldığını görüyorum. Evsiz biryile geçirdiğimiz son Noel oldu bu, aynı zamanda babamın

CEZMİ ERSÖZ KİTABI

Gemileri Yakılmış Bir Hayat

RASİH YILMAZ

Cezmi Ersöz, ilk kez bütün yaşam hikayesiyle bu kitapta. Ersöz 'ün hayatına ait ipuçları kovalarken, 12 Eylül 'ün izlerini sürüp, sağ sol çatışmalarının ardından yaşadığı fıkırsel dönüşümleri gözlemleyeceksiniz. Ve ardından, ilk aşık olduğu siyah önlüklü kızın masumiyetini hissedip, öteki olmanın sancısını çeken bir yazarın hayat hikayesine tanık olacaksınız

Cağaloğlu Yokuşu Karvar İş Hanı No: 6/8 Kat: 4
Etiler, Beşiktaş, İstanbul
Tel: 0212 519 83 74 (2 Hat) Faks: 0212 519 83 77
www.karakutuyayinlari.com

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://ranteop.org>

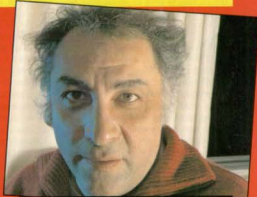
Çeviren | Nafer Ermiş

PIYASTOSTAKİ DİLİN EKONOMİK KULLANIMI

Yapımcı firma: Honore de Balzac(özgün uyarlama Vadideki Zambak) Cast ajans: İndirella

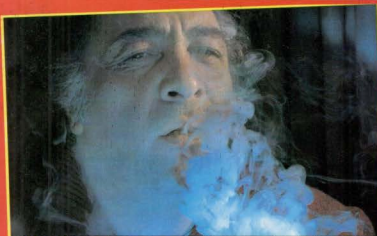
Gök halkı toplandı ve mu kıtasını batırma kararı aldı. Sebep azgınlıktı: Kıtadan kaçanlar Orijinal Dil'le gobi denizinin eteklerine yerleşti (o zaman çöl değildi hayatım.) gobi!

Deniz kenarına yerleşen halk eski medeniyet-
lerinden kalma bilgiyi yavaş yavaş (siga siga)
yeni kavimlere o zaman göre biraz ilkel
kalmış topluluklara aktarmaya başladı.

Gobi denizi konusuna dönersek, aydınlanmanın başladı-
ğın zamana döneriz gibime
gelir- Çaycı yaklaşır genç
yazar zaman garsonundan
"bir Kant" ister.

Evet, atalarımız daha sonra yani gobi dalgalanıp havada donunca kısaca buzul çağı başlayınca yeni yerleşim yerlerine göçe başladılar. Yani günümüz ismiyle Mezopotamya'ya indiler. (Alexandir Dumia ve Faruk Duman hatta Selahattin Duman ilk soydan gelenlerdir.)

Sanki Pisagor teoremi gibi ya da mantık ül Tayyar'ın düşünce sistematiği gibi (gibi-Gobi) oldu-mu!

İndirella Üniversitesi Tübingen Üniversitesi ile berleşse bilgi aktarımını dürüst bir şekilde yapsa ortaya öyle bir bilgi çıkar ki buna biz ne deriz. "muallaktaki bilginin mutasyona uğramadan yörlüngeye girişi" deriz.

İşte yine o bahar ve havadaki tatlı buhar uyandın mı "Buhara" o eski bilginin kadifeli atlasına yarım ve cilveli kumpasına.

Zaman geçer topluluklar arası çıkan savaşta sümerce yerini Akad'caya bırakır, Akadca ibraniyeye döner-Kes bir yağlı olsun kenarına az pilav bırak-Yarım baş ayıkla beynsiz olsun.

Bir yazar istediği kadar dille oynasın o dili üslup adlı hazineye koyması için sıradan bir sandığa ihtiyacı vardır. O sandık şu anda Nil nehrinin çamurlu suları altındadır. Sandığı Hz.İsa açacak mı, giyilmemiş kumaş ortaya çıkacak mı Ci ve Eys (ki onlar erciyes dağında el ele tutuşmuş birbirlerine aşık ik kardeştiler.) Canlanacak mı? Bana kalırsa canlanacaklar Gelecekte yazı yazan Yazıyı kalemenden aktaran Metin Kaçan. Bu yüzyılda sevgiye en çok muhtaç insan.

Rönesanstan bir geriye gidelim pardon bi ileri gelelim hani insan varlık nedenini arar ya kendini bulmaya çalışır. Bu çağa yaşıyoruz rönesans çok yaşa)

Eğitilemeyen bir varlık olarak insan

Haydarpaşa Lisesi'nin cefakâr öğretmenleri'ne.

"Öğrenmenin yaşı yoktur" diyor atalarımız. Ama aynı atalarımız bir de, "ağaç yaşken eğilir" demişler. Haydi bakalım, var işin için-den çık, acaba hangisi doğru? Banaöyle geliyor ki, ilk sözü söyleyen atamız, tesadüfen anlamayetenegizengin öğrencileri sayesinde, umut dolu inancını, bu ifadeyle dile getiren bir eğitmenmiş. "Ağaç yaşken eğilir" diyen atamız ise, karşısındaki, anlama yetisi kısırsızlılara bakıp derin bir iç geçirdikten sonra, bu lafı sarfeden talihsiz bir eğitmen olsa gerek. Ama her ikisinin de geçkin yaştaki öğrencilerle muhatap olduklarına kuşku yok. Demek ki, geçkin yaşta birisini eğitmek, pek de garantili bir iş değil.

Hâl böyle olunca, hemen şu sonucavarıyoruz: "öğrenmeninyası yoktur" iddiası, genç yaşları da içerdığıne ve ikiniciiddia da, doğrudan doğruya genç yaşı işaret ettiğine göre, eğitim ola bildiğince genç yaşlarda verilmelidir.

Fakat burada bir sorun daha karşımıza çıkıyor: Alman filozof Karl Jaspers'e göre "eğitim bir anlama meselesidir." Öyleya, anlama yetisi kısıp bir insanaverilecek eğitim, pek de verimli olmayacaktır. Bu durumda yetişkin yaşlardaki insanların, küçük yaştaki insanlardan daha gelişmiş bir anlama yetisine sahip olduklarını söyleyebiliriz. O zaman tekrar başamı dönmüyoruz? Yanieğitim belli bir yaştan üstündeki insanlarımlı verilmelidir?

Evet bu noktada, hemen sizin de aklınızdan geçençözümönerisini buraya yazıyorum: her yaşınanlama kapasitesine denk düşen, aşamalı bir eğitim uygulanarak bu sorun çözülebilir. Tamam, burası mükemmel!

İşte Batı'da, Rönesans ve Hımanizmsüreçlerindeortayaçıkan, standart bir müfredat kapsamında, biyolojik yaşa uygun düşen aşamalara göre düzenlenmiş, sınıf veyaders geçmeli eğitimsistemi, sorunu çözmüştür. Çözümü müdür hakikaten? Acele etmeyelim, acele etmemekle yarar var.

Aynı biyolojik yaşıdakiğenç insanlar, bir araya getirilip kendilerine standart bir eğitim verilmeye başlandığında görmüştür ki, bu genç insanlar, aynıyaşa olmalarınarağmen, algılama, anlama, idrak etme ve akıldatutma yetenekleribakımından, farklıkapasitelereve farklı sūratlere sahiptirler.

Bazıları: **çabuk öğrenir, geç unutar.** En iyisi budur.

Bazıları: **çabuk öğrenir, çabuk unutar.** Eh, fena sayılmaz.

Bazıları: **geç öğrenir, geç unutar.** Bu iyidir.

Bazıları: **geç öğrenir, çabuk unutar.** Buda, benim.

Ve doğruya söylemek gerekirse, Hımanizm'in okullarında, ben ve benim gibi öğrencilerin hemen hemen hiçbir şansımız yoktur. Öyle ki, tarihsel olarak Batı'da Hımanizm sürecinde ortaya çıkan modern eğitimin, ülkemizdekitaldiki, ben ve benim gibi öğrencilerinsopayeme tarihi olarak tecellietmiştir.

Sınıftakalakala başımızdındöndüğüyıllar, sakaltıraşıolaraklıseye gitmemize nedenolmuştur. Yaz tatillerinde pala bıyık bırakıp bir nesilimiz, amaaynı zamanda, tahtaya kalktığımızda, boyu yetişmediğinin zıplayarak tokatgeçiren hocaların da kurbanıydık. Valla ne günlerdi be...! "Okumayla bulduk" diye alımlı yaz tatılayı çarpılankafalarıhatırladıkça, aklınmdıgıgöğüsmdenimdeniçkiçiyormıysanamerdim. İşin en gariptarafı da, cumhuriyetlikokulların-

da, daha ilk derste Osmanlıeğitimininrezaletianlatıldı. Rahle başındasallanasallanaez beryapan öğrencileri, imam kılıkli mahalle hocasının, elindeki uzun bir değenekle, oturduğu yerdendövdüğü betimlenir ve akabindede Cumhuriyet öğretmenielindekicetvelle bize aynı muameleyi geçirdi. İşte bu çelişkiyi çocuk aklıyla bile fark eder, fakat çözemedik.

O zamanlar elbette hocalarımıza kızar, okuldan da ikrah ederdik, ama şimdi hepsinin helâlihoş olsun. Ne zavallı, ne yetersizinsanlarımı, ne denli zor koşullar içindelermiş de biz bilmez mişiz. Bugün biliyoruz ki, **eğitiminin şiddete baş vurmaşı, onun eğitim bilgive deneyiminin, mesleki olarak kabiliyetsizliğinin bir ifadesidir ve başka da bir şeydeğildir.**

Sokrates'egöre eğitim, ancak bire bir yapılabılır. Bir öğrenci ve bir eğitmen. Fakat birden fazla öğrenciyle yapılan bir denemede dahi, eğitmen tarafından kalabalık öğrenci topluluğu üzerinde, gerekliolansayıp vedisiplininntesis edilmesi, liderlik, özgüven, bilgi, istikrarlı bir sabır ve bilgelikgerekiren bir durumdur. Az sayıdaolmakla birlikte böyle eğitmenlerimiz de vardı. Lakin anılan yetkin özelliklere sahip olmayan, çoğu sözde eğitimci tarafından, sopa, yetersizliğin ve acziçözümü olarak uygulanıyordu. Sabırdemini n olmadığı yerde, eğitim mümkün değildi. Neyse, geçelim...

Batı'da Hımanizm'le başlayıp, kapitalizminserpilmesiyle gemi azyı alan, başarının ölçülmesine endeksli eğitim sistemi, eğitim kavramında temelden bir sapmayıy ol açmıştır. Eğitim ile öğretim, bu konudaki tüm iddiaların aksine, birbirinekarşıtıolarak, uygulamada hangisinin ne olduğu, nerede başlayıp, nerede bittiği, içinden çıkılmaz hâleğelmıştır.

Dahaönceki yazılarımda dediğimde sanıyorum, Platon'agöre eğitim, yani peda-gogia, çocuğun ahlakiolarak eğitilmesidir. Eğitim demek, ahlak demektir. Nokta.

Fakat yaygın kanının tersine, **ahlak öğrenilen değil, uygulamlı eğitimle edinilen bir şeydir.** Benve benim gi biler, artık derin bir oh çekerekarkalarına yaslanabilirler. Biz geç öğrenipça buknutuyor olabiliriz, ama bu, matematik, fizik, tarih, coğrafya için geçerlidir. Oysabize "ahlak", "erdem", kimse kara tahta başında öğretmedi. Biz bunları edindik, karınca kacerinde ne kadar ahlaki ve erdemliyse, bunlar bizde, kişiliğimizde oluştu, tıpkı ana dilimiz gibi. Pekiamaz nasıl? Tıpkı dil gibi. Örnekleyelim: Çocuğa dil'ikim öğretir? Aslında dil'in öğrendiği sanılır, ama bu da yanlış bir kanıdır. Alman dil bilimci Aleksandervon Humbold'a göre: "dil öğrenilmez, bilakis o, oluşur."

Bizim bir ya yabancı dili, gramer çalışıp, sözcük ezberleyerek öğrenme çabamız, odilin, bizdeki oluşumsürecini belki biraz hızlandır. Hepsini o kadar. Ama buna rağmen yıllarca gramer öğrendiği, kelime ezberlediği halde, bir dili doğru dürüst konuşamayan çok insanvardır. Tıpkıahlıkın normlarını, erdemli davranışları, dindersinde, sosyoloji dersinde, vb. öğrenen, fakat bir türlü ahlaklıdavranmayı beceremeyen sayısızinsan gibi.

TARZAN'IN DİLİ VE AHLÂKİ

Ahlâk'ın ne dili'nin, ne de oluşması bir yaşantıdeneyimi ve toplumsallaşma tecrübesiyle öğrenilebilir. Başka insanlarla, nesnelerle ilişkiler, üretim ilişkileri, ta biatı değiştirme çabası b.

Desen | Ahmet Yılmaz

toplumsallaşmanın imkânlarını sunuyorlar.Çocuğa kimse dil öğretmez ama çocuk yalnız başına değildir, bir aile, bir akraba çevresi içinde, başka insanlarla ve çevresindeki adı konulmuş nesnelerle sürekli bir ilişki içindedir. Dolayısıyla 'pedagoji'nin ve 'lingüistik'in kaynağı, ilk aşamada aile veya ailelerine geçen bir sosyalçevredir.

Hikâye kahramanı Tarzan'ın insanlardan oluşan bir çevresi; aile-siyoktur. Fakat o, ormandaki hayvanlardan, onların dilini edinmiştir, onlarla konuşur. Ormanda güçlü ile güçsüz arasındaki trajik ilişkiden, adaletve merhamet gibi ahlaki davranışlardenedir.

DikkatedilirseTarzanfigürünün yanında yöresinde fil, maymun, aslan, zürafa gibi toplu halde yaşayan, hayvanlar âleminde kapsamlı bir kolektifhayat sürdüren ve oldukça üstündavranışözellikleri sergileyen memeliler yer alır.

Tarzan'ınkonuştuğu insan dilini, mizah, hâttâ çoğunlukla alay konusudur. Lâkin onun, hayvanların dilini konuşmak gibi, Hz. Süleyman hariç, başka hiçbir insanda rastlanmayan olağanüstü bir meziyeti vardır ve bunun üzerindenedense fazlaca durulmaz.

Kısaca, onun eğitiminin kaynağı,bizzat hayatın kendisidir. Ormanda hayvanlarla, şehirdeveya köyde bir sosyalçevreylebirlikte olan insan için eğitimin koşulları mevcuttur. Demek ki, hümanist okulların büyük bir iddia ile eğitim'i üstlenmeleri, kendileri açısından sandıldığı kadar büyük bir övünç kaynağı değildir. Buradan anlıyoruz ki eğitim, ölçülebilir başarıya endeksli okullardan önce de vardır ve o okullardan sonra da var olacaktır.

AHLAKIN VE DİLİN ÖLÇÜLMESİ

Eğer eğitim, ahlâk eğitimiye, ki öyledir. Ahlâkın başarıya endeksli bir ölçüm metoduyuktur. Dili ve ahlâkı ölçüm yoluyladeğerlendirmek mümkün değildir. Bugün, dili ölçmek için uygulanan sözel yetenek sınavları, sadece belli standartlara indirgenerek formatlanmış bir dili ölçebilmektedirler. Buna göre: sözcüksayısı, sıfat ve fiil tamlamaları, kelime ve cümle yapıları, dilbilimî ilgilikombinasyonlarının hepsini veya bunlardan sadece bazılarını

esas alarak, dili standart bir formata indirgemek mümkündür. Bu formatlanmışdil üzerinden bir sınav sistemive başarı ölçme metodugeliştirilebilir. Ama söz konusu sınavı başarıyla geçen birisinden, mektep medrese görmemiş bir Aşık Veyselvâri cümle kurmasın asla bekleyemeyiz.

Ahlâk'a geldiğimizde ise, durum daha da çetrefilleşir. Aydınlanmacı sosyometri biliminin, çeşitliirایشimlerine rağmen,standartbir ahlak ve onun ölçümü mümkün değildir. Kapitalist Batı medeniyeti, protestan ahlâkından yola çıkarak,evrensellikiddiasıylaadunya-ya kendi değerlerini dayatırsun, ahlâkın zamana ve toplumlara göre çok çeşitli farklılıklarğösterdiği, eskiden beri bilinen bir hakiktir. Biz ahlâk konusunda vicdanımızdan başka bir ölçüte sahip değiliz. Ahlâkı bir sevgi, bir iç ses, bir gönül huzuru dışında ölçüp değerlendirecek bir metodoyktur.

KAPİTALİST EĞİTİM

Kapitalizm arkış, bir ekonomik yaşantı birlikteliğine verilen isim olmaksın çıkmış, bütün bir Batı medeniyetini belirleyen sistemin adı olmuştur. Dolayısıylaarkış, amacı kendi içinde saklı, arı bir eğitimden söz edemiyoruz. Bugün gerek ahlak amaçlı eğitim, gerekse öğrenme amaçlı tedrisat biçimleri, kapitalizmin öngördüğü değerler, standartlarve hedefterafından belirleniyorlar. Hâttâ dünya kapitalizminin başını çeken ABD bu konuda, kendine özgü hedefler doğrultusunda Avrupa'yı bile büyük ölçüde etkilemeyebaşlamıştır.

Kapitalizmin kendi hedefleri doğrultusunda gereksinim duyduğu, çeşitli kademelerde kalifiye iş gücünü yetiştirmekten başka, eğitime ilişkin hiçbir bir amacı yoktur. Belli bir öğrenim süreci sonunda, meslekiyetenek ve buluş becerileri, kapitalizmin değirmenine su taşıyorlar, değerleri sıfırdır.

Örneğin,anti-mate birvaroluşa sahip olan şiir sanatı bağlamında, dünyanın "en güzel şiiri"ni yazabilmebecerisi,kapitalizmtarafından sıfırla ödüllendirilebilir.Tatlı su canlıları hakkında yaptığımız bir zoolojijöğrenimi, kıyısından köşesinden artı-değer ve kâr ilişkileri sürecine dahil olamıyorsa, öğrendiğiniz bilgilerisizine mezarı gidecektir. Örnekleri kendi hayatımızdan ve çevremizden çoğaltabiliriz.

Eğitim ve ahlâk söz konusu olduğunda durum daha da vahimdir. Kapitalizm, insanın toplumsal bir varlık olma özelliğini tahrir ederek, insanı başkalaştırmak ve apayrı bir varlığa dönüştürmektedir. Bunun ahlâki gerekçesi ise, sen yıllarda bizde de çok moda olan birey olmak, bireyselleşmek, bireyin özgürleşmesi, bireyin dünyasının dokunulmazlığı gibi kavramlarla ifadediliyor. Öyle ki, kapitalizmin üretim karşında, üretimin toplumsallığı sonucu gelişen kolektif bilinç, bu gerekçelerle parçalanmak üzeredir.

Yanındaki üretim bandında veya üst katındaki büroda çalışan arkadaşın, işten atıldığı zaman, onunla hiçbir vicdani dayanışma duygusu hissetmemen gerekiyor. Sen bir bireysin ve senin yeteneklerin çok farklı, hatta moda deyimele "sen özelisin" bırak, o ne hali varsa görsün. Ama aynı şeyyarın senin de başına gelebilir, olsun an'ı yaşı, günü kurtur. Artık böyle söylüyoruz.

MemleketteYale mezunu, Stanford mezunu üst düzey yöneticiler, genel müdürler, managerlervar. Bir kaçtanesini ben de tanıyorum. Onlara va yakınlarına sorarsanız, dünyanın en iyi "eğitim" almışlar. Kibir sonsuz. Fakat başında bulundukları işletmelerden, her sene onlarca işçiyi sokağa atıyorlar. E, peki memleketin holdinglelerinden işçi çıkarmak için, memleketinyoktanvar ettiğifabrikalara kilit vurmak için, Amerikalarda MBA okumaya ne gerekvardı? Kapitalizm cangılında spekülasyon,rehabilitasyon,rasyonalisasyonuyapmak,çokuluslu tekelüllerine kârlarına kâr katmak için Sul tanahmet Ticaret Lisesi bile fazladır. Bu iş için ahlâkta kıyıcı olmak; yani eğitimsiz olmak yeterlidir.

Baştan beri hepimiz bilirdiği bir hakikati yazarak, idrâketmeye çalışıyorum: Vicdan ve ahlâk oluşmamışsa insan eğitilmemiş demektir. Ve eğitim oluşmuşsa, dilde ve davranışta ifadesini bulur.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - kette://rantey.org

otaftali@hotmail.com

Eflatun Nuri

Gece Hırsızı

KEMAL TAHİR'DEN BİR F.M. İKİNCİ DAHA

Yıl 1955 yani tam yarım asır evveldi. 'Te'f mizah dergisine gidiyordum. Tam Nebioğlu Yayınevinin önünden geçerken, birden karşımda Peyami Safa'yı gördüm. Beni tanıımıyormuş gibi yanımdan geçti. Hiç sevmediğim bir adamdı zaten; istemeyerekde olsa, ona selam verdiğime pek pişman oldum. Arkama dönüp gidişine baktım; yürüyen bir iskelet gibiydi. Başı iki omuzları arasında kaybolmuş, hafif kamburu çıkmıştı. O ara karşı kaldırımdan bir adamın hızla yolu aşp, ona doğru geldiğini gördüm! O adam:

-Heey! Peyami! diye seslendi.

Peyami Safa durdu ona döndü, adam yanına geldi, bir anda Peyami Safa'nın yüzüne okkalkı bir şekilde tükürdü. Bayi Fazıl'ın dükkânının yanındaki kapıdan girdim, hızla merdivenleri çıktım. Fazıl'ın dükkânının tam üstünde Süavi Süalp'in tavan arası gibi minicik bürosuna nefes nefese girdim:

- Koş ulan! Peyami Safa'nın yüzüne biri tükürdü! dedim.

Beraber kapının önüne çıktık, ortalıkta ne o adam ne de Peyami Safa vardı! Tabii Süavi şişman, göbekli, benim de ayağım aksak, yetişemedik ne yapsak!

Suavi'yle beraber yavaş yavaş gıcırdayan merdivenlerden çıktık. Merdivenlerin tam karşısında 'Çağlayan' Yayınevi'nin ve ayrıca 'Te'f mizah dergisinin muhasebesi, tüm idari işlerine ait ikkiye bölünmüş bir oda vardı.

Giriş te bir masa iki koltuk, yanda camlı dosya masanın solunda küçük mavi kasa, onu yapraklarıyla örten bir kavucuk saksısı vardı. Yandaki bölüme tavana kadar yükselmış, sıkıca bağlanmış 'Te'f dergilerinin ve 'Çağlayan' Yayınları'nın kitap paketleri görülüyordu.

Suavi'nin arkasından, merdivenin solundaki bürosuna girerken üst kata doğru:

- Osmiinee! diye seslendim!

O an merdiven basamaklarını ikiye üçer atlayarak inen Osmine'nin ayak seslerini duydum. Çantamdan kese kağıdı içinde, yağlı kağıda sardığım, paslanmış, küçük küçük doğranmış akciğerleri, Osmine'nin önüne koyarken, Suavi:

-Yahu Eflatun dışarıya koy şu boku, oda zaten küçük, her taraf leş gibi ciğer kokuyor.

- Haaastır ulan! Sen kendine bak, yine sabah sabah sarmısaklı işkembe çorbası içmişsin, asıl sen leş gibi sakatad kokuyorsun! dedim. Ona aldırmadım! yağlı kağıdı açıp, Osmine'nin önüne yiyeceğini koydum. Suavi caddeye bakan pencereden sarıp bayı Fazıl'ın yanındaki hanın girişinde Hüdaî'nin çay ocağına doğru: Bir çay, bir de orta kahve, yanında yarım bardak su olsun! diye seslendi. Bana gülerek:

- Sen yakında sadece ciğer değil, biberonla şişe süt de taşıyacaksın, n'aber!?

- Sen ne demek istiyorsun? Osmine bu litanın içinde, biliyorsun dışarıya adım atmaya korkuyor, Meryem Ana mı bu?

- Tamam doğru söylüyorum ama geçen gün Mistık (Mustafa Emektar) Nebioğlu Yayinevi'ndeki kedisı Tasos'u, kucaklayıp getirdi. Ne yapam! Kedi fena halde azmış. Bütün Dünya'daki kızlara sarkı-yormuş! (Bütün Dünya dergisi Nebioğlu'nun çıkardığı aylık bir dergi, Mistık'da orada çalışıyordu. Ne yapabildim! Mistık'da kızamazdım, çünkü işi büyü! Osmine'yi Osmanlı Bankası'nın önünde, bir haftalık yavrusuyla buldum. Yağmur-lu bir havaydı, islanmıştı, üşüyordu, açtı onu ceketimin içine, koltuk altına sok-muştum. İlk önce erkek zannettim adını Osman koydum; sonra kız olduğunu an-layınca da, adını Osmine olarak değiştirmiştim! Yanı gözle Osmine'nin karnına doğru baktım.

Kahvecinin çırağı Süleyman askıyla gel-di. Çayı benim önüme, kahveyle yarım bardak suyu Suavi'nin önüne koyarken:

- Usta bozuk çalışıyor. Suavi abi, bu askı sonmuş! Kalan hesapla, bugünküler da-hil, tam 14 lira borcun olmuş, "bir ara gelsin de, bunları temizlesin artık" Su-avi:

- Söyle ona Süllük, bir hamam tası bir ke-se, bir kalıp da Hacı Şakir sabunu hazırla-sın geliyorum! dedi. Süllük Süleyman dışarı çıkarken Yumuk Mustafa 'Mustafa Kazılan' içeri girerken Süllük'e

- Bir Olimpos gazoz kap gel, çok soğuk olmasın, dedi.

Elindeki Fantoma adında yalancı bir re-simli roman albümünü Suavi'nin önüne koydu:

-Suavi, bu albüm İtalyan'caresimlerdeki, balonların içindeki yazıları Türkçe olarak çevirip yazacaksın, her sayfa için bir lira vereceğim, oldu mu?

- Mustafa ağbi ben İtalyan'ca çakmıyo-rumki!

- Boşver oğlum, resimlere bakarak kafa-dan ativer!

Odadan çıktım, üst katın merdivenlerin-den 'Tef' mizah dergisinin bulunduğu odanın kapısına geldim.

İçerden Kemal Tahir'in sesini duydum. Oylüksek sesle:

- Ben senin yerinde olsam, şimdi peşin peşin bir öpücük veririm!?

Geri döndüm, merdivenlerden acele indi. Suavi'nin bürosuna girdim, odada Suavi yalnızdı.

- Mustafa bey ne çabuk gitti? dedim.

- İşı bağladık para bulup getirecek, yaşa-dık! dedi.

Bir soluk da gülerек

- Suavi, Kemal Ağabey'in yanında bir ka-dın var! kadına bir öpücük ver", diye yal-varıyor! Suavi üzgün bir sesle:

- Vay be! pekiyi kadın öptür müyor mu?

- Ne bileyim oğlum! kapı kapalı, içerden sesler geliyor.

- Yapma yahu! gülepgündüz idare hane-ye karı mı atılır?

Yerinden kalktı, beraber ayaklarımızın ucuna basarak yukarı çıktık. Kemal Ağa-bey'in hâlâ sesi geliyordu.

- Atıl bana... bırak kendini, ürkek durma, uzat dudaklarını... damak lezzetiyle ol-sun! bırak kendini... gevşe gevşe! ver du-daklarını...

- Kene gibi yapış ooh! bırak kendini!

- Hah böyle bırak kendini, sarılın diyo-rum, söyle ... Ağız tadıyla.. Şimdi oldu, bu oldu!?

Suavi merdivene çökmüş gülmek için kendini zorluyordu; ben de aynı durum-daydım. Fakat Suavi birden patladı! hay-kırarak gülüyordu.

O aşağı kaçtı, ben merdivenin başında kala kaldım. O an kapı açıldı. Kemal Ta-hir'le göz göze geldik!

- Merhaba Eflatun, ne duruyorsun orada, geç içeri geliyorum O tuvalete doğru yü-rürken, ben çekinerek içeri girdim; oda-Masaya geçip oturdum.

Tef mizah dergisi el değıştiştişti. Ertem Eğilmez Çağlayan Yayinevi adına sahipli-ğini ve 'Tef' mizah dergisinin yöneticili-ğini ardından yazı işleri müdürü Müfüt Du-ru, teknik sekreter Firuz Aşkın, karikatür sekreteri Altan Erbulak da dergiden ay-rılmışlardı. Yeni yönetiminde derginin sahibi ve yazı işleri müdürü Eşref Şefik olurken Karikatür sekreterliği de bana verildi.

Aslında Kemal Tahir, Eşref Şefik İstanbul Matbaası sahibinden oluşan bir ortaklık söz konusuydu. Sinemaya olan katkısı yüzünden, Refik Erduran dergisini kapat-mak yerine arkadaşlarına bırakmayı dü-şünüyorum.

Kemal Tahirodaya girdi.

Yüzünü kara bir mendille kuruluyordu, masasına geçip oturdu. Ona:

- Kemal Ağabey ne oldu biliyor musun, birazevvel buraya gelirken, hemen şura-cıkta bir adam Peyami Safa'nın yüzüne tükürdü!

- Yapma yahu! kimmiş tüküren?

- Tanımıyorum, bilmiyorum abi!

- Bizden biridir garanti. Valla sevindim. Oropuçocuğu benim için önüne gelene, o artık tükendi, Mayk Hammer'den baş-ka bir şey yazamaz", demiş. Eşoğlu eşek kendi ne yapmış? Yıllardır 'Server Bedii' imzasıyla 'Cingöz Recai'leri kim yazmış? Babam mı yazmış? Tencere dilim kara, seninki benden kara!

Ahhh!... ağzınıza mucuyum memleketin haline bak! doğru dürüst bir şey yazsan kitabını toptalar, sorgusuz sualsiz içeri-ye atarlar. Ne yapalım, şaşırdım kaldım. İyi kötü bir şey yapıyapacağın, çaresi yok benden, yoksaa kaç kalacaksın!

Bu Peyami Safa kadar baktan bir adam tanımadım; bulaşmadığı adam yok. Bir zamanlar Nâzım Hikmet'e takmıştı. Önü-ne gelen dergide adamın hakkında ileri geri yazılar yazdı. Onu çok zor duruma soktu. Ama Nâzım'ın kafası attı, Ayda Bir dergisinde uzun bir şiir yazdı. Öyle bir şi-ir ki adamı yerle bir etti; ah kafa şiiri ha-tırlamıyorum yahu...

- "Bir düşün oğlum,

bir düşün ey yetimiSafa,

bir düşün ki, sen defa

arılayabilesin:

Sen bu kavgada

bir nokta bile değil,

bir küçük, eğri virgül,

bir zavallivesilesin!...

Ey ihtisas mahkemeleri kaçığı

ve Despinis Koko'nun aftosu;

Ey marka malı kör

provokator,"

Bu kadını aklımda kalmış başını ortasına

- Tamam işte bu şiirdi yaşı Eflatun! biraz

kafayı zorlasam gerisini getirebilirim.

Asıl "Cingöz Recai"yi yabancı bir romandan nasıl arakladığını belirten bir bölüm vardı. Hah! hatırıma geldi. Söyle başlıyordu galiba.

- Bir düşün oğlum, bir düşün inkâr etme ki; gizli gece yolculuklarından kalmadır senin alın terin.

Sen her gece el ayak çekilince "Nurel Lîterer" in bir arşinlik duvarından aşarak ve parmaklarının ucuna basıp dolaşarak yapraklarında onun, apartırsın satırlarını birer, birer Cingöz'le beraber. Fakat her duvar bir karış değİldir. Her duvardan atlamayı kesmez senin gözün ve her fikrin açılmaz kapıları maymuncuğuyula Cingöz'ün!..."

Nasıl ama? herifi tam tamına ortaya koyuyor değİl mi? Haa! Eflatun şu yazdıklarını da sana vereyim de bir taraftan oku, bir taraftan da resimle, dedi. Dalmış gitmişim. Önümdeki resim kağıdına, Kemal Tahir'in F.M. İkinci adıyla, çeviri olarak yazmaya devam ettiğİ, 'GECE

HIRSIZI" romanı için desen çiziyordum. Birden bire Kemal abinin sesiyle irkildim. - Benim kafamı bozma ulan hergele! Daktilosuna takılı kağıda bakarak yazdıklarını yüksek sesle okuyordu. Kendimi tutamadım gülmeye başladım o kalın siyah çerçeveli bağ gözlüğünü alnıma doğru kaldırıp bana baktı: - Ne gülüyorsun ulan! Cümleyi böyle yüksek sesle okuyacağın ki, cümlede düşüklük var mı, fazla ya da eskik, kulağa hoş gelmeyen kelime var mı, yahut daha başka bir cümle kurarak daha derli toplu ve az kelime ile, anlaşılır yazılabilir mi, anlayabilesin. Yazmak için çok çaba sarfetmek gerekir. - Kemal ağbi, ben de öykü, roman yazmak istiyorum ama; yazarken ilk cümleyi kurarken çok seçici oluyorum o yüzden de bir giriş yapamıyorum. - O bende de var, belki başka yazarlarda da olabilir. Ama ben bunu hallettim! bir kere öyküye romana baştan başlayacağsın diye bir kaide yok. Ortadan, kıydan köşeden, hatta sondan başlayabilirsiniz!

- Peki abi ama, yazacağım öykü olsun, roman olsun, kıydan köşeden başlamak bence de olabilir ama, sonunu bilirim yazacağım yazının tadını nasıl alabilirim! Onu düşünüyorum!

ASLAN ÖZDEMİR

YEDİLİKLER

İÇİMİZDE

YILANIN DİLİNDE SIR KALMIŞ KÖTÜLÜK

GÖLGELER ŞAİBELİ NESNELER

YAŞAMI HATIRLATIR ZAMAN

İNSANIN İÇİNDE KALIR YILAN

UYUR GECEDE MASUM

GÜNDÜZ TOPLADIĞI KÖTÜLÜKLE

KOYUNKOYUNA İNSAN.

HATIRA

DAĞIN YAMACINDA BİR ÇOCUK

GEÇMİŞTEN BİR GÖRÜNTÜ OLUYOR

ANLAM VE KORKU YAN YANA

BAKIP DURUYOR

-BENİ BURADA MI BIRAKTIN!

DUYGULARINI HAFİFLETMELİ ARADA İNSAN

YİTİRMEDE İÇİNDEKİ ÇOCUĞU.

ZAMAN

BUGÜN GÜNLERDEN NE VAR

BOL YAPRAKLI BİR ZİYAFET

ÜSTÜNE DE BİR KAÇ YÖNDEN RÜZGAR

YAĞMUR ALMAZ MISINIZ YANINA,

HÜZÜNDEN İÇER MİSİNİZ?

TOPRAĞIN CANI SOĞUMADAN

SONBAHARA OTURMAZ MISINIZ?

(DEVAM EDECEK...)

Kürşad
Oğuz

Peki, neden ölmeyip de yaşıyoruz?

karşınızda **ALBERT CAMUS**

Dünya
1940'larda
"Camus"sel alanı
tartışıyordu. Bu
alandaki, "Felsefe
önce insanın
neden intihar
etmediğini ince-
lesin" gibi derin
talepler,
"başkaldırı" ve
"absürd"
(saçma)
kelimelerinin
yanyana gelme-
siyle oluşan yeni
bir insan türü
vardı. Ve tabii,
"Yabancı",
"Veba..." Bizim
bugün içeriğini
bile belirleyeme-
diğimiz "kamusal
alan"ı yıkıp
geçen bir alandı
Camus'nün
içinde yaşadığı.
Ölümünden 45
yıl sonra da bize
çok şey açıklaya-
bilir.

Kitap Arşivi

"Gerçekten ciddi bir tek felsefi mesele vardır: İhtiyaç. Yaşam, yaşamış olmanın verdiği sıkıntıya değil değilmişlik sorulmuş, felsefenin temel sorusu bu olmalı. Gerisi, dünyanın üç boyutlu olup olmadığı ya da aklın dokuz mu, on mu katmanının olduğu daha sonra gelir. Bunlar oyun, önce cevap vermek gerekir..."

Albert Camus, 1943'te yayımlanan "*Sisyphes Söyleni*"ne ("*Sisifos Söyleni*") olarak Türkçe'ye çevrildi) böyle başlıyordu. Gerçeğe ve mutlaka sağır bir dünyada yaşamaya değer mi? Herkesin tek başına düşünmesi gereken bu çözümleneye Cezaîr'deki fakirlik günlerinden, verem yüzünden felsefe eğitimi yarım bıraktıktan, Almanlar'a karşı Fransız direnişinde aktif rol aldıktan, "*Yabancı*," "*Vebe*" dedikten sonra geldi **Camus**. Ve başlıktaki soruya cevabını, 1960'ta, 47 yaşında, yayıncısının arabasında verdi.

SEFALETİN KOKUSU

7 Kasım 1913'te, Cezaîr'deki Mondovî'de doğan **Albert Camus**, çiftçi Lucie ve İspanyol kökenli, okuma yazması olmayan genç hizmetçi Catherine Sintes'in ikinci çocuğuydu. Baba Lucien aserlik yaptığı I. Dünya Savaşı'ndan dönemedi, cesedi Marne Savaşı'nda kaldı. Küçük **Albert**'in babasının tanyakçılığına ulaşamamıştı. Annesiyle Cezaîr'in başkentini Cezaîr'in infarı mahallelerinden Belcourt'a taşındılar. **Albert**'in hayatı tek şans, ilkokul öğretmenlerinden M. Germain'in eğitimini sürdürmek için ona kazandırdığı burs oldu. Bu bursla Cezaîr'deki Bugeaud Erkek Lisesi'ne giren müstakbel yazarımız, lise takımının kaleciliğini de yaptığı bir okulda, yeni bir destek buldu: Hocası Jean Grenier sayesinde felsefeyle tanıştıve "imkânları elverdiği ölçüde" onu bıraktı.

Şilpeshiz, 32 yaşındaki felsefe hocası olmadan da Camus yazacaktı, çünkü onun kendinden kurtaracak, özgürlüğüne kavuşturacak başka bir yol yoktu; lisenin birincive ikinci sınıfında, arkadaşlarından biriley gazete bile yayımlamıştı. Ancak onu yazdığı güttören koşullar gerçektentenzorluyordu. Önce Bugeaud Erkek Lisesi'nden bahsedelim.

Lise, şehri neredeyse ikiye bölen bir komunydaydı: Bir yanda Hükümet Meydanı'na kıyılıp, diğer yanda şehrin eski mahalleleri. Ortada lise Pellissier Kışlası... Yaz geldiğinde buraya ögle saatlerinde yakıcı bir güne vurdu, kışın sınısın bir rüzgâr çalkırdı. Camus hep iyibir öğrenci oldu, karırlı, çalıskan, hocalarının gururu... Lisenin etrafında ince ağaçları vardı ve buralarda Yahudiler, Fransızlar, Araplar kendi aralarında takıldı, Camus bunlara sadece kahrnamalarıyla katıldı; "Yabancı"daki Meursault, Raymond, Masson'la mesela... Pellissier Kışlası'ndan sonra kayalar döven deniz bebul varırdı arları vardı. Bu köşek edileve birkaç deniz kestane siacısına aitti.

Serlerin davul sesiyile başladığı lisede, hocasının teşviyile Camus yavaş yavaş ona felsefenin yolu açacak sınıfları geçmeye başladı. Öğrencisini çok seven Grenier, bir gün onun uzun yokuşundan indiçelenip evine gitmeye karar verdi. Başka bir öğrenciyile birlikte, Lyon sokları 93 numarada taksiden indiler. Yıkıldıköklük, tekkatlı, ç karatıcı, sokağa açılan balkonu olan bir evdi burası. **Albert** evdeydi. Başkaları davardı: Küçük vesessiz bir kadın, anne; daha baskın bir kadın, büyükanne; ve sefaletin ter ve sirke kokusu... Hoca evde pek de iyi karşılanmamıştı. Bu ağır atmosferde savaş madalyası sahibi babanın çerçevesi fotoğrafı dikkattekiyordu: "Onur cephesinde öldü." Felsefe hocası dilini yumuştuş sanki, ama öğrencisinin okuladönce çikolatasına sözalmayı ihmal etmedi. **Albert**, sınıftan döndü. Daha sonra Jean Grenier'e, ziyaret gününde kendisini "sandığından daha az fakir hissettiğini" söyleyecekti.

SIKILYOR MUSUN BİR YANCI ANNE?

1932'de liseyi bitiren Camus felsefe öğrenimine başladı. Aynı yıl bir öğrenci dergisinde ilk yazılarını yayımladı. Bu yıllarda, çik mahallelerde Fransız etinden başkabişey satmayan kasapamcasının yanındayayayırdı ve ev faküleye hiç de uzak değildi. Acault amcası bir beyefendi, Gabı teyzekasıyutan kişiydi ve bu ikisi ailenin bir buvıtarafıydı. Acault cama sayesinde **Albert**'in hayatı kolaylaştı. Anne Camus bunu anlıyordu. Zaten **Albert** de artık Belcourt'a seyrekleymiş, gelince de fazla kalmıyordu. "*Tersive Yüzü*" adlı kitabındaki şu diyalog, o günlerin anlatır gibi:

- Ee anne.
- İşte böyle.
- Sıkılıyor musun, çok fazla konuşmuyor muyum da?
- Sen hiçbir zaman çok konuşmadık...

Üniversitede profesörler, Jean Grenier'in ilk kez ortaya çıkardığı nadir kuştansöz ediyordu. Grenier, öğrencilerini yazmaya teşvik etmekteki felsefikonuşları öneriyordu. Genç Camus'değerlerinden çok başlanıyordu. Üstün zekâyıydı. Sanki bu özellikle onun için doğmuştu. Bu fenomenel hocalarıyla dimlikla, doğallıkla, dinginlikle ilde ediyordu. Bu fenomenel hocalarıyla dim-

cı oldu, üzerine düştüler, ilini yayıldı. Ama o en çok, 1932'de Gallimard'dan "Adalar" adlı bir kitap yayımlayan ustası Jean Grenier'e güveniyordu. Bu garipshehirde, ustave öğrencisi, sanki bir aşk ilişkisindeymiş gibi banyalıydı, çünkü edebiyat bir tarikattı. Camus de bu tarikatin "yaban cı" sı...

1934'te Simone Hie ile evlenen Camus eğitimine karışın ihtiyacıncıkarlamak için başkıküçük işlere yamkazorundaydı. 1935'te Komünist Parti'ye üye oldu ama Araplar'ın yanındaki pozisyonu 1936'da istifasına yol açtı. Aynı yıl, "Plotin ve Saint-Augustin'in Eserleri Çerçevesinde Helenizm ve Hristiyanlığın Başları" konulu teziyle yüksek lisans diplomasını alan Camus, okumaları Epictet, Pascal, Kierkegaard, Malraux, Montherland üzerine yoğunlaştırmıştı. Yine 1936'da kurduğu "Emek Tiyatrosu"yla Cezaîr'de turneye çıktılar. Üç arkadaşıyla yazdığı "*Revolte dans les Asturies*" daha sonrayasaklandı. Pekçokoyunda rol alan vepek çok eseritayroya uyarlayan Camus, özellikle Andre Malraux, Gorki ve Dostoyevski'den yaptığı Karamazov Kardeşler uyarlamalarıyla ilgilirdi.

Özel yaşamına gelince, Camus bir baştan çıkarcıydı. Göz kamaştırmıyordu. Yakaşık, yakıntenli, kibar, ince bir mizah duygusuna sahip ve çapkındı. Kadınlar tarafından seviliyordu çünkü onlara sahneyi vaadediyordu. Sık sık plajlarda görünürdü. Kızlarına direnemedi. Fakirlik onun için artı bir erdemden başka birşey değildi. Sonunda dağüstle Simone Hie'yi tavlayıp, yukarda da bahsettiğimiz gibi onunla evlenmişti.

Bütün bu elverişli ortama rağmen önünde, onun hayatında en çok istediği felsefe eğitimini sürdürememesine yol açan bir tehdit vardı: Verem. Camus, 1937'de felsefe doçentliği sınavına girmek istedi ama sağlık durumu nedeniyle reddedildi. Devlet, o dönemde tedavisi olmayan veremli bir aday kabul etmiyordu. Bunun acısını tüm hayatında çekekti Camus. Geleceği kapanmıştı. Küçük işlere girdi, otomobil ruhsatı müdürlüğünde çalışmaya başladı. Daha sonra öğrendi ki, sefi, yeri yazılarla birliğin içinde baskıydı. Bu ona, çalıskan bir yandanda kahrnamasının adı, "*Yabancı*"daki kahrnaması Meursault'nun bir harf ekisi olan "*Mutlu Ölüm*"ü yazma fırsatı verdi. Ancak kısa süre sonra Jean Grenier'e, bu işte kendini boğulmuş ve körleşmiş hissettiğini söyleyecekti.

KOMÜNİZM BAŞINA BELA

İspanyol çik Savaşığın ilerinde Pascal Pia'yla tanıştığında başka bir varoluş biçimi anıyordu Camus. Pia, Cezaîr'in Yankısı gazetesiyle kabete decek yeni bir gazete çıkarmak istiyordu. Adı Cumhuriyetçi olsa fakir olacaktı ve bir redaktöre ihtiyacıydı. Piağızimi bir adamdı, kim tarafından göndereilmişti? Gide, Malraux, Lazareff ve Gallimard'ları tanyordu, Paris'te dik katedere herkesle bağlantısı vardı. Ama bunun ötesinde, Cezaîr hakaında Camus'yü baştan çıkaracak devrimci fikirleri vardı. Bir toplumu kendi toprağında sonsuza dek vesayet altında tutmanın mümkün olmadığını, bir Arapın maaşının bir Avrupalıya eşit olması gerektiğini, keza bir Arap çocuğun okul hakkı, ailesinin sosyal hakları olması gerektiğini düşünüyordu. Pia, Camus'nun gazetecilikteki ilk adlarına rehberlik etti. Gazete de herkes her iş yapıyordu. Camus de büyük röportajlarda edebiyat eleştirilerinde kadar pek çok işe el attı. Bu gazetenin bir okul olduğuna söylemek mümkün. Bu iş ona somut yolu da göstermişti.

Camus'nün yazıları, Cezaîr'in konformist basınında kesip saklanıyordu. Bu, özellikle keşfeittiği ev vakadabelirindi:

Hodent Davası: Bir çiftlik işçisinin, zengine sahibinin onu suçladığı, hırsızlık davası damasus olduğunu kantladı.

El Okhy Davası: Devlet tarafından suikastle suçlanan bir Müslüman'ın masum olduğunu ispatladı.

Marinier Davası: Fransız forsaları için talimatına koşullarına başkaldırdı.

Cumhuriyetçi Cezaîr'de çalıskan "*Çağula*"nı yazmaya başladı, "*Yabancı*" ve "*Sisyphes Söyleni*" üzerinde düşündü.

Nüfus imetme tutumuna karşı çıkarak bir röportaj "*Kabî'de Araştırma*" da yayımladı. Bu röportajda, nüfus artışının birliğe alıştığını söylemek alçakça bir şey. Bu halkın bilizimle aynı şeylere ihtiyacı olmadığını söyle-

meşagâlikbirbirşey"diyordu Camus. Bu turya zıları neticesinde sansür gelmekte gecikmedi ve Camus Cezayir başından dışlandı. Komünist nüfuzunda olmakla suçlanan Camus Cezayir'de bir daha iş bulamayacaktı.

Pascal Pia, bu konudayardımların etkisiz kalmadığını, 1940 yılında ona Paris-Soir gazetesinde redaksiyon işi buldu. 1940'ta, Camus'nün metinleri epey ilerlemiş, taze olmuştu. "Defteler"de, hastalığı yüzünden askere de alınmayacağı öğrenip nasıl hayalkırklığı duyduğunu şöyle anlatıyor: "Burada ne yapıyor muydun? Bu tavrılar, güllükler neye yarıyor? Ben buradan değilm, başkabiyyerden de. Dünya arıtkalbinin n dayanamadığı belirsiz bir manzardan başka bir şey değil. Yabancı? Bu kelimenin ne anattığını kim bilebilir?" Ve biraz düşündükten sonra ekliyordu: "Yabancı, her şeyin banayabancı olduğunu itiraf etmek..." Bu duygularla Paris'e hareket eden Camus, giderken, artık tartışmaktan başka ilişkisi kalmadığı Simone'dan da ayrıldı. Bu aradasüreklişgarıcaıyör veöksürük krizlerinetutuluyordu.

Camus Cezayir'de 16 Mart 1940'ta ayrıldı, Paris'e gitti. Önce Montmartre'da sonra da Saint-Germain'de otele yerleşti. Akşamları yazmaya devam ediyordu. "Yabancı" 1940 Mayıs'nın başında hememen bitmişti. Yazadöğru, Alman Ordusu saldıraygeçtiğinde Paris-Soir'ekibiyle birlikte önce Bordeaux, Clermont-Ferrand'a, daha sonra da Lyon'a gitti. Bu arada Francine Faurle evlenen Camus'nün Paris-Soir'deyeni müzün sürmeyecekti, çünkü bu gazete Camus'nün nefret ettiği her şeyi temsil ediyordu. Sansonyenualiz ve bilgeriyetciherden gazetede "Paris'in bütün kalbi, civelek ve iğrenç ruhuvar"diyordu Camus. Sonunda Paris-Soir'dan ayrıldı.

SARTRE'LA İYİ İLİŞKİLER

Yine Pascal Pia'nın yardımlarıyla "Yabancı" 1942 Haziran'ında Gallimard tarafından yayımlandı (Bugün Fransa'da 10 milyon dolarla satılmakta). Almanlar kitabasöyleyecek bir şey bulamadı. Çünkü Camus hâlâ tanınıyordu ve bu onun şansuydı. Aynı yıl "Sisyphes'öyleni" de Gallimard'da çıktı ve bu iki kitapgençokurlan heyecanlandırdı. Camus'ye ünlü olmanın yolu açılmıştı. Ancak bir verem krizinden sonra doktoru ona dinlenmesini tavsiye etti. Temmuz 1942'de Camus'ler Chambon-sur-Lignon'a gitti. Tolstoy, Marc Aurele, Vigny okuyordu. Okul başladığında ise Francine Cezayir'e döndü. Camus "Veba"yı yazmaya devam etti. Bu kitapta savaşın ve karışılan ilkesindenayrılmasının acısı vardı. Her zaman Cezayir'e kavuşmayı ummaktaydı Camus. Ama 1942 Kasım'ında gelen bağımsızlık bu projeyi etkiletti. 1943 Ocak'ında Camus iki haftalığına Paris'e gitti. Marie Casares ve Sartre'la tanıştı. Sartre ondan "Huis Clos" ("Kapalı Oturum") adlı eserinin hakkıneuyarılmasını istedi. Bu, filozofların arkadaşışağıllarını dukları bir dönemi. "Bireserin ve bir insanın olağüstü uyumu" diyoruzaten Sartre, Camus'icin.

ERKETE YAZAR

Yasadışı bir gazete, daha önceki gazetesi olmadan önce Combat bir direniş hare-

ketiydi. Yine aynı isim, Pascal Pia 1943'te onu hem bu direniş hareketine hem de Gallimard 'Yaymevine' işe soktu. Camus, nihayetMercureOtel'i'nde "İnsan" bir dayayerleşti. İşçi kütü ve "Veba"ya gecede birkaç saatten fazla zaman ayırmıyordu. Bununla birlikte, kısa süre sonra, harekettarafından 1945sonundayayına sokulanCombat adlı gazetenin başına geçmeyi ihmal etmedi. Gazetenin tirajı 300 bindi ve yazarları arasındaSartre ve Marguerite Duras'nın arkadaşı Dionys Mascolo vardı. Hareketin öncülerinden Robert Antelme tutuklandığında, Mascolo ve Camus Saint-Benoit sokağında binanın üçüncükatına giderek direnişin dosyalarını bile yapmışlardı. Camus sokağınbaşında erketelik yapmış, Mascolo merdivenleritırmanmıştı.

Camus'nün Combat'ya 1943'te girdiği tahmin ediliyorsa ama gazete ne zaman yazmaya başladığı belledilgeç, çünkü makaleler imzaladığı diyada mahlaslayazılıyordu. Ama şu iki makalenin ona altıduydu kesin:

- Tepkiselizme karşı bir uyarı, çarpışmaeksikliği. - Bir trenin raydan çıkmasına misilleme olarak 26 kişinin Almanlar tarafından öldürülmesi tutanağı.

Bu arada Sartre'in oyunu "Kapalı Oturum," Camus'yleyalpın tekrarlarından sonra 1944Mayıs'ında sahneye kondu. Camus hem oyurcu hem de oyunu sahneye koyadı. Ama Sartre'dan son anda oyunun Vieux Colombier Tiyatrosu'nda sahnelenmesi için daha çok isim yapmış bir yönetmen istendi. Camus'nün "Malentendu"sinün genel provası ise 25 Haziran 1944'te, Maria Casares'nin başrolüyle yapıldı. Oyun, işbirlikçi basın tarafından yoğun eleştiriyemazur kaldı.

1944sonunda Camus, Vaneau sokağındaotur-maktaydı. Bir günpolisin kontrolüyle karşılaşırken Maria'ya Combat hakkında bir dosya verirken yakalanmaktan son anda kurtuldu.

24 Ağustos 1944'te Combat'nın gözürceadağıtılan ilk sayısyayılmadı. Bu dönemdeyayınlanan gazeteler arasındaCombat, savaşınayrım-larını gözünüdebulunduran ve şiddetitoptan reddeden tek gazeteydi.

BaşyazarAlbert Camus1944-45'te pek çokmücadeleye girişti, özelliklelesoykrım dramı ve Komünist Part'i'nin pozisyonu konusunda. Her olayda mesafesini korumaya çalıştı. Şunu da eklemek gerekir ki, bütün günlük gazetelerinde 8 Ağustos 1945'te Hiroşima'dan bahsederek gazeteydi: "Bircümlede kendimiziözetiyloruz: Mekanik medeniyet vahşetin son noktasına gelmiş bulunuyor."

Buna ek olarak, basını temizleyip istikrara kavuşturmak amacıyla girişimlerde de bulundu. Bir basın yasası tavsiye etti. İşte bir bölümü: "Hızlı bilgilendirilerek yerine doğru bilgilendirilmek, uygun bir yorumla her haberin ush nede ninive anlamını vurgulamak, eleştirilerek gazetecilikiyaratmak ve ne şekilde olursa olsun, politikanınahlıkününe geçmesini, busonuncusununda ahlaklıca dönüşmesinikabuletmek."

Bağımsızlıkta, Camus ve Sartre Combat için el ele çalıştı. Gazete bağımsızlıktan sonradenirimi öngörüyordu ve komünizm ve kapitalizm arasında bir üçüncü yolu öneriyordu. Ama Combat zamanla "basınların"ı kaybetti. Üçüncü yol, Sovyetler Birliği'ne karşı, "Amerika'nın"ı da reddet-i-lüyön oldu. Ö yıl bir Amerikaseyahati gerçek-

leşti. Camus 1947'deCombat'ı terketti. Aynıl yıl yayımlanan ve başkaldırı ve absürd (sacma) konuları etrafında dönen eser, Camus'nün Frankoculuk, komünizm, Cezayir dramı karşındardıdu pozisyondayan düşünölümledi. Büyük başarı kazanan "Veba" üç ayda 100 bin sattı

DÜNYANIN ÇÖKMESİNİ ÖLÜMLE...

Bu tarihten sonra Camus'nün toplumsal ve siyasal meselelere ilgisiz artarak sardı. 1949'da Yunanistan'da ölüme mahkum edilen komünistler için bir bildiriy imzaattı. GüneyAmerika'ya gitti. 1951'de hem gerçeküstücülerin hem de varoluşçuların şimşeklerini çeken "Başkalıdırınnsan"ı yayımladı. Önce gerçeküstücüler: Andre Breton, Camus'nün kitapta Laureamont ve Rimbaud hakkında söylediklerini kızmıştı. Varoluşçulara gelince; Sartre'in yönettiği Les Temps Modernes dergisinde onu yenderyene vurdular. Ertesi yıl, Camus ve Sartre arasındaki kesin kopuş yaşandı.

Camus büyük bir acıyla Cezayir'in durumunu takip ediyordu. L'Express'te pek çok yazı yazılabu dramı içindeyasadığını gösterdi. Ama boşunaydı.

1952'de Frankoco İspanya'yı bünyesine alan UNESCO'da temsil etti. 1953 Haziran'ındaDoğu Berlin'deki ayaklanmalar sırasında öldürülen işçiler için bildiriy bulundu. 1955'te Yunanistan'agittiveCezayir dramınıde getirmeyekoyuldu. 1956'da bu kez Cezayir'e gitti ve farklı Müslüman gruplara ateşkesçarışırında bulundu. Nafleidi. 1956'da Sovyetler'in Macarayaklanmacılaraygıladığı baskını eleştiridi 1956'dayayımlananve 50'terin solcu entelektüellerini hedefalen "Düşüş," 1957'de yayımlandı ve hikâyelerden oluşan "Sürgün ve Kralık," daha sonra gelen "Ölüm Cezası Üzerine Düşünceler" Camus'nün sırası pozisyonunu yansıtmakla kalmadı, ona 1957 Ekim'inde No bel Edebiyat Ödülü'nü de getirdi. "Eserleriy günümüz sorunlarını insanların dikkatine ciddi biçimde sunduğu için" Nobel kazanan Camus, bu ödüllü olan dokuzuncu Fransız olmuştu. 1957'de Nobel için yaptığı konuşmada şöyle diyor: "Şüphesiz her kuşak, dünyayı yeniden yaratacağına inanır. Benim kuşağım bunu yapamayacağını biliyordu. Camus görevi belki de daha büyüktü. Çökmesini engellemeye çalışıyordu."

Üç yıl sonra, 4 Ocak 1960'ta tabirhatfı kazandı öldü Albert Camus. Paris'e trenle giteyiplan-larken Michel Gallimard arabasına binmesini teklif etmişti. Sessiz yakınlarda, belirlenemeyen bir sebepten dolayı şoför aracını kontrolünü kaybettti. Camus orackta öldü. Arabada "İlk Adam"ın tamamlanmış eylemleri vardı. Camus'nün bir cebinde ise kullandığı tren bileti.

TÜRKÇE'DEKİ KİTAPLARI

Amerika Günlükleri (Ötek) - Büyüyen Taş (Büyülüdağ) - Caligula (Berlin) - Defteler 1 - 2 - 3 (İthaki) - Doğrular (Yaba) - Düşün ve Bir Alın Dosta Mektuplar (Can) - Düşüş (Can) - İlk Adam (Can) - Mutlu Ölümler (Can) - Sisifos'öyleni (Can) - Sürgün ve Kralık (Varlık - Can) - Tersive (Can) - Yabancı (Can) - Yaz (Can) - Yokculuk Günlükleri (Can)

nafer@leman.com.tr

35

Cezmi Ersöz

Bütün İşaretler Oralarda Saklıydı

Biliyorum, hayatımı eskimiş ve solgun buluyordun...

Her şey aynı, diyordun... Annem, babam, bu yorgun ev, bu kederli yollar, benden bir an bile ayrılmak istemeyen sen, her şey aynı ve bu hep böyle sürecekti, hiç bitmeyecektim gibi, diyordun...

Evlerde kalamadığın, her şeyin üstüne üstüne geldiği günlerdi... Ve yağmur o günlerde hayatımı mühürlencesine yağırdı sanki. Terkedilmiş yollardan yürür, hüznü mahallemin sonundaki sanki kapalıymış gibi duran o çay ocağına giderdik seninle... Bizi görünce yüzü garip bir sevinçle aydınlanan o yoksul garson çocuğun getirdiği çaylara bile umutsuzlukla bakar, gitmeliyim buralardan, başka yerlere gitmeli, başka şeyler yaşamalım, derdin...

Çay ocağının kırık penceresinde boynunu gezdirirdin ve burada intihar duygusu bile anlamını yitirmiş, ruhsuz kalmış, derdin... İhtarımı bile o yaşamayı umduğun yeni yerlerde, değişik ve farklı insanların arasında denemek istiyordun... Hep bulundüğün yerlerden uzakta, marjinal, farklı ve uç olan şeyler yaşamak istiyordun...

Sadece bizim varlığımızdan mutuluk duyan ve başka hiçbir beklentisi olmayan, belki yarı veya birkaç saat sonra işsiz kalacak o garson çocuğun umutla tazelediği o çaylardaki gizemi bile

görmezden gelip, gözlerin o kırık pencereden görünen uzaklara takılı, buralardan gitmeliyim, artık başka şeyler yaşamalım, yeni ve değişik şeyler, derdin... Neye üzülüyordum biliyor musun en çok; bütün bu sözleri seni deliller gibi seven beni incittiğinin farkına bile varmadan, böyle sen aklına geldiği gibi söylemeye üzüliyordum. Sanki ben yoktum yanında. Sanki oraya bir başına gelmiştin. Kendinleymişsin, benim yanında olmam, olmamam sanki hiç önemli değilmiş gibi konuşmana içerliyordum...

Ve işin en acısı ben ne zaman sana bir şeyler söylemeyi denesem artık orada olmamandı... Beni anlamamı, duymamı istediğim yerde artık hiç olmayordun sen. Ben ne zaman konuşmaya başlasam aklın hep bir başka yerde oluyordu. Ben ne zaman sana nüfuz etmeye çalışsam sende bana pampaşa bir ruh, darmağadın bir yüz kalıyordu... Ben senin pampaşa ruhunu toplamaya, o darmağadın olmuştun yüzünü yeniden bütünleştirmeye çalışırken, sen yine ben orada konuşmuş gibi konuşmanı sürdürürdün: "Aşkın ömrü üç yıldır. Birinci yıl birlikte eşyalar alırsın, ikinci yıl eşyalarını yeni değiştirirler, üçüncü yıl eşyalar paylaşılır. Çünkü aşk bitmiştir..." Ben konuşan sana değil, ruhunun en karanlık, en izbe yerine gizlediğin kaderine, o izbe, o karanlık yerde, ömrünün en gerçek, ama seni hep derinden korkutan sırlarına nüfuz etmeye çalışırken, sen aşkı yıllara ve eşyalara böler, seni derinden korkutan sırlarına bana bırakıp, hep uzaklara gitmek isterdin... Kendinle, sırlarınla, hayatının gizemiyle olan ilişkilerini yitirdiğin için başkalarının bilgileri, öngörükleri ve yaşam tarzlarıyla bakıyordun hayata...

"Sahi biz seninle ne yapıyoruz?... Ne zamana kadar sürecektir bu ilişki? Sen benden bıkmadın mı?... Oyadığımız bu oyun hiç bitmeyecek mi?... Aradığımız gizem burada değil, buradan çok farklı yerlerde..."

Hayatımı mühürlleyen yağmur o kırık pencereden içeri, üzerimize doğru savrulurken, doğanın bu yaban sesinde sözlerinin tam olarak anlaşılacağına umarak, işte kendi kendine bunları fısıldardın... Sanki yanında ben yokmuşum gibi söyledin bunları... Benim senin için olmakla olmamak arası bu varlığını sana derin bir ıssızlığı ve yokuşlu hatırlatıyordu artık... Bende kendi bitişini, hiç hak etmediğin sonunu görüyordun... Ben seni koşulsuz sevmekle gidebileceğin o yerleri, o ıskı ve mutlu iklimleri, eskisinden ve şimdiye kadar olanlardan çok farklı şekillerde sevebilme ihtimalin olacak insanların sevgisini senden çalıyordum...

Senin için her şey bulduğumuz yerde olmaydı. Senin için her umut, her sevinç bu camı kırık çay ocağının dışındaydı. Senin için yeni olan ne varsa, bu yağmurlu mühürlendiği hayatımızın hemen biraz yakındıydı... Senin için yaşamak;

külmüşüdüğü annenin, önemsemediğini babanın, o büyüdüğün, ama bir an önce terkediği gitmiş solgun evlerin, seni hep bğcan, ama yıllarca yürüyüp geçtiğin kederli sokakların dışındaydı...

Ne olur bırak beni, derdin böyle anları... "Bırak beni, bizim dışımızda başka hayatlar var, başka renkler, başka hazlar, başka umutlar var... Hepsin görmek, hepsini tek tek yaşamak istiyordum. Ne olur bırak beni, hayata ve başka kimselere gecikmek istemiyordum. Ne olur hiç bekleme, bir süre zaman tanı, yaşayabileceğim varsarsa bir an önce yaşamak istiyordum. Görüyordum, önümden geçiyorlar... Onları tutamıyordum, belimden kayıp gidiyorlar... Ne olur bırak beni, bu hızla geçip gidiyor, ben o hayata yetişemiyordum..."

Sonra, nasıl istiyorsan öyle yap, derdin... Gereye gitmek istiyorsan oraya git, derdin... Sen gecenin bir vakti çekip giderdin. Gecenin karanlığında bastığın her yer kurtulmak istediğin o kaderim olurdu. Kurtulmak için gittiğin her yer kaybolmuş ömrün olurdu. Ardında, dönüp bakarsan bile bakmadığın hayatımı ve o çay ocağının kırık penceresi kalırdı... Ardında, o kırık penceredeki kimsesiz kanın kalırdı... Ardında, yaşamaktan korktuğun için hep ertlediğin aşkın kalırdı...

Bense beni bıraktığın yerde kalır ve kırık pencerenin ardındaki uzaklıkta seni bek ederdim... Gittiğin yerlerde seni sana hatırlatan kimseler olmazdı. Gittiğin yerler hep yeni yerler, gördüklerin hep yeni insanlardı. Hiçbir yer, hiçbir insan sana nerede gizlendiğini, sana nerede kaybolduğunu sormazdı... En çok bu yüzden onları daha heyecanlı bulurdun... Gittiğin o yerlerde, konuştuğun o yeni insanlarda yalnızca gerçek hep aynı anlamı taşırdı. Oralarda, o insanlarla, senin aslında kim olduğun ve neyi sakladığını değil, sadece yeni ve farklı olma umudunu yaşamam ömürliydi... Gittiğin yerlerde insanlar sen gibi ömürlerini umudunu kesmiş, bu yüzden aralarına katılan her yeni insanda bu umutsuzluğu unutturacak yeni bir vaat bekliyor olurlardı...

Onlara geldiğin yerleri hiç anlamazdın. Onlara annenden, babandan, o solgun evlerden, o kederli sokaklardan hiç bahsetmezdin... Onlara seni senden daha iyi tanıdığın için artık varlığını yokuşlu bir olan benden hiç bahsetmezdin... Onlara sevmeye yeteneğini kaybettiğinden değil, yeni ve farklı olanı özlediğinden bahsetmezdin... Onlara hiçbir aşkı sonuna kadar yaşamadığından, aşkın sonunda karşına çıkacak olanlardan korktuğun için her ilişkiyi yarım bıraktığından değil, aslında aşkın üç yıl sürdüğünden bahsetmezdin...

Onlara aşkın o kaçınılmaz yazgısını sonuna dek yaşamaktan korktuğuna değil, herkes gibi senin de yeni ve farklı duygulara, hiç yaşanma-

miş illere özlüm duyduğunu anlatırdın... Onlara marjinal, farklı ve uç şeyler yaşamaya ne denli hazır olduğunı söylerdin... Söylediklerin sayesinde onlar kendilerini yenive farklı bir insan gibi hissederdiler. Bu duyguyu onlara ne kadar çok verisen seni o kadar çok sevmiş gibi davranırlardı... Onlarseni ne kadar çok sevmiş gibi davranırlarsa, sen o kadar çok kendini unutmış gibi olurdu. Sen kendin ne kadar çok unuttuğunı sanarsan, seni gerçektensevenlerden esirgediğin sevgi ve şefkati onlara o kadar çok veremeyişti çabındın...

Annenen, babandan, büyüdüğün o solgun evlerden, yıllarca yürüdüğünü kederli sokaklardan esirgediğin o sevgive şefkati seni hiç tanımayan ve hiçbir zaman tanımayacak olan insanlara verdiğini hissedirdin...

O kırık pencerenin ardında seyrederdim seni... Seni hiç tanımayan ve belki de hiç tanımayacak olan insanlara hayayrım gözetmedensanırdın. Senin için tehlikesizdi o insanlar. Senin yabancındı... Kolayca kaynaştığını sanırdın onlarla. Aralarından hiçbirini senin ne denli kaybolduğunu, senin aslındanenden ne denli uzakta olduğunu bilmiyorlardı. Belki de hiç bilemeyeceklerdi. Zekiveşakacıinsanlardı. Sanakendini hiç olmadığını kadar iyi hissettiriyorlardı... Aralarındanhiçbirisana gerçekanlamdanüfuzetmeye çalışıyor, seni bu dünyadaki her şeyden ayırıp dikkatlice bakıyor, sanadikkatlicebakmadıkları içinsenisinasında bu dünyada nereye aitolduğunu bilmiyorlardı...

Hiçbirisenin parçalarını seninbile bilmediğin uzaklıklardan tektek toplayıp sana getirmiyor, getirmedigi ve sana seni göstermediği, senin sen olman için ödemem gereken bedelleri ve acıları sana hatırlatmadığı için, onları benden yeni, benden farklı, bendendahaçekicive özel buluyordun... Aslında biliyordun, ama bilmeliğin geliyordu... Onların sana göre benden yeni, farklı, bendendahaçekiciveözel olmaları seni gerçekte hiç tanınamalarıvekimolduğunu bilmemelerinden kaynaklanıyordu...

Sonrayenegeri dönerdin. Küçümsediğin anene, önemsemediğin babana, büyüdüğün o solgunvelevre, yıllarcayürüdüğün o kederli sokaklara dönerdin. Eskisinden daha yorgun ve eskisinden daha parampaça dönerdin... O seni seyrettiğim kırık pencereden tekrar içeri girer, bitkinivesarhoş bir haldegeridönerdin... Bitkinliğinivesarhoşluğunkıçığındendeğişik, kendine bir kez daha geçtiğinden, kendini bir kez daha hiç tanımadığın insanların karanlığına umutsuzca savurduğundan olurdu... Bitkinliğin vesarhoşluğun kendiniyen hep yanlış yerlerde aramandan olurdu... Kendi kayboluşunu başkalarının kayboluşu yerdaradığın için daha da büyüyen alnızlığından olurdu o büyükipşmanlığı... Ama bu defa kendinle dertleşir gibi değil, beni hissederek, benim varlığıma dokunarak konuşurdun: "Bu benim hayatım değil, ne olur, tut beni. İçimden sanki çok büyük bir parçam kopupgitti gibidi. Ne olur bana eskisinden daha büyük bir aşkla bak. Ne olur tut beni... Ne olur, beni bana hatırlat..."

İşte böylelerdin. Başını kucağımayaslar, seni seyrettiğim kırık pencereye gözünü dikip sana hem çoktanrı gelen, hem de bir o kadar uzakta olan ömrüne bakar, ne olurtut beni, beni hiç kimseye, beni başkalarına bırakma, derdin...

Sonra gülerce sokakları, gülerce yolları, zekicekonu insanvar, yaşanacak önce ilişki, gidilecek önce yervar, diyen sen, gülerce o kırık

pencereden bakıp, hiçbirere hiçbir şey yok, boşunaonca insan, boşunaonca yer, derdin... Yeni ve farklı bulmak için gittiğin o yerlerden, yaşamaktansıkıldığın herşeye çaresiz ve acıklı bir umutla geridönerdin...

Ve döndüğün yerde küçümsediğin anneni, önemsemediğin babanı, sıkıldığın o solgunvelevre, yürürken boğulduğun kederli sokaklarını bulurdun... Döndüğün yerde ömrünün, ruhunun kaybolmuş parçalarını aramaktan hiç vazgeçmeyen, ve en çok bu yüzden senin için varlığıyla yokluğu bir olan beni bulurdun... Döndüğün yerde sana hep çekilmez gelen annenlebabanın konuşuluz beraberliğini bulurdun... Aşk anlank onlarınyaşadığı, bu aşk anlank onları öldürüyor, dediğin annenle babanın evine yaralarını sararak için dönerdin... babanın göz yaşlarıyla aydınlanan o eski aynada, annenegöğsünühemen altındaki bezeyi gösterirdin hiç çekinmeden... Gazetenin bulmacalarınıçözmetkenve televizyonda at yarışları izlemekten başka hiçbir şey yapmadığını söylediğin o baban, yıpranmış biralbümedeki eksik ve kanayan çocuk gülümseyişlerini koptukları yerden birleştirmeye çalışırdı...

Yüzleşmekten korktuğun ömrünün bedelini ödemekten çekindiğin bir gizemle değiştirmek istiyordun... Sadakati ve iki insanın birbirlerine ömürlerini bağışlamalarını aptalca yevanlış bulurdun... Ama sen ne zaman kaçayettiklerini bulmak için geri dönsen, o aptalve yanlış bulduğun sadakatiyaşayan annenle baban, senin o parçalarını ömrünün bileğine kendilerinden bilirlerdi...

Oysa sen yüzleşmekten korktuğun ömrünü neolduğunubilmediğin bir hayatladegıştirmek istiyordun... Ve bu hayata, marjinal, diyardın, farklı ve gizemli olan, diyardın... Ama aradığın o farklı hayat, özlediğin o gizem gittiğinyerlerde değil, aslında küçümsediğin bir kenarda bıraktığın bu hayattaydı... Sen onca yoldan yorgunve bitkinigeridöndüğündeyine bıraktığın gibibulduğun aile ocağındaydı... Aslında, uzaklarda aradığın gizem, öksürdüğün için sana titreklileriyle ıhlamur kaynatan annenin sevgisinde saklıydı. Aslında o gizem, senisenyanpanherşeyi küçümsediğitiğin uzaklardan hastadöndüğünde, yollara düşüp senin için nöbetçi zahanearayan babanın gözlerindeki şefkat dolundedişede gizliydi...

Biran önce kurtulmakistediğin ve kederli sokaklarda seni arayıp duran, o hastalıklı, o bir türlü bitmediği için tuhaf bulduğun aşkımda saklıydı aradığın gizem...

Marjinal, farklı ve uç olan, sen senden çok sevenleri, yaşamak istediklerini engellemekte suçlayıp gittiğin yerlerde karşılaştığın ve seni hiç tanımayan ve tanımayacak olanlarla karşılaşmaları değil; marjinal, farklı ve uç bildiğinyerdennasıldönersendön, senihier halinle sevmeve hazırolan annendi, babandı; büyüdüğün o solgun ev o kederli sokaklardı... Çünkü senisen yapanbütün işaretlerburalardasaklıydı...

Marjinal, farklı ve uç olan, sen beni sevmekten bıkmadın mı, oynadığımız bu sevgi oyunu hiç bitmeyecek mi, aslında aşk küçül sürer, diyerek gittiğin her yerden dönüşünü sabırla bekleyen, seni bütün parçalanmışlığına sevir ve hep sana kanayan bu kalbimdi...

Marjinal, farklı ve uç olan, ister yanımda ol, istersen yanımıdayken bile ne kadarkaybolmuş ol, bu hayattaki her şeyden çok iyi biliyor olmamdı...

Yeni
*Bol dumanlı,
hususisi kokulu
gazete*
temilendi

**KACAK
DENEME**

Hasine Şen

Analar ve kızlar

Farklı ortamlarda ve bağlamlarda karşılaştığımız "İssiz bir adaya gönderilmeniz yanınıza alacağınız kitap ne olurdu?" sorusu ünlü yazar **Alice Walker**'a yönlendirildiğinde kendisi hiç tereddüt etmeden Zora Neale Hurston'un *Their Eyes Were Watching God* (1937) başlıklı romanını seçer. Yaptığı seçimi ise Hurston'ı "edebi annesi" olarak görmesiyle açıklar. **Emily Dickinson** da "*Benim hiçbir zaman annem olmadı,*" derken, şüphesiz, gerçek bir anne yokluğundan çok, kendisine edebiyat alanında örnek oluşturacak güçlü bir kadın-şair topluluğundan olmayışından yakınmaktadır. "*Şu anda kadınlar hakkında bildiğimiz, veya bildiğimizi sandığımız her şey, erkekler tarafından söylenmiştir.*" Bu sözler **Dickinson**'ın ölümünden yirmi yıl sonra, 1916 yılında Amerika'da zamanının önde gelen bir edebiyat dergisinde yer alıyor. Onları yazan ise kadının kendi sesini duyuramamasına isyan eden, gelecek kuşakların da edebî anlamda annesiz bırakılmasına kayıtsız kalamayan başka bir kadın şairdir, **Helen Hoyt**. Tarihsel süreçte baktığımızda oğulların babalarından hep güç ve iktidar rollerini devraldığını, kızların ise analarından toplum kurumlarının dayattığı edilgenlik rolünü öğrendiğini görüyoruz. Hoyt'un sözleri, aile ve kültür yapılarının, onlarla birlikte de kadına atfedilen davranış ve düşünce kalıplarının değiştiğinin altını çizerken, anne-kız ilişkisinde yeni bir modelin oluştuğunu da sezdirmektedir.

Dönemin şair kadınlarını incelediğimizde ortak bir nokta ortaya çıkıyor: kadına biçilen geleneksel rolleri aşip yeni bir kimlik oluşturma mücadelelerinde onlara destek olan başka kadın figürleri olmuştur hep - anne, kız kardeş veya başka bir kadın.

Marianne Moore (1887-1972), örneğin, hayatı boyunca annesiyle yaşar. İşlerinin kötü gitmesi sonucunda ruhsal bunalım yaşayan baba John Milton Moore, karısı ve iki çocuğunu terk eder, anne ise baba evine döner. Baka rolünü dede üstlenir fakat genç kızın ruhu-

luğu anne üzerinde özgürleştirici etki yaratır.

Dönemin başka bir kadın şairi, **Edna St. Vincent Millay** (1892-1950) de, erkek egemenliğine dayanan geleneksel aile anlayışından farklı bir ortamda yetişir. Şairin annesi kocasını sık sık kumar borçlarından dolayı evden kovacak kadar kendine güvenen, güçlü bir kadındır. Böylece erkeğin üstün, kadının ise ikincil olduğunu destekleyen hiyerarşik yapı çözülmüştür ve anne ile üç kızı için daha özgür bir ortam oluşmuştur. Annesinin teşviki ile Edna on dokuz yaşındayken bir şiir yarışmasına katılır ve ün kazanır.

Gladys ve Dorothea Cromwel (1885-1919) kardeşler ise genelde anne veya ablada aranan desteği bir birinde bulurlar. Yazma konusunda daha yetenekli olan Gladys şiirlerini yayınlamaya başlayınca aile panik yaşar. Daha önce anne ve baba kızlarının yazma heveslerini gayet masum bir uğraş, piyano çalmak veya dans etmek gibi sıradan bir eğlence olarak görmüş ve hiçbir tedirginlik duymamıştır. Ancak Gladys yazdıklarını yayınlamaya başladığında, ki bu erkeklerle mahsus bir davranıştır, masum uğraşı ciddi bir tehlike olarak nitelendirilmiştir. İkiz kız kardeşlerin anne ve babasını er-

ken yaşta kaybetmesi duyarlı ruhlarını derinden etkilemiştir şüphesiz, fakat sadece erkekler için meşru bir alan olarak kabul edilen edebiyat dünyasına girişlerine mani olan ciddi bir baskıdan da kurtulmuştur genç şairler. New York'un en zengin semtlerinde, huzurun ve sessizliğin hakim olduğu bir ortamda, iki kız kardeş birbirlerinin yaratma arzularını dürtüklemiş ve desteklemiş. Ta ki Amerika 1917'de savaşa katılana kadar. Kızıl Haç'ın gönüllü hemşiresi olan Gladys ve Dorothea Cromwel kendilerini bir anda sakin, huzur dolu bir cennetten şiddet dolu bir alanda bulur. Kendi evlerinin sınırlarını aşma cesareti göstermiştir genç kadınlar, fakat dışarıda egemen olan erkek düzeniyle baş edemeyip trajik bir son ile noktalanmıştır özgürlük arayışları. Savaş alanında gördükleri vahşete dayanamayıp intihar eder iki kız kardeş.

Dönemin birçok diğer kadın şairin de hayatı intiharla biter. **Sara Teasdale** (1884-1933) de ikiz kız kardeşlerin kaderini paylaşmıştır. Sara'nın annesiyle daha mesafeli bir ilişkisi olur. "*Annem, kendisi bir süper kadındır, beni deli ediyor,*" der şair bir dostuna yazdığı bir mektupta. "*Ne kadar bencil ve kıskanç olduğunu anlatamam sana... Kendime sürekli şunu tekrarlıyorum: Onun gibi olmamalınsın! Onun gibi olmamalınsın. Yetmiş dört yaşında ama tek parmağında bile benim tüm vücudumun sahip olduğu gücten daha fazla gücü var...*" ¹ Anne - kız arasındaki bu uçurumun nedeni annenin en çetin bir özveriyle patriarkal düzene sadık kalmaya çalışmasıdır. Düzenin kendisine attığı tüm özelliklere inanıp onları özümseyen anne kızına da aynı bilinci aşılamaya çalışır. O kadar koruyucu, o kadar denetleyicidir ki, Sara otuz yaşına kadar annesine haber vermeden ve onayını almadan neredeyse adım bile atmamıştır. Sara'nın babasıyla ilişkisi daha sıcaktır. Bir şiirinde ondan "*ilk aşım*" diye söz eder, çocukluğunu anlatan başka bir şiirinde ise genelde güven imgesi olarak kullanılan anne kucağını yerini babanın kucağına bırakır. Babasına hayranlık

duyan genç kız kendisini evine, eşine ve çocuklarına adayan annesinin hayat tarzından neredeyse tiksinti duyar. Tüm özverisine karşı annesinin sürekli mutsuz olmasının nedeni ise Sara'ya göre erkek egemen toplumun kadın üzerindeki baskıcı ve kısıtlayıcı etkisinden çok annesinin kendi yetersizliğidir.

Patriarkal imgeye bu denli bağlı olması sanatçı kimliğinde de tutarsızlıklar yaratır. Bu imgeye sevgi ve saygı duyarak yetiştigi için kadına biçilen geleneksel rolleri benimsemekte güçlük çekmez. Hanım hanımcık giyinip genç bir hanım efendiye yakışır bir şekilde davranmak, uygun bir koca adayı bulmak, onunla evlenip hayatını onun koruması ve denetimi altında geçirmek gibi düşünceler kendisinde isyandan çok heyecan yaratmaktadır. Düzene karşı hiçbir sorgulayıcı tavır olmadığından kendisi de egemen görüşün onayladığı bir kadın modeline dönmüştür. Son derece duygusaldır, hassas ve kırılgandır, kolayca incitilebilen bir kadındır. Bu nedenle sık sık ruhsal ve duygusal sorunlar yaşar ve dönemin modasına uyarak hayatının önemli bir kısmını psikoterapilere ayırır. Doktorlar Sara'ya daha da yakın bir hayat önerir sürekli, böylece iç enerjisini dizginleyebilecektir ve kendisine yakıştırılan modelin dışına çıkmayacaktır. Sürekli iç enerjisini bastırma zorunluluğundan olacak ki Sara hep Sappho ve Yunan tanrıçaları gibi canlı, hayat dolu, şehvetli kadınlara hayranlık duymuştur. Hayatı boyunca da böyle kadınlarla arkadaşlık etmiş.

Angelina Weld Grimske'nin (1880-1958) öyküsü ise, hem siyah hem de kadın olmanın yanı sıra, gerçek bir anne figürünün eksikliğinin getirdiği sorunları da yansıtır. Boston'da doğan Angelina, Harvard diploması alan ilk siyahlardan biri olan Archibald Grimske ve beyaz bir annenin (Sarah Stanley) kızıdır. Sarah Stanley babasının onaylamadığı bir evlilik yapar fakat yaptığı "hatanın" sonuçlarına katlanamayıp iki yaşındaki kızı Angelina ile baba evine döner. Burada da beyaz bir toplumda siyah bir çocuk annesi olmanın getirdiği zorluklara dayanamayıp kocasına bir mektup yazar:

Sevgili Archie,

Angelina benden çok sana benziyor, sen ona benden çok daha iyi bakabilirsin. Ben birçok konuda gerektiğinden daha katı oldum, bazı konularda ise yetersiz kaldım. Ama şu anda hem fiziksel hem ruhsal anlamda ona bakamayacak kadar kötüyüm. Onun kendi ırkından birisinin verebileceği sevgiye ve anlayışa ihtiyacı var, babasının bu duyguları hâlâ beslediğinden hiç şüphelenmiyorum. Benim

kendi ailem, doğruyu yapmak için elinden gelen tüm çabaları harcamalarına rağmen, onu iyi ve mutlu bir kişi yapacak sevgiyi ona veremiyor, vermeleri de zaten imkânsız... Ne kadar da uğraşsam onun benimle mutlu olması imkânsız, çünkü diğer insanların farklı bir ırktan ve farklı bir renkte olmasıyla ilgili düşüncelerini anlayabilecek yaşa geliyor. Planım onu sana göndermek... Bu mektup sana kendisinden birkaç saat önce ulaşacak.²

Annesine duyduğu öfke Angelina Grimske'nin Rachel oyununda su yüzüne çıkar. Aldığı yoğun tepkiler onunla ilgili açıklama yapmasına neden olur:

Amacım narin, duygusal, hayalperest, idealist bir kız, en derin içgüdüsel çocuk sevgisi olan ve gelecekte anne olma arzusu ile yaşayan bir genç kız ırkçılığa karşı nasıl tepki verir sorusuna cevap vermektir. Kadınların çoğu, her yerde, uyanmaya başlamalarına rağmen, toplumun hâlâ en tutucu öğelerini oluşturuyor. Bu yüzden yeniliklere karşılar. Bu nedenle bu ülkenin beyaz kadınları siyah ırkın önünde duran en kötü düşmandır. Zırlarında daha ince bir yer bulabilirsem, birazcık da olsa kalplerine ulaşabilirsem, o zaman belki aktif veya pasif düşman olmak yerine bizim dostumuz bile olabilirler. Zırlarında böyle bir zayıf nokta var mı, varsa nedir bu zayıf nokta? Kanaatimce var, o da - annelik. Eğer tüm kadınları kız kardeş yapabilecek bir güç var ise, bu güç anneliktir.³

Grimske'nin amacı beyaz kadınların annelik duygularını uyandırmaktır. Ancak bu durumda beyaz kadınlar siyahlara karşı işlenen suçları görecektir, hissedecek ve anlayabileceklerdir. Şairin bu düşünceleri annesine karşı bir suçlama niteliği de taşır. Annesi, toplumun benimsediği nefret ve ayrımcılık düşüncelerine yenik düşerek, annelik duygularına ve içgüdülerine ihanet etmiştir. Angelina Grimske, Rachel başlıklı oyununun kahramanı gibi, hiç evlenmemeye ve anne olmama kararı alır ve bu kararını uygular. Annesinin ölümünden sonra ise ona olan duygularını şu sözlerle özetler: "Sadece ara sıra anne hasreti duyuyorum. Bir annemin olmamasına alıştım sanki."

-Devam edecek-

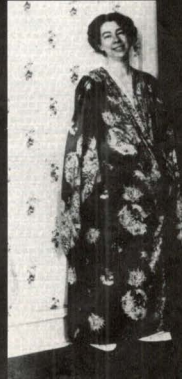
¹ William Drake, *Sara Teasdale: Woman and Poet*. San Francisco: Harper, 1979, s. 71

² William Drake, *The First Wave Women Poets in America 1915-1945*. New York: Macmillan Publishing Company, 1987, s. 20

³ A. P. 5, 22

Marianne Moore ve Annesi

Sara Teasdale

Trenler nereye gider?

Ayfer Tunç'un "Kapak Kızı"romanı, yeniden yayımlandı. Ancak 1992 tarihli ilk basımile yeni basımlar arasında önemli farklar var. Genç yaşta yazılmış bir ilk romanı aksaklıklar barındırıyor düşüncesineyle "**Kapak Kızı**"nın ciddi bir mihdalenin gereğince karavere **Ayfer Tunç**, kitabın beldelede geçirmiş, öncelikle fazla kalınlardan ortadan kaldırmış ama anlamlı biçimlerine yönelik düşüncelerinde de ciddi değişimler olmasına rağmen romanın genel yapısını mihdalenin, kurguyu ve anlatım tarzını korumuş. Böylelikle keleskinin hatırlatları yeni bir romanlığın ortaya

"*Kapak Kızı*"nın ilk halini okumuş ve sevmiş birisi olarak, Ayfer Tunç'un kendi metnine verdiği editörlük hizmetinin yararlı olduğunu ve romanın 2005 versiyonunu çok daha iyi bulduğumu söylemeliyim.

Ankara'dan İstanbul'a doğru sefere çıkan bir trende, trenin tren yolu olduğunu en geçilir kılak mekânında, restoranındayız. Banka müfettişliğinden bunalmış Ersin, TRT2'deki "Hayat ve Biz" programının yapımcısı Selda, şef garson Bünyamin veriyor anataklarındaki gerilerini yaklaşıkon on iki saatlik rastlantısal birliktelikleri, onlarla birliktelikleri de çok çöğün bir zamanla, çöğün çöğün coğrafyaya gönderiyor.

Çıplaklıkla hatırlanan

Başlangıçta hiçbir ortakyanları bulunmayan bütün bu insanların birleştiren, o ayın erkekdeğerlerinin birinin çıplaklığıyla çarpıcı kapak resmidir. Şef garson Bünyamin' ekansı Cennet' le sürdüğü üvüllüğünü, cinselliğini, tutkusunu kışkırtıcı nöbetleriyle hatırlatan o resimdir.

Ersine Selda'nın kapaktaki güzel kadınla bağlarındayıkayak; say-falarilerle çıkacak kapaktaki Ersine Selda'nın illardır öldürmediği amcamızı; Şeh-nem olduğunu öğreniyoruz. Ve annesi kanıyla Şebnem,Selda'nın da akrabası... Restoranda yanyana düşen Ersine ve Selda, birbirlerinin Şeh-nem olan yakınıklarını bilmeden ama Şebnem'in kapaktaki o çıplak resminin zihinlerinde yarattığı çağrışımalarla sürdürecekleri sohbetleri... Kimi zaman iç konuşmalarla da konuşulabilir, kimi zaman dış konuş-maların içtekillikle kesildiği, çıkan bir kıvılcımla bambaşka mecralara yollandığı gibi sohbet, bir yandan Ersine, Seldave Şebnem'i daha iyi tanımamızı yardımcı olurken pekçok farkı insanı trajediyi detaylı olarak köyeye.Sadece onlarıninkiyediğildi, farklı insanların korku kökük hayatları Bünnyamın içi hesaplaşmasıyla da çıkıyor karşımıza.

Kentlilerin, kasabada köylerin, ıssız ovaların huzay kulan panoramık görüntülerleleştiğide bir hat üzerinde duran kalka ilerleyen bildiğimizimiztanbulkespresini,indeki yolcular düşünceleyleistikametininvedogrusalıgınıyitiriyor. 1980lerin sonunda çenikçenikay1940'larakadamanıyıyor,Anadolun'nu'beşil sonu'çeritindedeleyişiyor, böylelikle roman kişilerin kesişenhayatlarıntanıklık ediyorduz; Ersin'inmacması(CavitbeyleSe'da'nın uzak akrabası Hülya hanımın bir Anadolu kasabasında başlayan aşkveevliliklerine, heriki tarafın ailelerinin bir faciayla sonlanıan evlilikleimeli düşüncelerine, Hülya'nın sonu gelmeyecek bir lanetin nesnesi olmasına, onu lanetleyenlerin lanetlemiş gibi çenikende kim hayatlarına, Şebnem'le bu dergiye çıplakpoz vermeye kadarsürükleyecek olan mutsuzve şahıpsızçocukluğuna, onu çıplak görmenin Ersin Se'da'nın zihnlerindeyattığışarışarlatırmadesiyorduyAyfer Tunç, Ailelerarasında hiç sözüdeilmeyen, süğünah yada vicdanazabığı sıkılanandıyğuvedüşünceleri,kiyüzlü değerler, kopkoyu kışkancıklarıbirbirerçikıyorortaya. "Şahne dâğılmış, perdekapammış olsada yaratığı etkisilinniyor, ruhlar, açtımadıyave edivor".

Ayfer Tunç, zaman, mekân ve betâlelemler arasında birlik kurmadan çok sayıda yan hikâyecikleri kurduğu "Napa Kızı"nda, hikâyelerinde gibiyine siradan insanların hayatlarındaki adı konmamış kırılma anlarına

ve mutsuzluklara eğilmiş

DeğişimSancıları

Sözkonusukırmaları,yitirilenlerivemutsuz hayatlarıanlatırken bir-
reyleriyatılımsı halierileyetelmayırveTürç;romankıslarınarzuve-
lelerindekideğişimlerileTürkiye'nin geçirdiğıkültürel,ekonomikve si-
yasaldeğişimlerin bir aradakiını farketmemizi sağlayan ipuçlarıserpiş-
tirmişmetnine.Ozellikle de resmi gören her birinde farklı çağrışımlar ve
hesaplaşmalarvaradınansinellikte,görünülmak isteğinde,tüketimde
bir özgürlükyaadınbulmakta yakalıyordukdeşenleri.

Ayfer Tunç'un rendeyansınıyan kasaba manzaralarını, bu manzarlara hissettirileolan farklıkları ve kasabanın zihinler deşatışınıanlam- larını tasvir ettiği bölümleri çok başarılı buldum, mesela Selda'nın bakış açısından izlediklerimi; "İstasyonun arkasndaalibideğin çirkin yapıları lauzanaba bu küçüksehreraktı. İyikiyarkasmda,bela, yağma vehırla- la büyümüş bu ilçeveyinki güzelliğierlemtüdü. Selda bir zamanlarçirkin deşatış, küçük şehrin ruhunda yarattığı etkileyihaltırdı... zamanse- hirlerin dokularını törpülemiş, yenive parlak bir hayatabeklentisibütün özelliğinkisilmiştir. Artık küçük şehirlerin dışından gelenlerin gezinir- yakan lezzetlerini, kendilerine has havalarından, mütevaiz düzene- rinden ersoryoktu.Her bir gerçekleolmayanbir büyümeitkialı ediyor, giderekaynayıyor, hepsizilüza birbirine benzıyordu".

Ersin'in izlenim ve duygulanışına hemdahak arışık hem de üst sınıflara benzeten tasarımların bozları sonunda yayınlanmış ruh hallerini anlatması açısından da önemlîdir: "Başkentin iyoksul banlı yerlerinden hiç geçerken, içini yeni abaladığı sıklığı, atık boylerle yergilemek, küsüre içi deolsa orada yaşamak istemediğini" düşüncelerle Ersin Kuşkusuz yenileri ortaya çıkan bir sıkıntı bu. Eskiden her türlü kasaba onarışın, şilsi görünüşimlilerle yaratılış ürperti, günümüzde merkezin dindandakalabütün kentve kasabaları, onlar labirintle insani olanı hayatlarını da önemsizleşmesindendir. Orsa çok değil, daha "dört yıl aydın değil, ilki gövreyerilerak gittiği birorta Anadolu ilçesine gece yarısı indinide, kendinigiği görevle gelmiş bir yabancıyı hissetmiş, içinde birserüven beklentisizlini verdiğini duymuş, burularda başına gözölve ilginç olayları geleceğini, çeşitçe insani tanıyacağımdışınereksinmiş" Ersin. Öyleyse "Ne deşmişide kasabaları, küçük şehirlerinseskin biranda itasınışını iyiyok olup gitmişti".

[illegible]

duyduğu hırç, taşrının ona sistemkâr-
şısında kendisinin yerini, kendi önem-
sizliğini hatırlatmasındandır.

Nüfusla, maddî zenginlikle, coğraf-
yayla sınırlanamayan, ele avuca gelme-
yen, ancak tariflerle yaklaştığımız kay-
gan bir kavramdır taşra. Ayfer Tunç'un
çok iyi yakaladığı gibi, taşraya bakanın
kimliği önemlidir. Türk romanında, aslin-
da bütün bir düşünce hayatında, Anado-
lu'ya yönelik bakış farklarını anlaşırlar-
kan budur. Bu yabancı bakışları arasında
gelişmiş, düzgün, haklı, doğru, tartışıl-
maz ve başkalarına da öğretilmesi zorun-
lu olan modernitenin standartlarına bağ-
lık var; taşrının tartıldığı terazinin refe-
ransı eskiden Avrupa modernleşmesiydi,
şimdilerde Avrupa standartlarını tuttur-
muş olmak...

Taşraya kentten, dolayısıyla bir bi-
çimde tanımlanmış modernlikten hare-
ketle yönelenlerin taşrayı keşfetmek,
aslında modern olmayı göstermektedir.
Böyle bir bakışla geri kalmışlığın, yoksul-
luğun, cahilliğin nedeni de modernleş-
me iktidare bittir. İnsanlar kültürden,
sanattan, tüketmekten ve kendi yaşam-
larını belirleme yeteneğinden yoksun,
umutsuz ve umarsız yaşıdıkları, kendi
eylemlerinin sorumluluğunu üstlenme-
diklerini, kısıcasi uygulamayı ol-
gunlaşamadıkları dair öngörüler, ken-
disini bunlara sahip sananların onları kü-
çümsemesine, hayatları üzerlerine ta-
sarıfta bulunmalarına ve onlardan üst-
ün oldukları inancına mesruiyet sağla-
yacaktır. Tam da Ersin'in yaptığı gibi;

"Lojmanlardan birinde oturan,
önemsenen, eşraf çocuklarının düğünle-
rine, sünnetlerine davet edilen, omzuna
nazar boncuğu çengellenmiş çocuğuyla
karşınıp mesireye giden, çocuğu dur-
madan ağlayan, kısırdırmanın çocuğu
pırpırlayan, etrafına mesafeli birselam
veren bir mühendis, bir bölge müdürü,
Devlet Su İşleri'nde ya da Köy Hizmetle-
ri'nde görevliyüksək bir memur olduğu-
nu düşündü, ürperdi. Bu, razı olma-
ktı. Hayatın getirdiklerine razı olmak, onlarla
ayanlamak, hatta bir tür tembellik. Uzun,
yok edici bir tembellik. Bu insanlar ne-
den muhafazakar olmasınlar? Belki de
sahiden mutluydular, küçük şehirleri
açık hayalleriyoktu, vardiysa da çok
tanınmışlardı."

Gözden geçirilmiş haliyle çok uzun
değil "KapakKızı"nın hikâyesi. Ama, pek
çok temaya değinmeden geçmem sizi ya-
nıtlmamın, sadece taşra hayatına ve değ-
şen zihniyet dünyasına yaptığı gönder-
melerle bile çok zengin tartışmalar barın-
dırıyor. Üstelik bütün bunları mekâna,
zamana, kişilere ve olaylara yedirecek,
yanı edebiyatın içinden yapmış Ayfer
Tunç. Hele ki tren yolcularına inşayın-
sanz, o restoranlarda bir iki kadeh par-
latmışsanız, mutlaka okuyun; sevecek-
siniz.

Faruk Kaya

TOZLU RAFLAR

KAKAÇ KİTAP

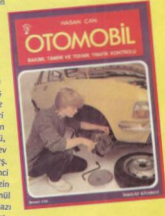
YENİ BEYAZ İŞ DESENLERİ

İçin paha biçilemez bir hazine. Ayrıca 'Millî Eğitim Bakanlığı'nca 13.08.1984 günlü 2170 Sayılı Tebliğler Dergisiyle Tavsiye edilmiştir' ibaresiyle cild-iyle tınikanıtlanmış bir yapıt. Dilem Yavnevi tarafından yedinci baskısı gerçekleştirilen 'Beyaz İş Desenleri' adlı eserimiz Mübceclüğü hazırlamış. Dilem Yavnevi'nin siz sevgili okurlara sunduğu hizmeti sadece bu kadersanyorsanız, kesinlikle yanılırsınız. Makrame Ömekleri (Emel Eser), Yayıp Plastik Çiçek (Fatma Atay), Tohum İşi ve Kum İğnesi (Hatice Atlı - Saim Yapanar).... ve daha nice konu okurların hizmetine sunulmuş durumda. Yanıbör gün, bu değerli bilgileri gazetelerin paraleklerinde görürseniz şakın ola ki şaşmayın. Şimdiden ilinizi çabuk tutmakta faydavar. Eski fiyatı: 900.000 TL. olan eserimizin bugünkü fiyatı: 1 YTL. Dilem Yavnevi'nin 'Neden El İşi Yapmalı İnsan?' sorusuna yanıit verdiğini mâni tadındaki cevaptan alıntı yapıp bu eserimizin tanıtımını sonlandırmak istiyorum... Neden El İşi Mânisi: "Boş Durmak kimseye bir şey kazandırmaz. İş yapmaya yapmaya başlasın, körelir insan! Yeni bir el işi sanatı öğrenen, yenibir el işi yapan, ruhen de sağlıklı kalır. Bedenen de... Çevresindekiler insanın sevgisi ve saygısı artar ona. Neden mi? İşleyen demir ısıldır çünkü!" Esen kalın, uylan, işçileri, ipikleri haziredin...

OTOMOBİL

Nasıl ki el işi, özellikle kadınlar için çok önemli bir konu ise, aynı şekilde otomobil konusunun daha çok erkek kesimi ilgilendirdiğini düşünerek bu konuya ilgili bir eser tanıtmayı vazife okurlarımız hatırlayacaklardır ki, otomobil denilince akla tek bir isim gelmektedir,

dört tekerlekli ve motorlu her türlü araçtır. Çiğneri bilen isim, bu işin üstüdü; Hasan Can. Eğer siz de bir otomobil sahibiyse, yurdu etkisi altına alan kar yağışı döneminde muhtemelen aracınız karlar altında yattı. Belki de "vurdur abi, ikkye tak, gaza yükle, kaydırma hoooop..." nidaları eşliğinde mahalleli ve esnaf arkadaşların yardımlarıyla buzlu trafikte yol almaya çalışıldınız. Her durumda otomobiliniz iyi bir bakımı, sizler de en azından zor hava koşullarında işinizi kolaylaştıracak ileri sürüş tekniklerinden bir nebze olsun faydalanmayı hak etmediniz mi? İşte, İnklap Kitabevi'nin 1987 yılında otomobil severleri düşünerek yayımladığı Otomobil adlı ansiklopedik yapıtın 447 sayfalık ikinci cildi. Bakım, tamir, teknik trafik kontrolü, ileri sürüş teknikleri... artık aklınıza ne gelyorsa. Üstelik dev gibi eserimizin bugünkü fiyatı sudan uzuz, sadece 30YK. Eski fiyatını göremedim, belki de benim öldüğüm kitap ikinci cilt olduğundan fiyat yazma gereği duyulmamış. Eserimizin sonunda yer alan bölüme, uzmanımız Hasan Can, bir Gönül Abla edasıyla otomobile ilgili sorulan sorulara, bazı aksaklıklara çözümler sunuyor ki, okuma da yanında yat... "Soru: Araba giderken motor öksürüyor, eksosstan patlamalar geliyor. (geçmiş olsun canım, patlama olur böyle ara sıra...) gibi cevaplar değil, her bir soru ile tek tek, sabırla ilgileniyor büyük Karbüratör iğne subapını ve memelerini temizleye sorun hallolacaktır."

KANAT

Adnan Özer

Kerem

Ne yazılanlara, ne yaşananlara saygısı var bunların
Uzak şehirler hiç mi çekmez adamı?
Uğuldayan sesleriyle...
Yalanolmuş edebiyatı değil, gerçekten.
Hisseden anıyor.
Uçmayaçağın balık olur mu hiç?
Sormalısize
Asyalısınıyavrucağım.
Afrikalısını azıcık.
Anlamınayönel.
Mayıtlara değil...
Bak bize
Külliyatasıgındık.
En tatlı yerinde...
Sen kelimelerinlekonuştuñ mu hiç?
Konuşabilir misin?
Dinleriz bizimkilerle...
Meriyle doldururuz tüfekleri
Ateşlerizkafamıza
Gerekirse...
Ne yazılır ki ölümün üstüne
Duran anlatır, maceragidenen.
Anlayacağın,
Seninki de nafile...

ALİŞTIRANLAR

UĞUR ÇİFTÇİ

Sigara yaktım sigara üstüne
Bu gece kefenin tadına baktım
Kan tükürdüm hayatın suratına
Dinmedi içimdeki acı yine de, öldüm.

Karaca bir masaldı boğulduğum
Karanlıkta sönüp sessizlikte doğdum
Gözlerim acıdan yoksun, kalbime
Kalan ızdırıp tattığım şaraptan

Pişmanlık düşmedi payıma asla
Vermemiş düşmedi atan koynundan
Seçtiğim yol buydu kendi adıma
Düşüm atan bendim kader ipime

ÜRÜN GÖNDERENLER:

Ferdi Uçar-Izmir / Beyhan Pektaş / İbra-
him Karataş- Bartin / Hakkı Büyükdamcı -
izmir / Ali EkberCoşkun - Izmir / Dilek İmlik-
Tekirdağ / Lutfullah Duman- Kırıkkale / Fadime
Şener- Malatya / Dilara Poyraz / Mahmut
Celaloğlu-Sivas / Bülent Yeşilyurt-Almanya /
Fırat Gül- İzmir / Asuman Özdemir-Ankara /
Nilgün Atar-Antalya / Zinnure Türe / UtkuAk-
kalkan / H. Ecem-Istanbul / SezenZakiroğlu-
Istanbul / Sinem Çelik- Adana / Menat Soy-
dan-Istanbul / Ramazan Kaymar-Kırklareli /
G. TürkerŞirin / Can Barış Cengiz-Kocaeli

DEĞERLENDİRME:

Uğur Çiftçi: Bizimtoplumumuzdakişakla-
nı hayatı devralımı biraz geç oluyor, bu
yüzden, on sekizyaşındayım, sanatın her-
hangibiraldınailgiduyumambile büyükle-
rinsirtımı sıvazlamasınayeterdiyedişün-
meyin. Şunu bilinki sizedeneyimleriniak-
tarmaya çalışan bu ağabeyiniz, sizinyışı-
nzdayken dünya şiir antolojilerine girmen-
planlarıyapıyordu. İşini ciddiyealmak,he-
defler koymak günümüz gençliğinin irade-
sindeolmalı. KaçakYayın da yeni kuşak
gençlerdeedebiyat ilgisini oluşsun diyeodo-
kuz doğuruyor, dahaönce akla gelmedik
yöntemlere başvuruyor. Oysa bu işler in-
sanın kendisi olmak yolunda yapacakları
arasındadır. "Kendisi olmak", insanın keni-
dine duyduğu saygının da aşığıdırartıdır.
Bu sözlerim sizebir eleştiridir değil,yerigel-
diğiüçin söylemişimdir, yanıkızınsana söy-
leyimdir,gelinimsenalanı hesabı...

Yayımladığım şiirinizde "vermemiş yaratıp
atanıkonundun" zorlulubirifadeolmuş,la-
fınızı böyle sıkımsadan da söylemeyi öğ-
renmelisiniz. Fikirleri yalın söylemebece-
rinizvarken, birer daha dikkat...

Kaan Koç: Şiirlerinizdeki bazı sözcükleri -
klavyenin azizliğine uğramadıysalar- yan-
lış biliyorsunuz; "melet", "ataist" gibi.
Meret ve ateist olacaklar. Ate dedeniyor.
Ateist ya da ate olsun, her şeyin birisi şir
yor, "Tanrıtanımaz" demek ya da en iyisi

delaylı ifade etsek, ne dersiniz... "Bir neş-
ret asiliğinde dikilirken karşına hatıralar
nedemek oluyor? Neşir, Osmanlıca'ya
Arapça'dan geçtiği haliyle, yayma, dağıtım
olduğuna göre, "genel dağıtımışınasili-
ği" nasilbir duygu fırtınasındaortayaçı-
kıyor sevgili Kaan?! "Ki" iki tehlikeli harf,
çokduygusalbir vurguyapıyor. "Oysa" da
öyle. Şair, sanıldığına aksine duygusal
değildir, o, duyarlıdır, şiiraklı olduğu için
öyledir, okurları duygusaldır, okurda şiir
aklıolması beklenemez, olsa iyi olur da...
Üniversitelerimizde modern şiir yorumu
dersleriverilenekadar bekleyeceğiz anla-
şılın.

Atmosfer oluşturmada, hem de en kestir-
me yoldan, başarlısın. Rus şairi Vozne-
senki'nin "Oza" adlı şiir kitabının bul,oku,
birde Neruda'nınuzun şiirlerini.

Gizem Algök: "Bir çocuğun gözyaşları /
sedefi ve derin bir pınardır"diyorsunya,
ordakal,sözüm meclisten kat be katdışa-
nı, "sözüntamamı aptalasöylenir" diyeibir
lafvardır,daha fazlası gereksiz,anlatama-
dım galiba'yagiriyor. Yine,"Kocabir ağacı
yıkarak / bazen bir ceylanın can suyu" de-
mişsin. Bu güzel, etkilenmemekelde de-
ğil, fakat ikiresim,iki fiziki varlık bu kadar
sertbir duygusalzeka ile bağlanı mı, onu

içinde çöllertaşyanın... Birde şiiriyoluyla
öğütverme; öyle yap ki, şiirdekıtasarım,
onun gücü bütünüyle okuyanın kulağına
küpeolsun,şiirdekıfıfırlanmadandeğil,
şiirsiyzapamam artık desin, o, besiyi na-
sılsaalır.

Umut Cemil:Eski Arap anlatısı, hikâyesini
olan "kussa", öğütveren,anekdotlarada-
yalı bir türdür. Bizdeki "kussadan hisse"
deyişi de oradan gelmektedir. Kısa hikâye-
nin eski kaynaklarından. Kussalar, fıkra -
mizahtaki değil, edebiyat ve gazetecilik
yazındaki- türünde kaynaklıkietmiştir.
Gönderdiğiniz hikâye butardır.Ancaktele-
viziyondaki haber yorumlarından baş-
layarak,gag'lere varncaya "temsiliilekt-
ronik sanat" diyebileceğimiz anlatılar
-evet, onlar da bireranalrı,ve edebiyatın
bugünlere özgübunalımlara bir sebep de
onlartekşilediyorsanki- karşısında bu tür
dayanamıyor. SamuelBeckett,HaroldPin-
ter ve Vüsat O'Benerve daha Leyla Erbil
neler yapmış,okuyanın merak etmeli.
Okumalı. (Tek hikâyeye de Kaçak Yayın
dışında kim böyle kafa yormaz, bu da
böyle biline...)

Mahmut Celaloğlu: Sivas.Kanat Alıştıran-
ları yıllilerindensizin. Her yazıyacağınız
insan gibi alganlığınız var. Ziyarı yok,
yazıyacağınız Tekrar, okusun, bizim
berdinizdir.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi <https://rante.org>

Merhabalar Kaçak Yayın,

hadi bana şimdi neyin doğru olduğunu söyle... tek bir doğru göremiyorum ben bu hayatta çünkü artık... heraçtığımda gözlerimi ve kalbimi hayatabir kez daha ykılıyorrum... ben baktım artık ağlamak... gidiyorum... hiç olmayacağı kadar uzaklara gidiyorum... ya da kaçıyorum... gerçeklerden kaçıyorum yüzleşmekten sıkıldım artık... hayır, korkmuyorum... sadece sıkıldım... belki de yoruldum... yoo, kaçıyorum. evet kaldırımda, ağır geldi. evet. ben gücüzüm, ben de sıradan bir insanım. üzgünüm, ama başaramadım...

Tuba Yılmaz

Sevgili Kaçak Yayın,

Ben son günlerde özellikle kolaylanışlar edebiyat dersleri içi ince işkildetildiği msizce. Ektesiniflandırmadığım bir metin var. Eğer yayınlamaya değere ve yayınlarasız sevinirim. Bu belki kimseye birşey kazandırmayacak ama olsun ben yine de Kaçak Yayın'la paylaşmak istediim. Yaşamaya devam et, edebilirsen... Havada ağır bir melankoli var, kötü ediyor insanı... böyle havalarda uyanmak, camdan dışarı bakmak istemiyorum. Evde, salon camının önündeki kanepeye öylece uzandım, havanın düzelmesini bekliyorum. Perdenin altından sokağa bakıyorum, ev dağmık, karnım aç... pijamalarını hâlâ çıkarmadım. Nerdeyse öyle oldu. Soğuk havaları sevmiyorum, soğuk havalarda dışarı çıkmayı da... Hâlâ iş arıyorum. Biriktirdiğim bütün para bitti. Çödedeki bakkala, ev sahibine borçlandım, bir de terziye. İki ay önce bir görüşme işi içindeki arkadaşım koltuğunun üzerinde, bana bakıyor. Terzi biraz halden anılamaz, her fırsattan borcumu hatırlatıyor. Boğazım şişti, gribal bir enfeksiyon geçiriyorum galiba, ilahırum da bitti... An niarasasımışdım, "bahçeden biraz ilahırum toplayıp gönder" desem, anıem benimle konuşuyorum. Geçen kış babamın gidişinden onu sorumlu tuttuğum günden beri telefonlarımı çıkıyor. Çocuk aklım o sabah kahvaltı masasında edilen kısa tartışmayı hatırlıyor, babamın kapıyı çarpıp gittiğini ve bir daha ne anıem nede benim için gerdinmediğini. Geçen kış bir polis memuru söyledi öldüğünü. Üzülüm diyemem, yanı lık tanıma-

dığım başka herhangibirinin ölümünden farkı sızdı içimde kısırsız. Üç yıl önce ölen komşumuz Hacer hanım için daha çok üzülmüş, daha çok ağlamıştım. Yine bu yüzden "ne istediğini bilmiyorsun sen, her şeyi istiyorsun, çok sımaraksın, elindekilerden fazlasını istememelisin, sahip olduklarınla yetinmelisin vb..." diyenler o günde suçlayarak baktıkları yüzüme. Oysa ben de onları gibi mümkün olmayan bir hayatı tıdame ettiriyorum. Pijamalarımı çıkarmadım. Salondaki kanepe nin üzerinde akşamki vırılıp uydugum yerdem. Masanın üzerinde inakşam bitiremedensiz dığmı şarap şişesi, yanında bayattuzlu fıştkılar duruyor. Fıştkılar kaç günlük bilmiyorum ama tadı yemeyecek kadar kötü. Karnım acıktı, buz dolabındağı ürünleri bitiremediğim beyaz peyniri son dilimliy var, dolabın üzerinden indirmek kalmamk... Keşke birkaç tane yeşilelma olsaydı, şarapla peynir güzel olmasın, ekme kle peynir de güzel olmuyor. Peynir yememek istemiyorum. Kalkmalı, hala borcumu dahi ödeyemediğim siyah takımı giyip iş aramalıyım. Masanın üzerinde şarap şişesinin yanındadır uyor özgeçmişlerim. İnsanın hiç özü geçer mi? Özü geçerse ne si kalır? Ama özgeçmişle kuralın var, öyle durup dururken özgeçirmiyorsun. Bir kere son moda olmalı, kısa olmalı, konu başlıklarını bold ve italik yazıp ana metinden ayrılmalsın, adını, soyadını elektronik posta adresini en liste yazmalısın, bilgiler beyaz bir A4 kağıdını geçmeli. Özüni ve de geçmişi ni bir A4 kağıda nasıl sığdırırsan? Ya da bu kadarkısa vedeğersiz midir insanların özüve geçmişi... Komik şeyler bunlar, üzerinde durmaya değmez. Bir an önce kalmalı ve hayata kaldığım yerden devam etmeliyim. Nerde kalmıştım, iş arıyordum ve bulamıyordum, acıktım ve bayat bir az ekme kle günlerdir her ögün yemeye çalıştığım beyaz peyniri yemeyemedireniyordum, anıem telefonlarımı cevap vermiyordum, bir de hastaydım biraz. Evet kalmalı ve bunları yapmaya devam etmeliyim.

Çiğdem Güvendi

SAKLADIM SENİN OLSUN

Yarım kalan bir kitap; suskun
Zorluyor atılacak yanımı - zalimce-
En atılmayacak yanımı

Ağlamasaydı gözün - tek hece -
Sakladım senin olsun.
Bir deli rüzgâr çıktı
Bilimezliklerden
Yağmur olup gitti gece
İmgelerle yoğurduğum - iç seş - bir ömür
Sakladım senin olsun.
Unutuluşlar bıraktığın yerde
Yılların mahzenine kapanan ayna
Var mısın göz göze gelmeye
Aclar benim için, alevler - hâlâ kor -
Sakladım senin olsun.
Çok uğraştım can acıtım.
Dikildim kendime
"Cehennem başkalarıdır", demişti Sartre
Yanmamak başlanabilir miydi?...
Teksözcük Aşk
Sakladım senin olsun.

H. Esin Alabeyoğlu

AKTİF ŞAİR HÜSEYİN

İçimezki bu ateş nedir
Bır bir içiyorum sönmüyor
İk bir içiyorum sönmüyor
Kimattı beni bu ateşe

Ağlıyormuyum
Çektğim acıları nın
Gülemiyorum
Çektğim acıları nın
Kimattı beni bu ateşe

Ruhım kavru lu yor ya nızlık tan
Bir film seyrediyorum ama
olmuyor olmuyor
Bu dünya denilen ateşe
Kim atı ben kim atı

Hüseyin Ezer

**3. Bursa
Kitap Fuarı**

3rd Bursa Book Fair

TÜRKİYE YAYINCILAR BİRLİĞİ
TURKISH PUBLISHERS ASSOCIATION

Fuarın 5 Mart 2005 Cumartesi günü saat 12.00' de yapılacak açılışını onurlandırmanızı dileriz.

TÜYAP Bursa Fuarçılık A.Ş.

We kindly request your presence at the opening of the fair which will be held on March 5, 2005 Saturday at 12.00

TÜYAP Bursa Fairs Organization Inc.

Ziyaret saatleri/Visiting hours:

5-12 Mart 2005 (11.00-20.00)
13 Mart 2005 (11.00-19.00)
March 5-12, 2005 (11.00-20.00)
March 13, 2005 (11.00-19.00)

(1 kişiliktir ve fuar süresince geçerlidir; para ile satılmaz)
(for one person only and valid during the fair, free of charge)

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi <https://rantev.org>

5 - 13 Mart / March 2005

3. Bursa

Bursa, Turkey

Arka Bahçe

Tavukların Listesini Sahiplenmek

Merhaba. Ben horoz Rozi. Daha doğrusu tavuk Roza. Her yey tavukların listesini sahiplenince başladı. O değersiz kağıt parçalarıyla bir tavuk olup çıktım ortaya...

Koca bir çiftliğe yaşıyorduk. (Tabii hâlâ buradayız) En kurak ve en açgöçsüz bölge, biz kümes hayvanlarına verilmişti. Bölge üç bölündü. En küçük bölgeyi biz, ortanca bölgeyi kazlar, en büyük bölgeyi de Duffy Ducklar (ördeklerle böyle hırıp ederiz) almıştı. Anlatay göstermiştik. Taa ki bir güne kadar. Dedik ki: "Onların suya ihtiyacı. Bu havuzlu ve büyük bölge onlarnoltsun. (bu arada, havuz dedimiz küçük bir su biriktiricidir.) Ama bir gün geldi çatı, bölgemizi işgal etmeye kalkışılar. Anlatay uçtu... Anlatay, ördেকlere atlayış oluverdi. Tavuklar onları gagladı, biz ise suyu zehirledik...

Savaşın galip olarak ayrıldık ama daha bir savaş vardı: "Tavuk - Horoz Savaşı." Tavukların bir listesi vardı. Ne yazıyor, ne var meraklandık ve ele geçirmeye çalıştık. Onlar sakladı biz bulduk, onlar sakladı biz bulduk. Taa ki bir ay kadar. Listeyi aldık. Okumaya başladık. Nereden bilebildik ki bajımızda iç açılacağı?

Maddi madde yazıyordu yapacaklarımız: Ey tavuk, ey tavuk! Sesi cırtlak pis tavuk! Günde 8 yumurta yap. Üçünü büyük, beşini insanlara ver. Çocuklarına çeşitli kazaklar yap, üşmesinler! Horozlarla iyi geçin! Kılmesten kaçarsan başka tavukları da yanına al. İlyık yapan ıylık bulur.

Okuduktan sonra almayan dışerimle sert gaganı ısurdım. Geriye kalan sayfalarda yumurtlama listesi, tavuk diyeti, kazak modelleri, civciv bakımı ve sivilcelere karşı kürler vardı. Yapmamız gereken tek şey "Horozlar kaçtı," deyip tavukçuluk oynamak, tavuk olma.

Eğer yumurtlamasaydık, tek parça olmaz. diğer bir deyişle insanlarla midesinde olurduk. Şimdi hiç civciv yöntemle yumurta sahibi oluyoruz. Ne etkileyici onu biçeriz.

Devrim Kılçer (11 yaşında)

Şanlı adında bir köy varmış. Bu köyün tepesinde bir devyaşarmış. Tepennaltında ise kabileler yaşırmış. Bu dev zararsız gibi görünüyormuş. Oradaki vahşi hayvanlarla besleniyormuş.

Bir gün vahşi hayvanların soyu tükenmeye başlamış. Dev ava çıktığında kimseyi görme-miş. Gördü kabilelere, taklîmve kabilelerdeki insanlara.

Dünyayla Kim Oynuyor?

Foni Venüs gezegeninde oturan bir devdi. Canı top oynamak istiyordu. Topunu kaybetmişti. Biraz yürüdü. Sonra yuvraklar bir şey gördü. Ve o bizim dünyamızı. Dünyamızdaki her şeyi bir oraya bir buraya sallıyordu. İlyık perileri yukarıya çıkıyorlar. Her şeyi görüyorlar. Dev hiçbir şeyi bilmediği için perilere de saldırdı. Ve ona modî sihir yaptılar. Bu sihir her şeyi bilsin ve kötü davranmasını diyedirdi.

Bu rüyâyı kim gördü biliyor musunuz? Başbakanımız...

Tepedeki Dev

ların sayısı azalınca karşı taraftaki kabilelerden yardım istemişler. "Bir gün biz böyle bir duruma düşmüşük ve siz bize yardım etmediniz. Biz de size yardım etmiyoruz," demişler Sabah olmuş. Kabilelerde yaşayan insanlar karşı tepeye taşınmışlar. Tabii dev de görmüş. Ata diye bir çocuk varmış. Bu çocuk hem zeki hem de çalışkanmış. Ata, herkesi eline bir ok

atarız," demiş. Durumlarımız olduğı için kabul etmişler. Ata'nın söylediklerini yapmışlar. Okları atınca dev olmuş. (Eee ne demişler, birlikte kanvet doğar). Mutlu mutlu yaşamışlar, MutluSon.

Mine Şen (11 yaşında)

Ucretsiz PDF-Kitap Arşivi <https://rantev.org> **Berivan Dönmez (1 yaşında)**

Bir Afrika destanı...

Moses Isegawa

"Nasil Salman Rushdie *Geceyarısı Çocukları*'yla modern Hindistan'da bir çığır açıtıysa, *Uganda Günceleri* de Afrika için yeni bir çağın başlangıcı olacaktır."

Time Out

"Pek az ilk roman bu kadar çok katmanlı ve bu denli etkileyicidir."

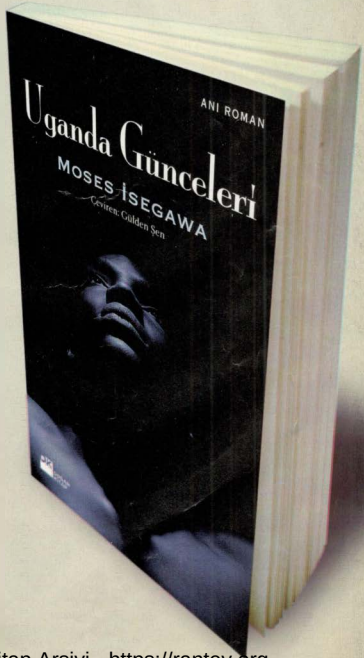
Time

"Bu romanda dönemin ruhunu betimleyen garip bir ahlakötesi güç, Kara Kıta'nın büyüü var."

TheNewYork Times

"İsegawa'nın tarzı, şairin duygusallığı ile gazeteci gerçekliğinin ilginç bir karışımı. Zarafetini hep koruyan bu dil, yazarın ustalığını daha da çarpıcı kılıyor."

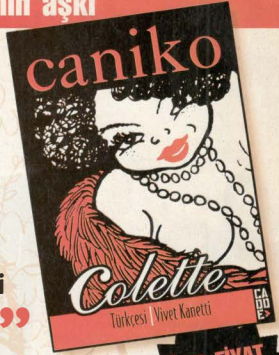
The Independent

Yirmili yaşlarını süren bir genç
adamla olgun bir kadının aşkı

“ Kadın; hem şairi,
hem sığırcık kuşunu
hem mükemmel bir noteri
andıran şaşırtıcı hayvan. ”

Colette

ÖZEL FİYAT
5 YTL
5.000.000TL

AMOR

*Latin
aşk
ateşi*

DERLEYİP ÇEVİREN | ADNAN ÖZER

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Şomiz cilt
180 gr kuşe

CADD E